

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ”**

**ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра цивільного та господарського права**

ЕНЕРГЕТИЧНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

ОСНОВНІ ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ

ЧАСТИНА I

Тексти нормативних актів подані за станом на 15 березня 2013 р.

**Дніпропетровськ
НГУ
2013**

Енергетичне законодавство. Основні законодавчі акти / Упоряд.
С.В. Кострюков. – Д.: Національний гірничий університет, 2013. – Ч. I. – 168 с.

Упорядник

С.В. Кострюков, д-р філос. наук, проф.

Наведено основні законодавчі акти, що визначають правові, економічні та організаційні засади діяльності в електроенергетиці, енергозбереженні, на об'єктах сфери теплопостачання, застосування альтернативних джерел енергії, виробництва (видобутку) і використання альтернативних видів палива.

Видання призначено для фахівців у галузі енергетики, студентів юридичних навчальних закладів, а також для студентів спеціальностей “Енергетичний менеджмент”, “Нетрадиційні та відновлювані джерела енергії”, “Система енергопостачання гірничих підприємств”.

*Відповідальний за випуск зав. кафедри цивільного та господарського права,
канд. юрид. наук, доцент Р.С. Кірін.*

Друкується у редакційній обробці упорядника.

ЗМІСТ

1. Закон України “Про електроенергетику”	4
2. Закон України “Про енергозбереження”	43
3. Закон України “Про тепlopостачання”	55
4. Закон України “Про альтернативні джерела енергії”	80
5. Закон України “Про альтернативні види палива”	87
6. Закон України “Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу”	97
7. Закон України “Про нафту і газ”	105
8. Закон України “Про функціонування паливно-енергетичного комплексу в особливий період”	134
9. Закон України “Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу”	141

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про електроенергетику

Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади діяльності в електроенергетиці і регулює відносини, пов'язані з виробництвом, передачею, постачанням і використанням енергії, забезпеченням енергетичної безпеки України, конкуренцією та захистом прав споживачів і працівників галузі.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

виробництво електричної енергії - господарська діяльність, пов'язана з перетворенням енергетичних ресурсів будь-якого походження, у тому числі альтернативних джерел енергії, на електричну енергію за допомогою технічних засобів з метою її продажу на підставі договору;

енергія - електрична чи теплова енергія, що виробляється на об'єктах електроенергетики і є товарною продукцією, призначеною для купівлі-продажу;

електроенергетика - галузь економіки України, що забезпечує споживачів енергією;

електроустановка - комплекс взаємопов'язаних устаткування і споруд, що призначаються для виробництва або перетворення, передачі, розподілу чи споживання електричної енергії;

енергетична безпека - стан електроенергетики, який гарантує технічно та економічно безпечно задоволення поточних і перспективних потреб споживачів в енергії та охорону навколишнього природного середовища;

енергогенеруючі компанії - учасники оптового ринку електричної енергії України, які володіють чи користуються генеруючими потужностями, виробляють та продають електричну енергію;

енергопостачальники - учасники оптового ринку електричної енергії України, які купують електричну енергію на цьому ринку з метою її продажу та/або постачання споживачам або з метою її експорту;

магістральна електрична мережа - електрична мережа, призначена для передачі електричної енергії від виробника до пунктів підключення місцевих (локальних) мереж;

магістральна теплова мережа - комплекс трубопроводів і насосних станцій, що забезпечує передачу гарячої води та пари від електричних станцій та котелень до місцевої (локальної) теплової мережі;

мережа (електрична чи теплова) - сукупність енергетичних і трубопровідних установок для передачі та розподілу електричної енергії, гарячої води та пари;

міждержавна електрична мережа - електрична мережа, призначена для передачі електричної енергії між державами;

місцева (локальна) електрична мережа - приєднана електрична мережа, призначена для передачі електричної енергії від магістральної електричної мережі до споживача;

нормативний документ - норми, правила, інструкції та стандарти, прийняті та зареєстровані в порядку, встановленому законодавством, щодо забезпечення належного технічного стану електричних, теплових, тепловикористальних установок та мереж;

об'єднана енергетична система України - сукупність електростанцій, електричних і теплових мереж, інших об'єктів електроенергетики, які об'єднані спільним режимом виробництва, передачі та розподілу електричної і теплової енергії при централізованому управлінні цим режимом;

об'єкт електроенергетики - електрична станція (крім ядерної частини атомної електричної станції), електрична підстанція, електрична мережа, підключені до об'єднаної енергетичної системи України, а також котельня, підключена до магістральної теплової мережі, магістральна тепла мережа;

оптовий ринок електричної енергії України - ринок, що створюється суб'єктами господарської діяльності для купівлі-продажу електричної енергії на підставі договору;

передача електричної енергії - господарська діяльність, пов'язана з транспортуванням електричної енергії за допомогою електричних мереж на підставі договору;

постачання електричної енергії - господарська діяльність, пов'язана з наданням електричної енергії споживачеві за допомогою технічних засобів передачі та розподілу електричної енергії на підставі договору;

споживачі енергії - суб'єкти господарської діяльності та фізичні особи, що використовують енергію для власних потреб на підставі договору про її продаж та купівлю;

суб'єкти електроенергетики - суб'єкти господарської діяльності незалежно від їх відомчої належності та форм власності, що займаються виробництвом, передачею, постачанням електричної енергії та теплової енергії при централізованому теплопостачанні;

учасники оптового ринку електричної енергії України - суб'єкти господарської діяльності, які продають та купують електричну енергію на оптовому ринку електричної енергії України на підставі договору;

централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління - оперативне управління об'єднаною енергетичною системою України із забезпеченням надійного і безперебійного, з додержанням вимог енергетичної безпеки, постачання електричної енергії споживачам;

граничні показники - це визначені в умовах і правилах здійснення господарської діяльності з виробництва електричної енергії величина встановленої потужності електростанцій або обсяг річного відпуску нею електричної енергії в об'єднану енергетичну систему України, вище яких продаж електричної енергії має здійснюватися на оптовому ринку;

надзвичайна ситуація в державі - це ситуація, при якій спрацьовується запас палива на об'єктах електроенергетики нижче встановлених нормативів або спрацьовується запас води у водосховищах нижче встановлених екологічних вимог;

поточні рахунки із спеціальним режимом використання оптового ринку електричної енергії (далі - поточні рахунки) - рахунки суб'єктів господарської діяльності, що здійснюють постачання електричної енергії на закріпленій території та оптове постачання електричної енергії, відкриті в уповноваженому банку і призначені виключно для накопичення коштів, отриманих за електричну енергію від споживачів, та розрахунків з учасниками оптового ринку електричної енергії;

алгоритм оптового ринку електричної енергії - порядок розподілу уповноваженим банком коштів з поточних рахунків із спеціальним режимом використання без платіжних доручень, який встановлюється національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики;

оптове постачання електричної енергії - купівля електричної енергії, формування її оптової ціни та продаж електричної енергії за оптовою ціною енергопостачальникам;

уповноважений банк - визначена Кабінетом Міністрів України разом з Національним банком України банківська установа, яка обслуговує поточні рахунки із спеціальним режимом використання учасників оптового ринку електричної енергії;

заборонена зона гідроелектротехнічних споруд - земельна ділянка, яка прилягає до основної огорожі з внутрішньої сторони території гідроелектротехнічної споруди, обладнана інженерно-технічними засобами та позначена попереджувальними знаками, а також ділянка водної акваторії верхнього і нижнього б'єфів на відстані 500 метрів від греблі гідроелектростанції, позначена знаками, які попереджають про заборону доступу на її територію сторонніх осіб, суден та плавучих об'єктів;

контрольована зона гідроелектротехнічних споруд - позначена попереджувальними знаками територія бетонних та земляних гребель гідроелектротехнічних споруд і земляних ділянок, розташованих між водосховищами і дренажними каналами;

особливо важливі об'єкти електроенергетики - об'єкти, які забезпечують стале функціонування об'єднаної енергетичної системи України, руйнація або

пошкодження яких призведе до порушення електропостачання господарюючих суб'єктів і населення, можливих людських жертв і значних матеріальних збитків; екологічна броня електропостачання споживача - мінімальний рівень споживання електричної енергії споживачем (крім населення), який забезпечує передумови для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;

"зелений" тариф - спеціальний тариф, за яким закуповується електрична енергія, вироблена на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблена лише малими гідроелектростанціями);

мала гідроелектростанція - електрична станція, що виробляє електричну енергію за рахунок використання гідроенергії, встановлена потужність якої не перевищує 10 МВт;

надзвичайна ситуація в об'єднаній енергетичній системі України - ситуація, за якої виникає загроза порушення режиму роботи об'єднаної енергетичної системи України або її окремих частин, зокрема, внаслідок дефіциту електричної енергії та/або потужності, зниження частоти нижче гранично допустимих меж, порушення режиму допустимих перетоків і перевантаження мережевих елементів, зниження напруги в контрольних точках енергосистеми до аварійного рівня;

допоміжні заходи із забезпечення сталого функціонування об'єднаної енергетичної системи України - комплекс робіт з контролю за технічним станом та організацією експлуатації енергетичного обладнання, з розроблення та впровадження протиаварійних заходів, з розроблення нормативних документів, науково-дослідних та проектно-конструкторських рішень;

операційна безпека функціонування об'єднаної енергетичної системи України - здатність об'єднаної енергетичної системи України забезпечити її надійне функціонування з нормативними показниками якості послуг з електропостачання у звичайних умовах та в умовах надзвичайних ситуацій;

електропередавальна організація - суб'єкт господарювання, який здійснює підприємницьку діяльність з передачі електричної енергії відповідно до ліцензії;

місце приєднання (точка приєднання) електроустановки - існуюча або запроєктована межа балансової належності електроустановок споживача або замовника;

місце забезпечення (точка забезпечення) потужності (замовленої до приєднання) - місце (точка) в існуючих електричних мережах електропередавальної організації, від якого електропередавальна організація забезпечує розвиток електричних мереж з метою приєднання електроустановки замовника відповідної потужності або приєднання генеруючих потужностей;

приєднання електроустановки (далі - приєднання) - надання електропередавальною організацією послуги замовнику із створення технічної можливості для передачі (прийняття) в місце приєднання електроустановки замовника відповідної потужності до електричних мереж електропередавальної організації (у тому числі новозбудованих) електричної енергії необхідного обсягу з дотриманням показників її якості та надійності;

розвиток електричних мереж - нове будівництво, реконструкція або технічне переоснащення об'єктів електроенергетики;

стандартне приєднання - приєднання електроустановки (крім електроустановок, призначених для виробництва електричної енергії) замовника до діючих мереж електропередавальної організації на відстань, що не перевищує 300 метрів по прямій лінії від місця забезпечення потужності до місця приєднання, яке диференціюється за ступенями потужності: перший ступінь - до 16 кВт включно; другий ступінь - від 16 кВт до 50 кВт включно; третій ступінь - від 50 кВт до 160 кВт включно;

ставка плати за стандартне приєднання - середнє значення вартості послуги з приєднання 1 кВт потужності, що встановлюється за диференційованими ступенями потужності на певний строк для Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя згідно з методикою розрахунку плати за приєднання електроустановок до електричних мереж.

Стаття 2. Сфера дії Закону

Цей Закон регулює відносини, що виникають у зв'язку з виробництвом, передачею, постачанням і використанням енергії, державним наглядом за безпечним виконанням робіт на об'єктах електроенергетики незалежно від форм власності, безпечною експлуатацією енергетичного обладнання і державним наглядом за режимами споживання електричної і теплової енергії.

Стаття 3. Законодавство про електроенергетику

Відносини, пов'язані з виробництвом, передачею, постачанням і використанням енергії, регулюються цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 4. Особливості регулювання відносин в електроенергетиці

Регулювання відносин в електроенергетиці має особливості, визначені цим Законом. Ці особливості викликані об'єктивними умовами функціонування галузі:

постійним і безперервним збалансуванням виробництва і споживання електричної енергії, для забезпечення якого встановлюється єдине диспетчерське (оперативно-технологічне) управління об'єднаною енергетичною системою України;

централізованим тепlopостачанням споживачів теплоелектроцентралями і котельнями, які входять до об'єднаної енергетичної системи України.

Стаття 5. Державна політика в електроенергетиці

Державна політика в електроенергетиці базується на таких принципах:

державне регулювання діяльності в електроенергетиці;

створення умов безпечної експлуатації об'єктів електроенергетики;

забезпечення раціонального споживання палива і енергії;

додержання єдиних державних норм, правил і стандартів всіма суб'єктами відносин, пов'язаних з виробництвом, передачею, постачанням і використанням енергії;

створення умов для розвитку і підвищення технічного рівня електроенергетики;

підвищення екологічної безпеки об'єктів електроенергетики;

забезпечення захисту прав та інтересів споживачів енергії;

збереження цілісності та забезпечення надійного і ефективного функціонування об'єднаної енергетичної системи України, єдиного диспетчерського (оперативно-технологічного) управління нею;

сприяння розвитку конкурентних відносин на ринку електричної енергії;

забезпечення підготовки кадрів високої кваліфікації для електроенергетики;

створення умов для перспективних наукових досліджень;

забезпечення стабільного фінансового стану електроенергетики;

забезпечення відповідальності енергопостачальників та споживачів;

сприяння розвитку альтернативної енергетики як екологічно чистої і безпаливної підгалузі енергетики шляхом встановлення "зеленого" тарифу та оплати електростанціям, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблену лише малими гідроелектростанціями), всієї виробленої ними електричної енергії в повному обсязі у грошовій формі, без застосування будь-яких видів заліків погашення заборгованості із розрахунків за електроенергію.

Стаття 6. Право власності в електроенергетиці

Об'єкти електроенергетики можуть перебувати у різних формах власності. Перелік об'єктів електроенергетики, які не підлягають приватизації, затверджується Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України.

Приватизація об'єктів електроенергетики здійснюється відповідно до законодавства України про приватизацію.

У разі приватизації об'єктів електроенергетики Кабінет Міністрів України за поданням Фонду державного майна України приймає рішення про закріплення

у державній власності пакета акцій акціонерних товариств, створених на базі об'єктів електроенергетики.

Не підлягає приватизації майно, що забезпечує цілісність об'єднаної енергетичної системи України та централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління, магістральні і міждержавні електричні мережі, а також майно наукових установ загальнодержавного значення.

Стаття 7. Норми, правила і стандарти в електроенергетиці

Проектування, будівництво, введення в експлуатацію, експлуатація, виведення з експлуатації об'єктів електроенергетики, систем диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, інших об'єктів, підключених до об'єднаної енергетичної системи України, регламентуються нормативно-правовими актами, обов'язковими для виконання всіма суб'єктами електроенергетики.

З метою забезпечення надійного (безперебійного) постачання споживачам електричної енергії як складової енергетичної безпеки України запроваджуються стандарти операційної безпеки функціонування об'єднаної енергетичної системи України та показники якості послуг з електропостачання.

Стандарти операційної безпеки функціонування об'єднаної енергетичної системи України встановлюють положення щодо:

забезпечення надійності електричних мереж і зв'язків між об'єднаною енергетичною системою України та енергетичними системами інших держав;

планування розвитку магістральних та міждержавних електричних мереж;

визначення технічних параметрів експлуатації обладнання електричних мереж та переліку допоміжних заходів із забезпечення сталого функціонування об'єднаної енергетичної системи України.

Стандарти операційної безпеки функціонування об'єднаної енергетичної системи України затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі, за погодженням з національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі, здійснює моніторинг за дотриманням стандартів операційної безпеки функціонування об'єднаної енергетичної системи України.

Показники якості послуг з електропостачання визначають рівень надійності електропостачання та комерційної якості надання послуг.

Розділ II

КОМПЕТЕНЦІЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ

Стаття 8. Державне управління в електроенергетиці

Державне управління в електроенергетиці здійснюють центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в електроенергетичному комплексі, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі.

Центральний орган виконавчої влади, уповноважений Кабінетом Міністрів України, не пізніше 31 березня кожного року надає Верховній Раді України звіт про стан альтернативної енергетики та ефективність заходів стимулювання її розвитку, передбачених цим Законом.

Стаття 9. Державний нагляд (контроль) в електроенергетиці

Державний нагляд (контроль) в електроенергетиці здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики.

Предметом державного нагляду (контролю) в електроенергетиці є господарська діяльність, пов'язана з виробництвом, передачею та постачанням енергії, а також з використанням енергії для власних потреб суб'єктами електроенергетики та споживачами енергії в частині технічної експлуатації електричних станцій і мереж, технічної експлуатації енергетичного обладнання споживачів енергії та суб'єктів електроенергетики, випробування та ремонту енергоустановок і мереж, режимів постачання та споживання електричної і теплової енергії, виконання робіт з проектування енергоустановок і мереж.

Способом здійснення державного нагляду (контролю) в електроенергетиці є проведення центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, відповідних обстежень, перевірок, оглядів, інспектування щодо енергетичного обладнання суб'єктів електроенергетики та споживачів енергії у порядку, визначеному Законом України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності".

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, здійснює державний нагляд (контроль) за електричними, тепловими, тепловикористальними установками і мережами суб'єктів електроенергетики та споживачів енергії щодо дотримання вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання споживачів енергії та суб'єктів електроенергетики, випробування та ремонту енергоустановок і мереж, режимів постачання та споживання електричної і теплової енергії, виконання робіт з проектування енергоустановок і мереж та підтвердження їх готовності до роботи, що є допоміжними заходами для забезпечення сталого функціонування об'єднаної енергетичної системи України.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, під час здійснення державного енергетичного нагляду (контролю) має право:

вимагати від суб'єктів електроенергетики та споживачів енергії усунення виявлених порушень вимог законодавства;

видавати суб'єктам електроенергетики та споживачам енергії обов'язкові для виконання розпорядження щодо усунення порушень вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання;

зупиняти експлуатацію електричних, теплових, тепловикористальних установок та мереж через їх незадовільний технічний стан та/або організацію їх експлуатації шляхом видання споживачам електричної та теплової енергії та суб'єктам електроенергетики вмотивованого письмового рішення осадової особи, уповноваженої центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, щодо неприпустимості продовження такої експлуатації. Підставою для такого зупинення є загроза життю або здоров'ю працівників і населення або наявність передумов для виникнення надзвичайних ситуацій техногенного чи природного характеру;

застосовувати відповідно до цього Закону штрафні санкції до суб'єктів господарювання за правопорушення в електроенергетиці;

одержувати на письмовий запит безоплатно відповідно до законодавства необхідні для виконання покладених на нього завдань інформацію, пояснення, довідки, документи, матеріали, відомості з питань, що виникають під час здійснення державного нагляду (контролю). Зазначений письмовий запит повинен містити вичерпний перелік інформації, пояснень, довідок тощо, які підлягають наданню у відповідь на запит, та посилання на нормативно-правові акти, з метою виконання яких здійснюється збір інформації;

вимагати припинення дій, які перешкоджають здійсненню державного енергетичного нагляду (контролю);

приймати рішення про відбір зразків частин енергетичного обладнання у разі його пошкодження та призначати експертизу енергетичних об'єктів і технічну діагностику енергетичного обладнання (його окремих частин);

надавати суб'єктам електроенергетики та споживачам енергії консультативну допомогу з питань, що належать до його компетенції, та розглядати спірні питання, що виникають між суб'єктами електроенергетики та споживачами енергії;

фіксувати процес проведення заходу чи кожен окрему дію за допомогою засобів аудіо- та відеотехніки.

Державна інспекція з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії за письмовим зверненням заявника надає висновок щодо технічної обґрунтованості вимог технічних умов на приєднання.

Інспектори з державного енергетичного нагляду мають право:

доступу в установленому законом порядку до електричних, теплових, тепловикористальних установок та мереж суб'єктів електроенергетики і споживачів енергії - суб'єктів господарської діяльності для перевірки додержання вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання і мереж суб'єктів електроенергетики та споживачів енергії, одержувати в установленому законом порядку від посадових осіб суб'єктів електроенергетики та споживачів енергії інформацію про виконання вимог таких документів;

видавати суб'єктам електроенергетики та споживачам енергії обов'язкові для виконання приписи щодо усунення порушень вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання суб'єктів електроенергетики та споживачів енергії, теплових, тепловикористальних установок та мереж, а також стосовно приведення технічного стану електричних, теплових, тепловикористальних установок та мереж, засобів обліку, контролю і регулювання виробництва, постачання та споживання енергії, організації їх експлуатації у відповідність із вимогами нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання споживачів енергії, теплових, тепловикористальних установок та мереж;

складати в установленому законом порядку протоколи про адміністративні правопорушення та розглядати справи про адміністративні правопорушення;

вносити керівникам суб'єктів електроенергетики та споживачів енергії - суб'єктів господарської діяльності або їх уповноваженим представникам подання про усунення від виконання обов'язків відповідальної за електричне і теплове господарство посадової особи електротехнічного (теплотехнічного) профілю, дії чи бездіяльність якої призвели до порушення вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання споживачів енергії, теплових, тепловикористальних установок та мереж, або яка не пройшла в установленому порядку перевірку знань правил технічної експлуатації енергоустановок;

вимагати від суб'єктів електроенергетики та споживачів енергії додержання встановлених нормативно-правовими актами режимів постачання та споживання енергії;

опломбовувати в установленому порядку електричні та теплові установки, енергопостачання яких обмежується або припиняється згідно з вмотивованим письмовим рішенням посадової особи, уповноваженої центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, у разі загрози життю або здоров'ю працівників і населення або наявності передумов для виникнення надзвичайних ситуацій техногенного чи природного характеру;

одержувати безоплатно відповідно до законодавства від суб'єктів електроенергетики та споживачів енергії інформацію, необхідну для виконання покладених на них завдань;

фіксувати процес проведення заходу чи кожен окрему дію за допомогою засобів аудіо- та відеотехніки.

Стаття 10. Повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у відносинах із суб'єктами електроенергетики

До повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у відносинах із суб'єктами електроенергетики належать:

погодження питань розміщення на підпорядкованій їм території об'єктів електроенергетики виходячи з інтересів територіальної громади;

участь у розробці комплексних планів постачання енергії споживачам на підпорядкованій їм території;

участь у розробці і реалізації системи заходів щодо роботи об'єктів електроенергетики у надзвичайних умовах;

регулювання тарифів на теплову енергію відповідно до Закону;

сприяння розвитку енергетики в регіоні.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування не мають права втручатися в оперативне регулювання режимів енергоспоживання.

Розділ III

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ

Стаття 11. Державне регулювання діяльності в електроенергетиці

Державне регулювання діяльності в електроенергетиці провадиться шляхом надання ліцензій на здійснення окремих видів діяльності в електроенергетиці, формування тарифної політики, встановлення порядку здійснення контролю за діяльністю суб'єктів електроенергетики, інших учасників оптового ринку електричної енергії та відповідальності за порушення ними умов і правил здійснення діяльності на оптовому ринку електричної енергії.

Органом державного регулювання діяльності в електроенергетиці є національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, регулює діяльність суб'єктів природних монополій у сфері електроенергетики та господарюючих суб'єктів, які діють на суміжних ринках, а також виконує інші функції відповідно до законодавства.

Порядок організації діяльності національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, визначається Законом України "Про природні монополії".

Правові, економічні та організаційні засади державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій у сфері електроенергетики визначаються цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 12. Основні завдання та повноваження національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики

Основними завданнями національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, є:

участь у формуванні та забезпеченні реалізації єдиної державної політики щодо розвитку та функціонування оптового ринку електроенергії України;

державне регулювання діяльності суб'єктів природних монополій в електроенергетиці;

сприяння конкуренції у сфері виробництва та постачання електричної енергії;

забезпечення проведення цінової та тарифної політики в електроенергетиці;

захист прав споживачів електричної і теплової енергії;

розроблення та затвердження правил користування електричною енергією;

розроблення та затвердження порядку проведення аукціону щодо доступу до пропускнуої спроможності міждержавних електричних мереж України;

видача суб'єктам господарської діяльності ліцензій на виробництво, передачу та постачання електричної енергії;

розроблення та затвердження правил приєднання електроустановок до електричних мереж, типових форм договорів про приєднання, типових форм технічних умов, методики розрахунку плати за приєднання електроустановок до електричних мереж та порядку фінансування послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж;

контроль за додержанням ліцензіатами умов та правил здійснення ліцензованої діяльності і застосування до них відповідних санкцій за їх порушення;

формування та ведення реєстру об'єктів електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише малих гідроелектростанцій);

розроблення і затвердження показників якості послуг з електропостачання за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі, та здійснення моніторингу за їх дотриманням.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, відповідно до покладених на неї завдань:

бере участь у регулюванні платіжно-розрахункових відносин оптового ринку електроенергії;

забезпечує реалізацію державної політики щодо стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії, у тому числі шляхом погодження договорів на купівлю такої електроенергії оптовим ринком електричної енергії України на підтвердження державних гарантій, встановлених законом;

встановлює обмеження щодо суміщення видів діяльності суб'єктами господарської діяльності;

визначає відповідність ліквідації, реорганізації у формі злиття, приєднання, участі в об'єднаннях, а також придбання або відчуження більше двадцяти п'яти відсотків часток (акцій, паїв) активів суб'єктів господарської діяльності умовам та правилам здійснення ліцензованої діяльності;

розглядає справи про порушення умов ліцензій і за результатами розгляду приймає рішення в межах своєї компетенції;

застосовує адміністративні стягнення до посадових осіб та майнові санкції до суб'єктів електроенергетики, інших учасників оптового ринку електричної енергії з урахуванням активних впорядкованих дій щодо забезпечення стабільного фінансового становища електроенергетики та захисту прав споживачів;

здійснює безперешкодно перевірки дотримання умов ліцензованої діяльності.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, під час схвалення інвестиційних програм та джерел їх фінансування для електропередавальних організацій враховує вартість послуг з приєднання генеруючих потужностей, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, згідно з порядком фінансування послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, щорічно оприлюднює інформацію щодо витрат на приєднання до електричних мереж об'єктів електроенергетики, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії.

Стаття 13. Ліцензування діяльності в електроенергетиці

Діяльність з виробництва, передачі та постачання електричної енергії в Україні здійснюється за умови отримання відповідної ліцензії.

Ліцензія на здійснення діяльності з виробництва, передачі та постачання електричної енергії видається національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Ліцензія видається окремо на кожний вид діяльності відповідно до інструкції, умов і правил здійснення окремих видів діяльності, що затверджуються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Діяльність з виробництва електричної енергії суб'єктів господарювання без ліцензії дозволяється, якщо величина встановленої потужності чи відпуск електричної енергії менші за показники, визначені в умовах і правилах здійснення господарської діяльності з виробництва електричної енергії.

Енергопостачальникам, до складу яких входять теплоелектроцентралі, видаються ліцензії на види діяльності в електроенергетиці з урахуванням спеціальних умов щодо першочергового забезпечення потреб споживачів тепла території здійснення ліцензованої діяльності.

Інвестиційні програми ліцензіатів із передачі та постачання електричної енергії підлягають погодженню центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі.

Розділ IV

ЕКОНОМІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ

Стаття 14. Управління та розвиток об'єднаної енергетичної системи України

В електроенергетиці України діє єдина централізована диспетчерська система оперативного-технологічного управління виробництвом, передачею та постачанням електричної енергії. Функції диспетчерського (оперативно-технологічного) управління об'єднаною енергетичною системою України виконує державне підприємство, яке визначається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі. Централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління поширюється на суб'єкти господарської діяльності, об'єкти електроенергетики яких підключені до об'єднаної енергетичної системи України.

Структуру державного підприємства, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління, визначає центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі.

Централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління передбачає:

планування та оперативне управління потужностями електростанцій України з урахуванням режимів централізованого теплопостачання;

планування та контроль за додержанням режиму роботи об'єднаної енергетичної системи України;

запобігання аварійним ситуаціям або надзвичайним ситуаціям в об'єднаній енергетичній системі України і ліквідацію їх наслідків шляхом підтримки необхідного балансу потужності та енергії, застосування допоміжних заходів із

забезпечення сталого функціонування об'єднаної енергетичної системи України та її паралельної роботи з енергетичними системами інших держав;

розроблення і здійснення контролю за впровадженням нових систем протиаварійної автоматики та захисту, а також засобів зв'язку і диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;

здійснення нагляду за експлуатацією систем протиаварійної автоматики та захисту.

Усі оперативні команди і розпорядження державного підприємства, що здійснює диспетчерське (оперативно-технологічне) управління відповідно до законодавства України, підлягають беззаперечному виконанню всіма суб'єктами господарської діяльності, об'єкти електроенергетики яких підключені до об'єднаної енергетичної системи України. Втручання в диспетчерське (оперативно-технологічне) управління об'єднаною енергетичною системою України з боку державних органів, політичних партій і рухів та інших громадських організацій не допускається, крім випадків, передбачених законодавством України.

Суб'єкти господарської діяльності, об'єкти електроенергетики яких підключені до об'єднаної енергетичної системи України, зобов'язані подавати державному підприємству, що здійснює диспетчерське (оперативно-технологічне) управління, звіти та інформацію, передбачені нормативно-технічними документами.

З метою забезпечення надійного (безперебійного) постачання електричної енергії споживачам державне підприємство, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління об'єднаною енергетичною системою України, забезпечує:

розроблення стандартів операційної безпеки функціонування об'єднаної енергетичної системи України та подання їх на затвердження центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі;

уніфікацію та гармонізацію стандартів операційної безпеки функціонування об'єднаної енергетичної системи України у процесі інтеграції об'єднаної енергетичної системи України з енергетичними системами інших держав;

координацію дій із суб'єктами господарювання, що здійснюють диспетчерське (оперативно-технологічне) управління енергетичними системами інших держав, щодо розвитку міждержавних мереж;

управління перетоками електричної енергії та забезпечення рівних умов доступу у процесі міждержавного обміну електричною енергією;

підготовку пропозицій щодо перспективного розвитку об'єднаної енергетичної системи України, переліку допоміжних заходів із забезпечення сталого функціонування об'єднаної енергетичної системи України та подання їх на розгляд центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі, забезпечує розроблення державної програми перспективного розвитку об'єднаної енергетичної системи України та подання її на затвердження Кабінету Міністрів України в установленому законодавством порядку.

Стаття 15. Оптовий ринок електричної енергії України

Купівля всієї електричної енергії, виробленої на електростанціях, потужність чи обсяг відпуску яких більші за граничні показники, а також на електростанціях, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблену лише малими гідроелектростанціями), незалежно від величини встановленої потужності чи обсягів відпуску електричної енергії (крім електричної енергії, виробленої на теплоелектроцентралях, які входять до складу енергопостачальників, для споживання на території здійснення ліцензованої діяльності), та весь її оптовий продаж здійснюється на оптовому ринку електричної енергії України. Функціонування інших оптових ринків електричної енергії в Україні забороняється.

Оптовий ринок електричної енергії України зобов'язаний купувати за "зеленим" тарифом електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблену лише малими гідроелектростанціями), і не продану за договірними цінами безпосередньо споживачам або енергопостачальним компаніям, які здійснюють господарську діяльність з постачання електричної енергії за регульованим тарифом.

Електрична енергія, вироблена з альтернативних джерел енергії, може бути реалізована за "зеленим" тарифом за прямими договорами зі споживачами. При цьому споживачу енергії центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, видається документ встановленої форми, що підтверджує закупівлю енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії, та визначається порядок використання зазначеного документа.

Оптовий ринок електричної енергії України створюється на підставі договору.

Сторонами договору є суб'єкти господарської діяльності, пов'язаної з:

диспетчерським (оперативно-технологічним) управлінням об'єднаною енергетичною системою України;

виробництвом електричної енергії на електростанціях;

передачею електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами;

постачанням електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами;

оптовим постачанням електричної енергії.

У договорі визначаються мета та умови діяльності, права, обов'язки та відповідальність сторін. Цей договір погоджується з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі, національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, Антимонопольним комітетом України.

Правила оптового ринку електричної енергії України є невід'ємною частиною договору і визначають механізм функціонування оптового ринку електричної енергії України, порядок розподілу навантажень між генеруючими джерелами, правила формування ринкової ціни на електричну енергію.

Оптовий ринок електричної енергії України функціонує з додержанням таких вимог:

всі суб'єкти господарської діяльності з виробництва та постачання електричної енергії мають рівноправний доступ до оптового ринку електричної енергії України та послуг електричних мереж після отримання відповідної ліцензії на право здійснення цих видів діяльності;

електрична енергія продається та купується за Правилами оптового ринку електричної енергії України;

ціни на електричну енергію генеруючих компаній та оптові ціни визначаються за Правилами оптового ринку електричної енергії України;

всі учасники оптового ринку електричної енергії укладають договори купівлі-продажу електричної енергії з суб'єктом господарської діяльності, який здійснює оптове постачання електричної енергії відповідно до договору, на підставі якого створюється оптовий ринок електричної енергії;

у кожному розрахунковому періоді (місяці) забезпечується оплата вартості електричної енергії та послуг, закуплених у цьому періоді оптовим постачальником електричної енергії, у рівному відсотку кожній енергогенеруючій компанії (за винятком суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - малим гідроелектростанціям) та підприємству, яке здійснює централізоване диспетчерське управління об'єднаною енергетичною системою України і передачу електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами. Ця оплата забезпечується з урахуванням остаточних платежів відповідно до договору, на підставі якого створено оптовий ринок електричної енергії.

Стаття 15¹. Порядок проведення розрахунків на оптовому ринку електричної енергії

Для проведення розрахунків за закуплену на оптовому ринку електричної енергії України та спожиту електричну енергію енергопостачальники, що здійснюють господарську діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій

території, їх відокремлені підрозділи та оптовий постачальник електричної енергії відкривають в установах уповноваженого банку поточні рахунки із спеціальним режимом використання. Для проведення розрахунків з погашення заборгованості за спожиту електричну енергію з використанням механізмів погашення заборгованості, визначених Законом України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу", енергопостачальники, що здійснюють господарську діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, і оптовий постачальник електричної енергії відкривають в установі уповноваженого банку поточні рахунки із спеціальним режимом використання для погашення заборгованості. Перелік поточних рахунків із спеціальним режимом використання в уповноваженому банку для зарахування коштів за електричну енергію затверджується та доводиться до відома споживачів національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Споживачі, які купують електричну енергію у енергопостачальників, що здійснюють господарську діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, вносять плату за поставлену їм електричну енергію виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання енергопостачальника в уповноваженому банку. У разі перерахування споживачами коштів за електричну енергію на інші рахунки отримувачі повинні повернути ці кошти за заявою споживача або за власною ініціативою в триденний термін з моменту їх отримання. У разі неповернення споживачу у цей термін коштів, сплачених на інші, не на поточні рахунки із спеціальним режимом використання, ці суми підлягають вилученню до Державного бюджету України як санкція за вчинене правопорушення і не зараховуються як оплата електричної енергії. Зарахування коштів до Державного бюджету України не звільняє їх отримувача від повернення цих коштів споживачу електричної енергії.

Кошти з поточних рахунків із спеціальним режимом використання енергопостачальників, що здійснюють господарську діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, перераховуються згідно з алгоритмом оптового ринку електричної енергії виключно на:

поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії;

поточний рахунок підприємства, яке здійснює передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами;

поточний рахунок енергопостачальника;

поточний рахунок із спеціальним режимом використання для погашення заборгованості оптового постачальника електричної енергії.

Кошти за електричну енергію, закуплену на оптовому ринку електричної енергії, всіма енергопостачальниками перераховуються виключно на поточний

рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії.

З поточного рахунку із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії зазначені кошти спрямовуються виключно:

енергогенеруючим компаніям та іншим суб'єктам господарської діяльності, які провадять продаж електричної енергії оптовому постачальнику електричної енергії;

підприємству, яке здійснює диспетчерське управління об'єднаною енергетичною системою України, передачу електричної енергії магістральними електричними мережами, а також на допоміжні заходи із забезпечення сталого функціонування об'єднаної енергетичної системи України;

на поточний рахунок оптового постачальника електричної енергії;

іншим особам, які мають право на отримання коштів з інвестиційної складової оптового тарифу на електричну енергію, затвердженої національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, в тому числі на спільне фінансування розвитку нетрадиційних джерел електричної енергії.

Кошти, які надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання для погашення заборгованості енергопостачальників, що здійснюють господарську діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, і оптового постачальника електричної енергії для проведення розрахунків з погашення заборгованості за спожиту електричну енергію з використанням механізмів погашення заборгованості, визначених Законом України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу", перераховуються згідно з окремими алгоритмами оптового ринку електричної енергії, встановленими національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Умови про оплату електричної енергії коштами та про відкриття поточного рахунку із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії (енергопостачальника, що здійснює господарську діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території) є обов'язковими умовами договору купівлі-продажу електричної енергії між оптовим постачальником електричної енергії та енергопостачальником (договору на постачання електричної енергії між енергопостачальником, що здійснює господарську діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, та споживачем).

Оптовий постачальник електричної енергії зобов'язаний забезпечити щоденне інформування учасників оптового ринку електричної енергії і органів виконавчої влади про стан проведення розрахунків на оптовому ринку електричної енергії.

На поточні рахунки із спеціальним режимом використання не може бути звернено стягнення за зобов'язаннями учасників оптового ринку електричної енергії.

Операції на поточних рахунках із спеціальним режимом використання не підлягають призупиненню.

Стаття 16. Антимонопольні обмеження

Суб'єктам господарської діяльності, відносини яких регулюються цим Законом, згідно із Законом України "Про захист економічної конкуренції" забороняється провадити монопольну діяльність у будь-якій формі, крім випадків, передбачених законодавством України.

Суб'єкти господарської діяльності, які здійснюють виробництво, передачу або постачання електричної енергії і визнані в установленому порядку такими, що займають монопольне (домінуюче) становище на ринку електричної енергії, не можуть припиняти свою діяльність або зменшувати її обсяг з метою створення дефіциту електричної енергії, якщо необхідність такого обмеження не встановлена законодавством України.

Стаття 17. Загальні принципи встановлення тарифів на енергію

Формування оптових тарифів на електричну енергію здійснюється на оптовому ринку електричної енергії України згідно з договором.

Оптові тарифи можуть передбачати видатки на спільне фінансування розвитку нетрадиційних джерел електричної енергії.

Тариф на електроенергію для населення, яке постійно проживає у 30-кілометровій зоні атомних електростанцій, встановлюється у розмірі 70 відсотків діючого тарифу для відповідної групи населення.

Роздрібна ціна на електричну енергію формується енергопостачальниками згідно з умовами і правилами здійснення господарської діяльності з постачання електричної енергії з урахуванням вимог цього Закону.

Тарифи на передачу і постачання електричної енергії місцевими (локальними) електромережами регулюються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Збитки енергопостачальників від надання пільг з оплати за спожиту електричну енергію окремим категоріям побутових споживачів відшкодовуються за рахунок джерел, визначених законодавчими актами, які передбачають відповідні пільги.

Регулювання тарифів на електричну енергію, вироблену на атомних електростанціях, здійснюється з урахуванням обсягів соціально-економічної компенсації ризику для населення, яке проживає в зоні спостереження.

Формування цін на електричну енергію, вироблену на теплоелектроцентралях та інших установках з комбінованим виробництвом електричної і теплової енергії, здійснюється з урахуванням тарифів на теплову енергію. Регулювання тарифів на електричну енергію, вироблену на вітрових електростанціях, здійснює національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Регулювання тарифів на теплову енергію, вироблену на теплоелектроцентралях, інших установках з комбінованим виробництвом електричної і теплової енергії, здійснюється національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Підприємства, які постачають електричну енергію мережами, які не є їх власністю, повинні купувати електричну енергію на оптовому ринку електричної енергії України та вносити плату за користування місцевими (локальними) електричними мережами. Постачання електричної енергії споживачам зазначеними підприємствами здійснюється за тарифами, які обумовлюються в договорах на постачання електричної енергії.

Примітка. Зона спостереження - вживається у значенні, визначеному Законом України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку".

Стаття 17¹. Стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії

"Зелений" тариф затверджується національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, на електричну енергію, вироблену суб'єктами господарювання на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблену лише малими гідроелектростанціями).

Величина "зеленого" тарифу встановлюється для кожного суб'єкта господарювання, який виробляє електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, за кожним видом альтернативної енергії та для кожного об'єкта електроенергетики.

Величина "зеленого" тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з енергії вітру, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електроенергії, виробленої з енергії вітру.

Величина "зеленого" тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з біомаси, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електроенергії, виробленої з біомаси. У цьому Законі біомасою є продукти, що складаються повністю або частково з речовин рослинного походження, які можуть бути використані як паливо з метою перетворення енергії, що міститься в них.

Величина "зеленого" тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, визначеного із застосуванням тарифного коефіцієнта, що застосовується для пікового періоду часу (для тризонної тарифної класифікації), помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електроенергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання.

Величина "зеленого" тарифу для суб'єктів господарювання, які експлуатують малі гідроелектростанції, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, визначеного із застосуванням тарифного коефіцієнта, що застосовується для пікового періоду часу (для тризонної тарифної класифікації), помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електроенергії, виробленої малими гідроелектростанціями.

Коефіцієнт "зеленого" тарифу для електроенергії, виробленої з використанням альтернативних джерел енергії, встановлюється на рівні:

1,2 - для електроенергії, виробленої з енергії вітру об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких не перевищує 600 КВт;

1,4 - для електроенергії, виробленої з енергії вітру об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких більша за 600 КВт, але не перевищує 2000 КВт;

2,1 - для електроенергії, виробленої з енергії вітру об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких перевищує 2000 КВт;

2,3 - для електроенергії, виробленої з біомаси;

4,8 - для електроенергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання наземними об'єктами електроенергетики;

4,6 - для електроенергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики, які вмонтовані (встановлені) на дахах будинків, будівель та споруд, величина встановленої потужності яких перевищує 100 КВт;

4,4 - для електроенергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики, які вмонтовані (встановлені) на дахах будинків, будівель та споруд, величина встановленої потужності яких не перевищує 100 КВт, а також для об'єктів, вмонтованих (встановлених) на фасадах будинків, будівель та споруд, незалежно від їх граничної потужності;

0,8 - для електроенергії, виробленої малими гідроелектростанціями.

Коефіцієнт "зеленого" тарифу електроенергії, виробленої об'єктами електроенергетики, введеними в експлуатацію (або суттєво модернізованими) після 2014, 2019 та 2024 років, зменшується відповідно на десять, двадцять та тридцять відсотків від його базової величини, визначеної частиною сьомою цієї статті. У цьому Законі суттєво модернізованими об'єктами електроенергетики, що виробляють електроенергію з використанням альтернативних джерел енергії, вважаються об'єкти, вартість модернізації енергетичного обладнання яких становить понад п'ятдесят відсотків початкової вартості такого обладнання.

Для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, "зелений" тариф встановлюється до 1 січня 2030 року.

Фіксований мінімальний розмір "зеленого" тарифу для суб'єктів господарювання встановлюється шляхом перерахування у євро величини "зеленого" тарифу, розрахованого за правилами цього Закону, станом на 1 січня 2009 року за офіційним валютним курсом Національного банку України на зазначену дату.

Величина "зеленого" тарифу не може бути меншою за фіксований мінімальний розмір "зеленого" тарифу, який на кожну дату встановлення роздрібних тарифів для споживачів перераховується у національну валюту за офіційним валютним курсом Національного банку України на таку дату.

Зазначений порядок стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії для об'єктів електроенергетики, будівництво яких розпочате після 1 січня 2012 року та введених в експлуатацію до 1 січня 2013 року, застосовується за умови, що питома вага сировини, матеріалів, основних засобів, робіт та послуг українського походження у вартості будівництва відповідного об'єкта електроенергетики, що виробляє електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, становить не менше 15 відсотків, для об'єктів, будівництво яких розпочате після 1 січня 2012 року та введених в експлуатацію після 1 січня 2013 року, - не менше 30 відсотків, для об'єктів, будівництво яких розпочате після 1 січня 2012 року та введених в експлуатацію після 1 січня 2014 року, - не менше 50 відсотків. Додатковою умовою застосування зазначеного порядку стимулювання виробництва електроенергії з використанням енергії сонячного випромінювання є використання на об'єктах електроенергетики, введених в експлуатацію після 1 січня 2013 року, сонячних модулів, у вартості виробництва яких питома вага матеріалів та сировини українського походження становить не менше ніж 30 відсотків, а після 1 січня 2014 року - 50 відсотків.

Порядок визначення питомої ваги сировини, матеріалів, основних засобів, робіт та послуг українського походження у вартості будівництва відповідного об'єкта електроенергетики, що виробляє електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, затверджується національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики. Порядок видачі сертифікатів про походження товарів для підтвердження їх українського походження в цілях цього Закону затверджується Кабінетом Міністрів України.

Держава гарантує, що для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії на введених в експлуатацію об'єктах електроенергетики, буде застосовуватися порядок стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії, встановлений відповідно до положень цієї статті на дату введення в експлуатацію об'єктів електроенергетики, які виробляють електроенергію з альтернативних джерел енергії. У разі внесення змін до законодавства, що регулює порядок

стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії, суб'єкти господарювання можуть обрати новий порядок стимулювання.

Держава гарантує законодавче закріплення на весь строк застосування "зеленого" тарифу вимоги щодо закупівлі всієї електроенергії, виробленої на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблену лише малими гідроелектростанціями), і не проданої за договорами безпосередньо споживачам або енергопостачальним компаніям, за встановленим "зеленим" тарифом, а також щодо розрахунків за таку електроенергію у повному обсязі, у встановлені строки та грошовими коштами у порядку, встановленому законом.

Роздрібна ціна на електричну енергію, що використовується суб'єктами господарської діяльності, які реалізують інноваційні проекти, зареєстровані у встановленому законом порядку, що передбачають впровадження та виробництво обладнання, а також матеріалів, сировини і комплектуючих для виробництва обладнання, яке виробляє енергію з використанням альтернативних джерел енергії, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів відповідного класу напруги, встановленого станом на 1 січня 2009 року.

Стаття 17². Плата за приєднання електроустановок до електричних мереж

Вартість послуг з приєднання розраховується електропередавальною організацією у порядку, передбаченому методикою розрахунку плати за приєднання електроустановок до електричних мереж, і обґрунтовується витратами, необхідними для будівництва та/або реконструкції електромереж від місця приєднання електроустановки замовника до місця забезпечення потужності.

Ставка плати за стандартне приєднання електроустановок щорічно розраховується електропередавальною організацією з урахуванням ступеня напруги в місці приєднання, категорії надійності електропостачання, одно- чи трифазного приєднання, окремо для сільської та міської місцевості відповідно до методики розрахунку плати за приєднання електроустановок до електричних мереж та затверджується національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики. Електропередавальна організація зобов'язана розміщувати на своєму веб-сайті в мережі Інтернет діючі ставки плати за стандартне приєднання.

Вартість послуг з приєднання електроустановок замовників, що не є стандартним приєднанням відповідно до статті 1 цього Закону, визначається проектно-кошторисною документацією відповідно до замовленої (заявленої) на приєднання потужності пропорційно до передбаченої проектом величини потужності, яку можливо додатково приєднати, відповідно до методики розрахунку плати за приєднання електроустановок до електричних мереж з урахуванням витрат на розвиток мереж для створення резерву потужності у місці забезпечення потужності.

Розроблення проектно-кошторисної документації забезпечується замовником, крім випадків, передбачених частиною сьомою цієї статті, а її вартість є складовою частиною вартості послуг з приєднання.

Приєднання електроустановок замовника, яке не є стандартним приєднанням, фінансується в розмірі розрахованої плати за приєднання за рахунок коштів, отриманих як плата за приєднання замовника. У разі недостатності таких коштів для виконання в повному обсязі робіт згідно з проектно-кошторисною документацією ці роботи фінансуються за рахунок плати за приєднання інших замовників, які приєднуються до того самого місця забезпечення потужності, або складової тарифу на передачу електричної енергії, або за зверненням замовника за рахунок поворотної фінансової допомоги, яка може надаватися електропередавальній організації. Додатково необхідні кошти для виконання в повному обсязі робіт згідно з проектно-кошторисною документацією передбачаються у складовій тарифу на передачу електричної енергії в установленому законодавством порядку строком до п'яти років. Джерелом повернення коштів, залучених від замовника як поворотна фінансова допомога, є плата за приєднання інших замовників, що приєднуються до того самого місця забезпечення потужності, та складової тарифу на передачу електричної енергії. Кошти, залучені від замовника як поворотна фінансова допомога, повертаються у строк до п'яти років відповідно до порядку фінансування послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж. Частка витрат для створення за рахунок тарифу на передачу електричної енергії резерву потужності у місці забезпечення потужності, компенсована у складі плати за приєднання замовниками, приєднана потужність електроустановок яких забезпечується від того самого місця забезпечення потужності, враховується під час перегляду відповідної складової тарифу на передачу електричної енергії шляхом виключення з тарифу відповідних сум.

Приєднання об'єктів електроенергетики, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, фінансується в обсязі 50 відсотків за рахунок коштів, передбачених у тарифах на передачу електричної енергії, і 50 відсотків - за рахунок поворотної фінансової допомоги, яка надається замовником електропередавальній організації.

Розроблення проектно-кошторисної документації для приєднання об'єктів електроенергетики, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, забезпечується електропередавальною організацією та фінансується за рахунок коштів, передбачених у тарифах на передачу електричної енергії, та/або за рахунок поворотної фінансової допомоги, яка надається замовником електропередавальній організації.

Строк повернення поворотної фінансової допомоги замовнику встановлюється національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, відповідно до порядку фінансування послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж і не може перевищувати 10 років.

Джерелом повернення поворотної фінансової допомоги є складова тарифу на передачу електричної енергії.

Вартість послуг з приєднання електроустановок замовника, призначених для забезпечення електропостачання об'єктів будівництва, в яких передбачається розміщення доступного житла або житлового фонду соціального призначення, зменшується для замовника пропорційно площі такого доступного житла або житлового фонду соціального призначення до загальної площі об'єкта будівництва. Частина вартості послуг з приєднання електроустановок замовника, на яку зменшено вартість послуг з приєднання електроустановок замовника до електричних мереж, фінансується за рахунок тарифу на передачу електричної енергії, який встановлюється для електропередавальної організації національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Стаття 18. Проектування та будівництво об'єктів електроенергетики

Проектування та будівництво (нове будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, технічне переоснащення) об'єктів електроенергетики здійснюються відповідно до законодавства у сфері містобудівної діяльності. Оснащення об'єктів електроенергетики ліцензіатами, ціни (тарифи) на відповідні послуги (товари) яких встановлюються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, здійснюється на конкурентних засадах.

Фінансування капітального будівництва, реконструкції та обслуговування об'єктів, призначених для спільних потреб підприємств електроенергетики та підприємств інших галузей, провадиться за рахунок замовників (власників) та користувачів цих об'єктів.

Частину третю статті 18 виключено

Розвиток електричних мереж, які перебувають у власності або користуванні електропередавальних організацій, передбачається інвестиційними програмами, схваленими національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, та фінансується за рахунок коштів, передбачених у тарифах на передачу електричної енергії, оплати вартості послуг з приєднання, поворотної фінансової допомоги замовників, банківських кредитів, коштів, залучених з інших джерел, не заборонених законодавством. Кошти, отримані як оплата вартості послуги з приєднання, як поворотна фінансова допомога замовників обліковуються окремо та використовуються електропередавальною організацією для приєднання електроустановок замовників. Розвиток електричних мереж електропередавальної організації має узгоджуватися з планами забудови відповідної території.

У разі спорудження або реконструкції будівель, доріг, мостів, інших об'єктів архітектури роботи з перенесення повітряних і підземних електричних мереж, теплових мереж та інших об'єктів електроенергетики виконуються власником цих об'єктів електроенергетики за рахунок замовників будівництва або

реконструкції будівель, доріг, мостів, інших об'єктів архітектури відповідно до затвердженої проектно-кошторисної документації.

Приєднання електроустановок замовників до електричних мереж власників, які не є електропередавальними організаціями, здійснюється на умовах і в порядку, що передбачені цим Законом для приєднання до електричних мереж електропередавальних організацій.

Стаття 19. Охорона об'єктів електроенергетики

Особливо важливі об'єкти електроенергетики, перелік яких визначається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику в електроенергетичному комплексі, і затверджується Кабінетом Міністрів України, охороняються відомчою воєнізованою охороною із залученням у разі необхідності відповідних структурних підрозділів органів державної влади.

Охорона інших об'єктів електроенергетики здійснюється згідно із законодавством України.

На об'єктах електроенергетики встановлюється особливий режим допуску.

Особовий склад відомчої воєнізованої охорони об'єктів електроенергетики забезпечується вогнепальною зброєю і спеціальними засобами самооборони. Застосування вогнепальної зброї, а також спеціальних засобів самооборони регулюється законодавством України.

Особовий склад відомчої воєнізованої охорони забезпечується форменим одягом за рахунок підприємств електроенергетики.

В охоронних зонах електричних мереж, а також інших особливо важливих об'єктів електроенергетики діють обмеження, передбачені законодавством України щодо використання земель. Розміщення споруд та інших об'єктів в охоронних зонах електричних і теплових мереж без здійснення передбачених нормативними документами технічних заходів безпеки не допускається.

Атомні електростанції охороняються відповідно до Закону України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" та Закону України "Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання".

Стаття 19¹. Установлення особливого режиму охорони на території забороненої зони та контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд

На території забороненої зони та контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд установлюється особливий режим охорони.

Доступ сторонніх осіб та всіх видів транспорту на цю територію можливий лише в порядку, встановленому власником гідроелектротехнічних споруд або уповноваженим ним органом.

Виконання сторонніми особами робіт на території забороненої зони гідроелектротехнічних споруд здійснюється в порядку, встановленому

Кабінетом Міністрів України, а на території контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд - у порядку, встановленому власником гідроелектротехнічних споруд або уповноваженим ним органом.

Територія забороненої зони та контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд охороняється відомчою воєнізованою охороною. На території забороненої зони гідроелектротехнічних споруд діє особливий (внутрішньооб'єктний та перепускний) режим.

Особливості режиму території забороненої зони та контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд визначаються Кабінетом Міністрів України.

Положення цієї статті не поширюються на малі гідроелектростанції. Суб'єкти малої гідроелектроенергетики самостійно забезпечують необхідні заходи з охорони об'єктів малої гідроелектроенергетики та здійснюють на прилеглий території необхідні заходи безпеки.

Стаття 20. Охорона навколишнього природного середовища

Підприємства електроенергетики повинні дотримувати вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, нести відповідальність за його порушення і здійснювати технічні та організаційні заходи, спрямовані на зменшення шкідливого впливу об'єктів електроенергетики на навколишнє природне середовище.

У разі порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища рішення про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення діяльності електричних станцій, магістральних та міждержавних електричних мереж приймається Кабінетом Міністрів України.

Рішення про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення діяльності інших об'єктів електроенергетики приймають місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування і центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у межах їх компетенції, передбаченої законами України.

Для забезпечення безпеки населення, що мешкає в районі розташування об'єктів електроенергетики, встановлюються санітарно-захисні зони, розміри та порядок використання яких визначаються в нормативно-правових актах і проектах цих об'єктів, затверджених у встановленому порядку.

Усі види господарської діяльності в санітарно-захисних зонах, дозволені режимом їх використання, можуть провадитися тільки за погодженням з власником об'єкта електроенергетики або уповноваженим ним органом.

З метою запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру через припинення електропостачання споживачам для них встановлюється екологічна броня електропостачання.

Фінансування екологічної броні електропостачання при несплаті або неповній оплаті за спожиту електроенергію споживачами, що мають таку броню, здійснюється з державного або місцевих бюджетів та відповідних джерел доходів цих споживачів. Кабінет Міністрів України затверджує порядок складання переліку споживачів та їх обладнання, для якого має бути встановлена екологічна броня електропостачання.

Стаття 21. Особливості умов праці в електроенергетиці

Підприємства, установи та організації електроенергетики зобов'язані забезпечувати комплектування робочих місць висококваліфікованими кадрами, постійно підвищувати їх кваліфікацію, гарантувати надійний соціальний захист.

Працівники, які забезпечують виробничі процеси в електроенергетиці, зобов'язані проходити спеціальну підготовку і перевірку знань (атестацію) згідно із законодавством, включаючи нормативно-правові акти центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в електроенергетичному комплексі, інших центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у відповідних сферах.

Перелік таких спеціальностей і посад затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері промислової безпеки та охорони праці, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в електроенергетичному комплексі.

Допуск до роботи працівників електроенергетики, які не пройшли відповідної підготовки, забороняється.

Витрати на підготовку та перепідготовку кадрів, утримання спеціалізованих навчально-тренувальних та галузево-координаційних центрів відносяться на валові витрати виробництва та обігу.

Перевірка знань (атестація) персоналу провадиться за рахунок коштів власників об'єктів електроенергетики.

Працівникам основних професій, зайнятим на підприємствах електроенергетики, може встановлюватися надбавка до тарифної ставки чи посадового окладу за безперервний стаж роботи в електроенергетиці відповідно до порядку, що затверджується Кабінетом Міністрів України, з віднесенням витрат на валові витрати виробництва та обігу. Персонал енергетичних установок, який перебуває в зоні впливу радіаційного, теплового і електромагнітного випромінювання, а також інших шкідливих і небезпечних факторів, підлягає спеціальному медичному обстеженню та обов'язковому страхуванню за рахунок коштів підприємств.

Створення робочих місць для працевлаштування інвалідів провадиться підприємствами електроенергетики в розмірі чотирьох відсотків від чисельності працівників, зайнятих у непромисловому виробництві.

Стаття 22. Страйки на підприємствах електроенергетики

Страйки на підприємствах електроенергетики забороняються у випадках, коли вони можуть призвести до порушення сталості об'єднаної енергосистеми України або теплопостачання в осінньо-зимовий період.

Стаття 23. Забезпечення енергопостачання в умовах надзвичайного стану, особливого періоду та у разі надзвичайних ситуацій в об'єднаній енергетичній системі України

У разі введення надзвичайного стану відповідно до Закону України "Про надзвичайний стан" підприємства, установи та організації електроенергетики, розташовані у місцевостях, де введено надзвичайний стан, зобов'язані виконувати розпорядження органів, які здійснюють заходи надзвичайного стану на відповідній території щодо енергопостачання споживачів, незалежно від умов укладених договорів.

У разі введення особливого періоду суб'єкти електроенергетики діють згідно із Законом України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію", Положенням про мобілізаційну підготовку народного господарства України і нормативно-правовими актами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в електроенергетичному комплексі, що регламентують функціонування електроенергетики в умовах особливого періоду.

У разі виникнення надзвичайних ситуацій в об'єднаній енергетичній системі України суб'єкти електроенергетики зобов'язані діяти відповідно до стандартів операційної безпеки функціонування об'єднаної енергетичної системи України та виконувати оперативні команди і розпорядження державного підприємства, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління об'єднаною енергетичною системою України.

Стаття 24. Права, обов'язки та відповідальність енергопостачальників і електропередавальних організацій

Енергопостачальники погоджують з відповідним споживачем величину екологічної броні електропостачання, яка має бути затверджена центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики. У разі недосягнення згоди між споживачем та енергопостачальником щодо величини екологічної броні електропостачання остаточне рішення приймається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики.

Енергопостачальники мають право за умови неповної оплати споживачем спожитої електричної енергії обмежити його електроспоживання до рівня екологічної броні електропостачання або за відсутності такої повністю припинити електропостачання споживачу.

Порядок обмеження електроспоживання споживачів до рівня екологічної броні електропостачання або повного припинення їм електропостачання встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Енергопостачальники мають право на відшкодування несплаченої споживачем частини вартості електричної енергії, що постачається йому на рівні екологічної броні електропостачання, за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів.

Енергопостачальники зобов'язані забезпечувати належний технічний стан та організацію експлуатації об'єктів електроенергетики відповідно до вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж та енергетичного обладнання, надійне та якісне постачання (транспортування) енергії згідно з умовами ліцензій та договорів.

Електропередавальна організація, що здійснює передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, не має права відмовити замовнику, який має намір приєднати електроустановки до цих мереж, у наданні послуг з приєднання. Електропередавальна організація, що здійснює передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами, не має права самостійно змінювати видані технічні умови на приєднання або скасовувати їх з підстав, які не передбачені договором про приєднання.

Енергопостачальник, що здійснює постачання електричної енергії на закріпленій території, не має права відмовити замовнику (споживачу), електроустановки якого розташовані на такій території, в укладенні договору про постачання електричної енергії (договору про користування електричною енергією) за умови, що нова електроустановка замовника приєднана або потужність для діючої електроустановки споживача збільшена в установленому законодавством порядку.

Енергопостачальники, які здійснюють діяльність з передачі електричної енергії з використанням власних мереж, зобов'язані забезпечити рівноправний доступ до цих мереж усіх суб'єктів господарської діяльності, що отримали в установленому порядку ліцензію на здійснення відповідного виду діяльності і уклали договір на передачу електричної енергії. Енергопостачальники, які здійснюють діяльність з передачі електричної енергії з використанням власних мереж, не мають права відмовити у доступі до цих мереж суб'єктам господарювання, які виробляють енергію з використанням альтернативних джерел енергії. Енергопостачальники, які здійснюють діяльність з передачі електричної енергії з використанням власних мереж, у своїх інвестиційних програмах повинні передбачати витрати на приєднання об'єктів електроенергетики, які виробляють електроенергію з альтернативних джерел енергії.

Електропередавальна організація оприлюднює та щопівроку оновлює на своєму веб-сайті в мережі Інтернет інформацію за всіма трансформаторними підстанціями на території здійснення ліцензованої діяльності щодо їх номінальної

потужності, приєднаної потужності, потужності, що приєднується за договорами про приєднання, резерву потужності з урахуванням укладених договорів про приєднання. Правилами приєднання електроустановок до електричних мереж можуть встановлюватися додаткові вимоги до інформації, яка підлягає оприлюдненню. Така інформація є відкритою та надається безоплатно.

Енергопостачальник зобов'язаний у встановленому законом порядку забезпечити доступ інспекторів з державного енергетичного нагляду до енергетичних установок для здійснення державного енергетичного нагляду (контролю) за дотриманням вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж та енергетичного обладнання.

Енергопостачальники, що здійснюють постачання електричної енергії на закріпленій території, несуть відповідальність за порушення умов та правил здійснення ліцензованої діяльності з урахуванням неналежного проведення розрахунків з оптовим постачальником електричної енергії, а також із суб'єктом господарської діяльності, що здійснює передачу належної енергопостачальнику електричної енергії, у разі, коли електрична енергія поставляється мережами, які не є його власністю.

Енергопостачальники, до складу яких входять теплоелектроцентралі, здійснюють постачання енергії в першу чергу на території здійснення ліцензованої діяльності.

Енергопостачальники несуть відповідальність перед споживачами електричної енергії у розмірі двократної вартості недовідпущеної електричної енергії у разі переривання електропостачання з вини енергопостачальника (згідно з умовами договору на постачання електричної енергії).

У разі відпуску електричної енергії, параметри якості якої внаслідок дій або бездіяльності енергопостачальника виходять за межі показників, визначених у договорі на постачання електричної енергії, енергопостачальник несе відповідальність у вигляді штрафу в розмірі двадцяти п'яти відсотків вартості такої електроенергії.

Енергопостачальник не несе відповідальності перед споживачем електричної енергії у разі переривання постачання електричної енергії, якщо на момент настання цієї події схема живлення споживача електроенергії з вини споживача не відповідала вимогам нормативно-технічних документів.

Енергопостачальник не несе відповідальності за майнову шкоду, заподіяну споживачу або третім особам внаслідок припинення або обмеження електропостачання, здійсненого у встановленому порядку.

У разі порушення енергопостачальником, який здійснює постачання електричної енергії на закріпленій території, умов і правил здійснення ліцензованої діяльності з постачання електричної енергії та інших обов'язків, передбачених цим Законом, враховуючи зобов'язання щодо забезпечення захисту прав

споживачів електричної енергії та проведення розрахунків за закуплену енергопостачальником електричну енергію, а також із суб'єктом господарської діяльності, який здійснює передачу належної енергопостачальнику електричної енергії, національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, застосовує до такого енергопостачальника такі санкції:

застереження;

штраф;

призначення тимчасового керуючого (адміністрації);

зупинення дії ліцензії на здійснення господарської діяльності з постачання електричної енергії на відповідній території;

анулювання ліцензії на здійснення господарської діяльності з постачання електричної енергії на відповідній території.

Стаття 24¹. Відповідальність суб'єктів електроенергетики за збитки, завдані при виробництві, передачі та постачанні електричної енергії

Відповідальність за збитки, завдані внаслідок переривання процесу виробництва, передачі та постачання електричної енергії та/або внаслідок виробництва, передачі та постачання електричної енергії, параметри якості якої виходять за межі показників, визначених державними стандартами України, несе суб'єкт електроенергетики, в мережах якого сталися події, що призвели до таких збитків.

Величина збитків, передбачених частиною першою цієї статті, визначається за методикою, затвердженою Національною комісією регулювання електроенергетики України.

Умови відшкодування збитків, завданих унаслідок переривання процесу виробництва, передачі та постачання електроенергії та/або внаслідок виробництва, передачі та постачання електроенергії, параметри якості якої виходять за межі показників, визначених державними стандартами України, зазначаються у відповідних договорах між суб'єктами електроенергетики, що здійснюють виробництво, передачу та постачання електроенергії.

Стаття 25. Права споживачів електричної енергії

Споживачі електричної енергії мають право на:

приєднання та підключення до електричної мережі, за умови виконання правил приєднання електроустановок до електричних мереж;

вибір постачальника електричної енергії;

отримання інформації щодо якості електричної енергії, цін, порядку оплати, умов та режимів її споживання;

отримання електричної енергії, якісні характеристики якої визначені державними стандартами;

відшкодування збитків, заподіяних внаслідок порушення його прав, згідно з законодавством.

абзац сьомий частини першої статті 25 виключено

Захист прав споживачів електричної енергії, а також механізм реалізації захисту цих прав регулюються цим Законом, законами України "Про захист прав споживачів", "Про захист економічної конкуренції", "Про енергозбереження", іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 26. Обов'язки та відповідальність споживачів енергії

Споживання енергії можливе лише на підставі договору з енергопостачальником.

Споживач енергії зобов'язаний додержуватись вимог нормативно-технічних документів та договору про постачання енергії.

Безпечну експлуатацію енергетичних установок споживача та їх належний технічний стан забезпечує сам споживач.

Споживач енергії несе відповідальність за порушення умов договору з енергопостачальником та правил користування електричною і тепловою енергією та виконання приписів державних інспекцій з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії згідно із законодавством України. Правила користування електричною і тепловою енергією для населення затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Споживач енергії несе відповідальність за шкоду, заподіяну енергопостачальнику внаслідок невідповідності технічного стану електроустановок споживача та/або схеми живлення споживача вимогам нормативно-технічних документів, згідно з умовами договору.

Споживачі (крім населення, професійно-технічних навчальних закладів та вищих навчальних закладів I - IV рівнів акредитації державної і комунальної форм власності) у випадку споживання електричної енергії понад договірну величину за розрахунковий період сплачують енергопостачальникам двократну вартість різниці фактично спожитої і договірної величини.

У випадку перевищення договірної величини потужності споживачі (крім населення, професійно-технічних навчальних закладів та вищих навчальних закладів I - IV рівнів акредитації державної і комунальної форм власності) сплачують енергопостачальникам двократну вартість різниці між найбільшою величиною потужності, що зафіксована протягом розрахункового періоду, та договірною величиною потужності.

Споживач, якому електрична енергія постачається енергопостачальником, що здійснює господарську діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, зобов'язаний оплачувати її вартість виключно коштами шляхом їх перерахування на поточний рахунок із спеціальним режимом використання енергопостачальника. У разі проведення споживачем розрахунків

в інших формах та/або сплати коштів на інші рахунки такі кошти не враховуються як оплата спожитої електричної енергії.

За умови неповної оплати за спожиту електричну енергію споживач зобов'язаний обмежити власне електроспоживання до рівня екологічної броні або повністю його припинити в разі відсутності такої.

Споживач забезпечує в установленому законом порядку безперешкодний доступ відповідальних представників енергопостачальника, підприємства, яке здійснює передачу енергії, до власних енергетичних установок для здійснення контролю за рівнем споживання енергії, відключення та обмеження споживання відповідно до встановленого порядку, а також уповноважених осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, для здійснення державного енергетичного нагляду (контролю) за дотриманням вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання і мереж суб'єктів електроенергетики та споживачів енергії в порядку, визначеному Законом України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності". У разі перешкоджання доступу зазначених представників та уповноважених осіб до енергетичних установок споживача посадові особи такого споживача несуть відповідальність відповідно до закону.

Споживач (власник мереж, які використовуються для передачі електричної енергії іншим суб'єктам господарювання, населенню) зобов'язаний укласти з електропередавальною організацією, яка здійснює ліцензовану діяльність на закріпленій території, договір про спільне використання технологічних електричних мереж.

Стаття 27. Відповідальність за порушення законодавства про електроенергетику

Правопорушення в електроенергетиці тягне за собою встановлену законодавством України цивільну, адміністративну і кримінальну відповідальність.

Правопорушеннями в електроенергетиці є:

порушення вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання і мереж суб'єктів електроенергетики та споживачів енергії, виготовлення, монтажу, налагодження та випробування енергоустановок і мереж, виконання проектних робіт на енергоустановках і мережах;

крадіжка електричної і теплової енергії, самовільне підключення до об'єктів електроенергетики і споживання енергії без приладів обліку;

пошкодження приладів обліку;

розкомплектування та пошкодження об'єктів електроенергетики, розкрадання майна цих об'єктів;

створення перешкод у здійсненні державного енергетичного нагляду та у виконанні робіт, пов'язаних з обслуговуванням об'єктів електроенергетики;

порушення правил охорони електричних мереж;

порушення правил користування енергією;

насильницькі дії, які перешкоджають оперативному персоналу та посадовим особам об'єктів електроенергетики виконувати свої службові обов'язки;

незабезпечення енергією споживачів, що не допускають порушень своїх обов'язків перед енергопостачальниками.

Суб'єкти господарської діяльності несуть відповідальність за правопорушення в електроенергетиці:

за неподання інформації або подання завідомо недостовірної інформації, передбаченої в ліцензіях на виробництво, передачу або постачання електричної енергії та в нормативно-правових актах, що регулюють питання функціонування об'єднаної енергетичної системи України і споживання енергії, - штраф у розмірі до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за ухилення від виконання або несвоєчасне виконання рішень чи приписів національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, та порушення умов ліцензій - штраф у розмірі до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, на підставі акта перевірки, оформленого в установленому порядку, за наявності порушень, передбачених цією статтею, видають у межах своєї компетенції суб'єктам господарської діяльності постанови або розпорядження про накладення штрафів за встановленою формою.

Оскарження дій щодо накладення штрафів провадиться у судовому порядку.

Суми стягнених штрафів зараховуються до Державного бюджету України.

Санкції, передбачені частиною восьмою статті 24, частинами третьою, четвертою і п'ятою статті 26 та частиною третьою цієї статті, застосовуються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Громадяни, працівники та посадові особи несуть адміністративну відповідальність в установленому законом порядку за порушення вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічної експлуатації електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання і мереж суб'єктів електроенергетики та споживачів енергії, невиконання (ухилення від виконання) чи несвоєчасне виконання приписів посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, щодо усунення порушень нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічної експлуатації

електричних станцій і мереж, енергетичного обладнання суб'єктів електроенергетики, суб'єктів відносин у сфері теплопостачання та споживачів електричної енергії.

Законами України може бути встановлена відповідальність і за інші види правопорушень в електроенергетиці.

Використання об'єктів електроенергетики з метою, що суперечить інтересам безпеки людини і держави, порушує громадський порядок, забороняється. У разі порушення цих умов підприємства, установи та організації електроенергетики мають право в установленому порядку зупинити користування послугами об'єктів електроенергетики.

Методика розрахунку розміру шкоди, завданої енергопостачальнику внаслідок викрадення електроенергії, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Розділ V

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 28. Міжнародне співробітництво

Суб'єкти електроенергетики беруть участь у міжнародному науково-технічному, зовнішньоекономічному та інших формах міжнародного співробітництва відповідно до державних програм, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та інших актів законодавства.

Стаття 29. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором, учасником якого є Україна, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про електроенергетику, застосовуються правила міжнародного договору.

Стаття 30. Особливості експорту електроенергії

Для здійснення експорту електричної енергії енергопостачальники закупають необхідний їй обсяг на оптовому ринку електричної енергії України за оптовою ринковою ціною.

Доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України для експорту електричної енергії надається на умовах аукціону. Аукціон щодо доступу до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України на строк не більше одного року проводиться суб'єктом електроенергетики, який здійснює передачу електричної енергії міждержавними електричними мережами України. Участь в аукціоні беруть суб'єкти електроенергетики, які мають ліцензію на здійснення діяльності з постачання електричної енергії, є членами оптового ринку електричної енергії України та не мають простроченої заборгованості за електричну енергію, закуплену на оптовому ринку електричної енергії України. Аукціон проводиться не рідше одного разу на місяць за умови наявності вільної пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України.

Переможцем аукціону визначається суб'єкт електроенергетики, який запропонував найвищу ціну. У разі якщо переможець аукціону протягом двох календарних місяців поспіль використовує отриману в результаті аукціону пропускну спроможність міждержавних електричних мереж України менше, ніж на сімдесят відсотків в середньому за місяць, така пропускну спроможність міждержавних електричних мереж України знову виставляється на аукціон.

Порядок проведення аукціону затверджується національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, та визначає:

фінансові гарантії оплати доступу до пропускну спроможності міждержавних електричних мереж України;

величину пропускну спроможності міждержавних електричних мереж України за окремими лотами;

початкову ціну доступу до міждержавних електричних мереж України;

умови відмови в наданні доступу до міждержавних електричних мереж України;

умови дострокового припинення доступу до міждержавних електричних мереж України в разі невиконання енергопостачальником умов договору про доступ до пропускну спроможності міждержавних електричних мереж України або вимог законодавства;

інші умови.

Кошти, отримані в результаті проведення аукціону щодо доступу до пропускну спроможності міждержавних електричних мереж України, розподіляються в порядку, затвердженому національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Напрями використання зазначених коштів:

погашення реструктуризованої заборгованості оптового постачальника електричної енергії енергогенеруючим компаніям та суб'єкту електроенергетики, який здійснює передачу електричної енергії міждержавними електричними мережами України, пропорційно до рівня такої заборгованості;

фінансування інвестиційної програми суб'єкта електроенергетики, який здійснює передачу електричної енергії міждержавними електричними мережами України.

При реалізації проектів будівництва (нового будівництва, розширення, реконструкції) магістральних, міждержавних електричних мереж України, включаючи об'єкти мережевої інфраструктури, що дають змогу збільшити пропускну спроможність міждержавних електричних мереж України, кошти, отримані в результаті проведення аукціону щодо доступу до додатково створеної пропускну спроможності, використовуються на забезпечення окупності відповідних проектів будівництва.

Передача електричної енергії, призначеної для експорту, здійснюється на підставі договору з суб'єктом електроенергетики, який здійснює передачу електричної енергії міждержавними електричними мережами України.

Зазначений суб'єкт електроенергетики укладає з переможцем аукціону договір про доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України, включаючи технічні умови забезпечення експорту електричної енергії. Примірний договір про доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України затверджується національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Суб'єкт електроенергетики, який здійснює передачу електричної енергії міждержавними електричними мережами України, зобов'язаний щомісяця оприлюднювати інформацію щодо пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України, їх поточного завантаження, а також вільної пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України у порядку, встановленому національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Розділ VI ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України до 1 грудня 1997 року:

подати на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про особливості приватизації державного майна підприємств паливно-енергетичного комплексу;

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення законодавчих актів України у відповідність із Законом України "Про електроенергетику";

привести рішення Уряду України у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України нормативних актів, що суперечать цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України:

до 1 січня 1998 року розробити нормативні акти щодо встановлення нижньої граничної межі калорійності вугілля, що поставляється для теплових електростанцій;

до 1 червня 1998 року розробити і внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про засади функціонування оптового ринку електричної енергії України.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ

16 жовтня 1997 року

№ 575/97-ВР

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про енергозбереження

Цей Закон визначає правові, економічні, соціальні та екологічні основи енергозбереження для всіх підприємств, об'єднань та організацій, розташованих на території України, а також для громадян.

У цьому Законі вживаються такі поняття:

"енергозбереження" - діяльність (організаційна, наукова, практична, інформаційна), яка спрямована на раціональне використання та економне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних ресурсів в національному господарстві і яка реалізується з використанням технічних, економічних та правових методів;

"енергозберігаюча політика" - адміністративно-правове і фінансово-економічне регулювання процесів видобування, переробки, транспортування, зберігання, виробництва, розподілу та використання паливно-енергетичних ресурсів з метою їх раціонального використання та економного витрачання;

"паливно-енергетичні ресурси" - сукупність всіх природних і перетворених видів палива та енергії, які використовуються в національному господарстві;

"раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів" - досягнення максимальної ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів при існуючому рівні розвитку техніки та технології і одночасному зниженні техногенного впливу на навколишнє природне середовище;

"економія паливно-енергетичних ресурсів" - відносне скорочення витрат паливно-енергетичних ресурсів, що виявляється у зниженні їх питомих витрат на виробництво продукції, виконання робіт і надання послуг встановленої якості;

"енергоефективні продукція, технологія, обладнання" - продукція або метод, засіб її виробництва, що забезпечують раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів порівняно з іншими варіантами використання або виробництва продукції однакового споживчого рівня чи з аналогічними техніко-економічними показниками;

"енергозберігаючі (енергоефективні) заходи" - заходи, спрямовані на впровадження та виробництво енергоефективних продукції, технологій та обладнання;

"енергоефективний проект" - проект, спрямований на скорочення енергоспоживання, а саме: реконструкція мереж і систем постачання, регулювання і облік споживання води, газу, теплової та електричної енергії, модернізація огорожувальних конструкцій та технологій виробничих процесів;

"енергетичний аудит (енергетичне обстеження)" - визначення ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів та розроблення рекомендацій щодо її поліпшення;

"менеджмент з енергозбереження" - система управління, спрямована на забезпечення раціонального використання споживачами паливно-енергетичних ресурсів;

"норми питомих витрат палива та енергії" - регламентована величина питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів для даного виробництва, процесу, даної продукції, роботи, послуги;

"прямі втрати паливно-енергетичних ресурсів" - втрата паливно-енергетичних ресурсів поза технологічними процесами (вид нераціонального використання паливно-енергетичних ресурсів);

"вторинні енергетичні ресурси" - енергетичний потенціал продукції, відходів, побічних і проміжних продуктів, який утворюється в технологічних агрегатах (установках, процесах) і не використовується в самому агрегаті, але може бути частково або повністю використаний для енергопостачання інших агрегатів (процесів);

"нетрадиційні та поновлювані джерела енергії" - джерела, що постійно існують або періодично з'являються в навколишньому природному середовищі у вигляді потоків енергії Сонця, вітру, тепла Землі, енергії морів, океанів, річок, біомаси.

Розділ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Завдання законодавства про енергозбереження

Метою законодавства про енергозбереження є регулювання відносин між господарськими суб'єктами, а також між державою і юридичними та фізичними особами у сфері енергозбереження, пов'язаної з видобуванням, переробкою, транспортуванням, зберіганням, виробленням та використанням паливно-енергетичних ресурсів, забезпечення заінтересованості підприємств, організацій та громадян в енергозбереженні, впровадженні енергозберігаючих технологій, розробці і виробництві менш енергоємних машин та технологічного обладнання, закріплення відповідальності юридичних і фізичних осіб у сфері енергозбереження.

Стаття 2. Законодавство України про енергозбереження

Відносини у сфері енергозбереження на території України регулюються цим Законом, іншими актами законодавства України.

Стаття 3. Основні принципи державної політики енергозбереження

Основними принципами державної політики у сфері енергозбереження є:

а) створення державою економічних і правових умов заінтересованості в енергозбереженні юридичних та фізичних осіб;

- б) здійснення державного регулювання діяльності у сфері енергозбереження на основі застосування економічних, нормативно-технічних заходів управління;
- в) пріоритетність вимог енергозбереження при здійсненні господарської, управлінської або іншої діяльності, пов'язаної з видобуванням, переробкою, транспортуванням, зберіганням, виробленням та використанням паливно-енергетичних ресурсів;
- г) наукове обґрунтування стандартизації у сфері енергозбереження та нормування використання паливно-енергетичних ресурсів, необхідність дотримання енергетичних стандартів та нормативів при використанні палива та енергії;
- д) створення енергозберігаючої структури матеріального виробництва на основі комплексного вирішення питань економії та енергозбереження з урахуванням екологічних вимог, широкого впровадження новітніх енергозберігаючих технологій;
- е) обов'язковість державної експертизи з енергозбереження;
- є) популяризація економічних, екологічних та соціальних переваг енергозбереження, підвищення громадського освітнього рівня у цій сфері;
- ж) пункт "ж" статті 3 виключено
- з) пункт "з" статті 3 виключено
- и) вирішення проблем енергозбереження у поєднанні з реалізацією енергетичної програми України, а також на основі широкого міждержавного співробітництва;
- і) стимулювання раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів шляхом комбінованого виробництва електричної та теплової енергії (когенерації);
- ї) поступовий перехід до масового застосування приладів обліку та регулювання споживання паливно-енергетичних ресурсів;
- й) обов'язковість визначення постачальниками і споживачами обсягу відпущених паливно-енергетичних ресурсів за показаннями приладів обліку споживання паливно-енергетичних ресурсів у разі їх наявності;
- к) запровадження системи енергетичного маркування електрообладнання побутового призначення.

Стаття 4. Об'єкти правового регулювання відносин у сфері енергозбереження

Об'єктами правового регулювання законодавства про енергозбереження є відносини у сфері функціонування енергетичного господарства України, проектування, створення та впровадження наукових та конструкторських розробок, пов'язаних з підвищенням ефективності використання палива та

енергії, інформаційного забезпечення народного господарства та населення з проблем енергозбереження, а також у сфері управління та контролю за використанням паливно-енергетичних ресурсів.

Стаття 5. Суб'єкти правового регулювання відносин у сфері енергозбереження

Суб'єктами правового регулювання відносин у сфері енергозбереження є юридичні та фізичні особи, в результаті діяльності яких здійснюються:

проведення енергозберігаючої політики та заходів щодо енергозбереження в усіх галузях економіки - промисловості, транспорті, будівництві, сільському господарстві тощо, соціальній сфері та побуті, а також у сфері міждержавного та міжнародного співробітництва;

видобування, переробка, транспортування, виробництво, зберігання та використання всіх видів палива, теплової та електричної енергії, інших ресурсів природного чи штучного походження в частині використання паливно-енергетичних ресурсів;

проведення енергетичного аудиту;

виробництво та поставка енергетичного та енергоспоживаючого обладнання, машин, механізмів, конструкційних, будівельних матеріалів та іншої продукції, приладів обліку, контролю і регулювання витрачання енергоресурсів;

науково-дослідні, проектно-конструкторські, експертні, спеціалізовані, монтажні, налагоджувальні, ремонтні та інші види робіт і послуг, пов'язані з підвищенням ефективності використання та економії паливно-енергетичних ресурсів;

роботи, пов'язані з розвитком і використанням нетрадиційних поновлюваних джерел енергії, вторинних енергетичних ресурсів, процесів заміщення дефіцитних видів палива;

визначення пріоритетних напрямів екологічно чистої енергетики і створення нових джерел енергії та видів палива;

інформаційне забезпечення народного господарства та населення з проблем енергозбереження і використання нових джерел енергії та видів палива;

створення ефективних систем управління енергозбереженням.

Стаття 6. Державні цільові та інші програми енергозбереження

Для проведення ефективної цілеспрямованої діяльності держави щодо організації та координації дій у сфері енергозбереження розробляються та приймаються державні цільові, регіональні, місцеві та інші програми.

Порядок та умови розробки державних цільових програм енергозбереження визначаються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 7. Освіта і виховання у сфері енергозбереження

Виховання ощадливого ставлення до використання паливно-енергетичних ресурсів забезпечується шляхом навчання і широкої популяризації та пропаганди економічних, екологічних і соціальних переваг енергозбереження.

Знання у сферах енергозбереження та екології є обов'язковими для всіх посадових осіб, діяльність яких пов'язана з використанням паливно-енергетичних ресурсів.

Навчальні заклади включають до навчальних програм відповідні курси з питань енергозбереження.

Стаття 8. Наукові дослідження

Держава забезпечує умови для проведення систематичних комплексних досліджень у сфері енергозбереження для розробки наукових основ створення новітніх енергозберігаючих процесів і технологій.

Стаття 9. Управління у сфері енергозбереження

Управління у сфері енергозбереження спрямоване на забезпечення потреб економіки та населення України в паливі, тепловій та електричній енергії на основі раціонального використання енергоресурсів, скорочення всіх видів втрат паливно-енергетичних ресурсів, здійснення функцій державної експертизи з енергозбереження, прогнозування, інформування та іншої виконавчо-розпорядчої діяльності.

Державне управління в сфері енергозбереження здійснює Кабінет Міністрів України та уповноважений Президентом України центральний орган виконавчої влади.

Розділ II.

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

Стаття 10. Мета і завдання економічного механізму

Метою впровадження економічного механізму енергозбереження в господарчу практику є інтенсифікація та розширення процесів енергозбереження в умовах становлення та розвитку ринкових відносин в економіці.

Завданням економічного механізму енергозбереження є стимулювання раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів, створення виробництва і широкого застосування енергетично ефективних технологічних процесів, обладнання та матеріалів.

Стаття 11. Економічні заходи для забезпечення енергозбереження

Економічні заходи для забезпечення енергозбереження передбачають:

а) комплексне застосування економічних важелів та стимулів для орієнтації управлінської, науково-технічної і господарської діяльності підприємств,

установ та організацій на раціональне використання і економію паливно-енергетичних ресурсів;

б) визначення джерел і напрямів фінансування енергозбереження;

в) створення бази для реалізації економічних заходів управління енергозбереженням у вигляді системи державних стандартів, які містять показники питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів для основних енергоємних видів продукції та технологічних процесів в усіх галузях народного господарства;

г) використання системи державних стандартів у сфері енергозбереження при визначенні розмірів надання економічних пільг та застосування економічних санкцій;

д) введення відрахувань від вартості фактично використаних підприємствами паливно-енергетичних ресурсів;

е) пункт "е" статті 11 виключено

ж) надання юридичним і фізичним особам субсидій, дотацій, податкових, кредитних та інших пільг для стимулювання розробок, впровадження патентних винаходів та використання енергозберігаючих технологій, обладнання і матеріалів;

з) матеріальне стимулювання колективів та окремих робітників за ефективне використання та економію паливно-енергетичних ресурсів, впровадження розробок, захищених патентом.

Стаття 12. Фінансування заходів щодо економії та раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів

Джерелами фінансування заходів щодо ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів є Державний фонд енергозбереження, власні та позикові кошти підприємств, установ і організацій, Державний бюджет України, місцеві бюджети, а також інші джерела.

Стаття 13. Державний фонд енергозбереження

Для забезпечення фінансування заходів щодо ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів утворюється Державний фонд енергозбереження.

Джерелами формування Державного фонду енергозбереження є:

абзац другий частини другої статті 13 виключено

абзац третій частини другої статті 13 виключено

кошти, отримані за видачу центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, документів дозвільного характеру;

добровільні внески підприємств, установ, організацій та громадян.

Порядок розподілу коштів, що надходять до Державного фонду енергозбереження, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 14. Напрями використання фондів енергозбереження

Кошти фондів енергозбереження використовуються для фінансування заходів щодо раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів, включаючи науково-дослідні та проектно-конструкторські роботи у сфері енергозбереження, дольову участь у здійсненні програм структурної перебудови економіки, спрямованої на енергозбереження, розробку та впровадження енергозберігаючих технологій та обладнання, надання кредитних пільг і субсидій для розробки і реалізації енергозберігаючих заходів і програм.

Кошти фондів енергозбереження використовуються також для розвитку нетрадиційної енергетики, виробництва альтернативних видів палива, проведення державної енергетичної експертизи, організації підготовки та перепідготовки кадрів, розробки енергетичних стандартів, норм і нормативів, участі в оснащенні підприємств засобами обліку, контролю та управління енерговикористанням.

Стаття 15. Взаємна економічна відповідальність постачальників і споживачів паливно-енергетичних ресурсів

Економічні заходи для забезпечення енергозбереження ґрунтуються на принципі взаємної економічної відповідальності і передбачають:

- а) компенсаційні виплати та відшкодування збитків споживачам паливно-енергетичних ресурсів у разі невиконання договірних умов паливно- та енергопостачальними установами;
- б) відшкодування збитків постачальникам паливно-енергетичних ресурсів у разі невиконання договірних умов споживачами;
- в) обов'язок постачальника енергії щодо обов'язкового прийняття заявок споживача на приєднання навантаження та збільшення енергоспоживання з правом постачальника встановлювати договірні ціни на приєднувану потужність та використовувану енергію, що перевищують його виробничі можливості;
- г) право споживача енергії на отримання компенсаційних виплат від постачальника в разі примусового обмеження фактично використовуваної споживачем потужності.

Стаття 16. Стимулювання енергозбереження

Стимулювання енергозбереження здійснюється шляхом:

- а) надання податкових пільг підприємствам - виробникам енергозберігаючого обладнання, техніки і матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, виробникам обладнання для

використання нетрадиційних та поновлюваних джерел енергії і альтернативних видів палива;

б) надання податкових пільг підприємствам, які використовують устаткування, що працює на нетрадиційних та поновлюваних джерелах енергії, альтернативних видах палива;

в) пріоритетного кредитування заходів щодо забезпечення раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів.

Пріоритетному кредитуванню підлягають енергозберігаючі заходи, що вживаються згідно з рекомендаціями центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, включаючи витрати на науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки, виготовлення дослідних зразків та експериментальних установок, впровадження у виробництво високоєфективних технологічних процесів, обладнання та матеріалів.

Придбання з ініціативи підприємств - споживачів паливно-енергетичних ресурсів енергозберігаючих технологій, обладнання, матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, а також інвестиції у створення енергозберігаючих технологій, виробництво енергозберігаючого обладнання, матеріалів, засобів вимірювання, контролю та управління витратами паливно-енергетичних ресурсів, у створення і впровадження технологій використання нетрадиційних джерел енергії, виробництва альтернативних видів палива, в будівництво енергозберігаючих об'єктів кредитується на пільгових умовах за наявності відповідного експертного висновку органів управління енергозбереженням. Розмір зниження відсоткової ставки залежить від енергетичної ефективності впровадження енергозберігаючих заходів. Компенсація збитків кредитних установ від зменшення позикового відсотка проводиться за рахунок коштів фонду енергозбереження;

Порядок пріоритетного кредитування заходів щодо забезпечення раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів, використання нетрадиційних та поновлюваних джерел енергії, виробництва альтернативних видів палива встановлюється Кабінетом Міністрів України.

г) встановлення підвищених норм амортизації енергозберігаючих основних фондів.

Перелік видів енергозберігаючого обладнання, до яких застосовуються підвищені норми амортизації, встановлюється Кабінетом Міністрів України;

д) цільових державних та інших субсидій і безповоротного асигнування на виконання пошукових науково-дослідних робіт у сфері енергозберігаючих технологій і нетрадиційних видів енергії, на виробництво та освоєння нових видів енергозберігаючої техніки та технологій.

Порядок надання державних субсидій та здійснення безповоротного асигнування встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Розміри податкових, кредитних та інших пільг встановлюються згідно з законодавством України.

Стаття 17. Виключена

Розділ III. СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА НОРМУВАННЯ У СФЕРІ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

Стаття 18. Завдання стандартизації у сфері енергозбереження

Стандартизація у сфері енергозбереження проводиться для встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів. Стандарти у сфері енергозбереження є основою для застосування економічних санкцій за нераціональне використання паливно-енергетичних ресурсів, виробництво енергетично неефективного обладнання та матеріалів.

Стаття 19. Енергетичні стандарти

Державні енергетичні стандарти є обов'язковими для виконання. Вони визначають основні терміни та поняття, організаційно-методичні основи енергозбереження, раціональні питомі витрати паливно-енергетичних ресурсів, методи визначення потреб в енергії, сертифікації об'єктів відповідно до вимог енергозбереження, методи збирання та обробки інформації про витрати паливно-енергетичних ресурсів, вимоги до енергозберігаючих технологій і енергозберігаючого обладнання, вимоги до вторинних енергетичних ресурсів, нетрадиційних і поновлюваних джерел енергії.

Стаття 20. Норми та нормативи витрат паливно-енергетичних ресурсів

Норми і нормативи витрат паливно-енергетичних ресурсів в обов'язковому порядку включаються в енергетичні паспорти обладнання, режимні карти, технологічні інструкції та інструкції з експлуатації, а також у технічні умови та паспорти на всі види машин і механізмів, що споживають паливно-енергетичні ресурси.

На період до введення в дію систем енергетичних стандартів допускається застосування прогресивних норм і нормативів витрат паливно-енергетичних ресурсів.

Порядок установаження норм питомих витрат палива та енергії визначається Кабінетом Міністрів України.

Контроль за дотриманням нормативів витрат паливно-енергетичних ресурсів здійснюється уповноваженим на те Президентом України органом.

Розділ IV.
ДЕРЖАВНА ЕКСПЕРТИЗА З ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА
ЕНЕРГЕТИЧНИЙ АУДИТ

Стаття 21. Обов'язковість державної експертизи з енергозбереження

Державна експертиза з енергозбереження - система заходів щодо встановлення відповідності показників об'єктів експертизи, які характеризують використання паливно-енергетичних ресурсів, вимогам нормативно-правових актів та нормативно-технічних документів у сфері енергозбереження.

Проведення державної експертизи з енергозбереження є обов'язковим у процесі правотворчої, інвестиційної, управлінської, та іншої діяльності, пов'язаної з видобуванням, переробкою, транспортуванням, зберіганням, виробництвом та споживанням паливно-енергетичних ресурсів, а також для отримання пільг, передбачених податковим та/або митним законодавством; пріоритетного кредитування заходів із забезпечення раціонального використання та економії паливно-енергетичних ресурсів; отримання безповоротного асигнування, цільових державних та інших субсидій, субвенцій, дотацій для здійснення заходів із забезпечення енергозбереження за рахунок бюджетних коштів.

Державна експертиза з енергозбереження проводиться на платній основі. Розмір плати за проведення державної експертизи з енергозбереження встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 22. Об'єкти державної експертизи з енергозбереження

Державній експертизі з енергозбереження підлягають:

- а) проекти схем розвитку і розміщення продуктивних сил, проекти розвитку галузей народного господарства, територіальних схем енергозабезпечення, інша передпланова та передпроектна документація;
- б) енерготехнологічна частина техніко-економічних обґрунтувань і проектів будівництва нових та розширення (реконструкції, технічного переобладнання, модернізації) діючих об'єктів та підприємств з річним споживанням паливно-енергетичних ресурсів у тисячу і більше тонн у перерахунку на умовне паливо - за рішенням замовника у разі надання преференцій (субсидій, податкових або фінансово-кредитних пільг) за рахунок бюджетних коштів;
- в) проекти інструктивно-методичних та нормативно-технічних актів, будівельні норми і правила, документація на створення та придбання нової енергоємної техніки, технології і матеріалів, інші документи і матеріали, що регламентують всі види діяльності у сфері енергозбереження.

Стаття 23. Державна експертиза з енергозбереження

Основними завданнями державної експертизи з енергозбереження є:

- а) визначення відповідності управлінської, інвестиційної та іншої діяльності цілям енергозбереження;

б) встановлення відповідності передпроектних, передпланових, проектних та інших рішень вимогам законодавства про енергозбереження, діючим енергетичним стандартам і нормам;

в) підготовка експертних висновків, пов'язаних із програмами і проектами у сфері енергоспоживання та енергозбереження.

До проведення державної експертизи з енергозбереження можуть залучатися відповідні органи виконавчої влади, державні науково-дослідні, проектно-конструкторські, інші установи, організації та підприємства, представники, громадськості, експерти міжнародних організацій.

Державна експертиза з енергозбереження проводиться органом виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сферах ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива. Експертиза проектів будівництва проводиться відповідно до статті 31 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності".

Стаття 24. Обов'язковість виконання розпоряджень і висновків державної експертизи з енергозбереження

Висновки державної експертизи з енергозбереження повинні враховувати нормативи галузевих стандартів, приведені у відповідність з вимогами цього Закону, і є обов'язковими для виконання.

Негативний висновок державної експертизи з енергозбереження є підставою для переробки програм і проектів та усунення недоліків у будівлях, спорудах або інженерних об'єктах згідно з висновками експертизи. Позитивний висновок державної експертизи з енергозбереження є підставою для задоволення подання споживача енергоресурсів щодо отримання субсидій, податкових і фінансово-кредитних пільг за рахунок коштів фонду енергозбереження.

Спірні питання, які впливають з висновків державної експертизи з енергозбереження, вирішуються відповідно до чинного законодавства.

Стаття 24¹. Енергетичний аудит

Енергетичний аудит проводиться з метою:

визначення шляхів раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів, уникнення необґрунтованих витрат на проведення енергозберігаючих заходів;

здійснення енергозберігаючих заходів та запровадження менеджменту з енергозбереження;

установлення обґрунтованих обсягів споживання паливно-енергетичних ресурсів;

визначення відповідності фактичних питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів нормам питомих витрат, установленим у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України;

надання висновків щодо ефективності використання паливно-енергетичних ресурсів у разі поширення на цих споживачів дії економічного механізму енергозбереження.

Порядок проведення енергетичного аудиту встановлюється законом.

Розділ V. Виключено

Розділ VI.

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ

Стаття 28. Участь України у міжнародному співробітництві у сфері енергозбереження

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері енергозбереження на державному та громадському рівнях відповідно до законодавства України та міжнародного права.

Якщо міжнародними договором, укладеним Україною, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про енергозбереження, то застосовуються правила міжнародного договору.

Україна вживає заходів до розвитку та зміцнення міжнародного співробітництва з іншими державами у сфері енергозбереження та у рамках діяльності ООН і організацій, що входять до її системи, інших урядових і неурядових міжнародних організацій щодо розвитку енергетики та енергозбереження.

Стаття 29. Обов'язок іноземних юридичних осіб, іноземців та осіб без громадянства щодо додержання законодавства України про енергозбереження

Іноземні юридичні особи, іноземці та особи без громадянства зобов'язані додержувати на території України вимог цього Закону, інших законодавчих актів, що регулюють відносини у сфері енергозбереження, та несуть відповідальність за їх порушення відповідно до законодавства України.

Президент України

Л. КРАВЧУК

м. Київ

1 липня 1994 року

N 74/94 ВР

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про теплопостачання

Цей Закон визначає основні правові, економічні та організаційні засади діяльності на об'єктах сфери теплопостачання та регулює відносини, пов'язані з виробництвом, транспортуванням, постачанням та використанням теплової енергії з метою забезпечення енергетичної безпеки України, підвищення енергоефективності функціонування систем теплопостачання, створення і удосконалення ринку теплової енергії та захисту прав споживачів та працівників сфери теплопостачання.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі основні терміни вживаються в такому значенні:

балансоутримувач (будинку, групи будинків, житлового комплексу) - власник відповідного майна або юридична особа, яка за договором з власником утримує на балансі відповідне майно і уклала договір купівлі-продажу теплової енергії з теплогенеруючою або теплопостачальною організацією, а також договори на надання житлово-комунальних послуг з кінцевими споживачами;

виробництво теплової енергії - господарська діяльність, пов'язана з перетворенням енергетичних ресурсів будь-якого походження, у тому числі альтернативних джерел енергії, на теплову енергію за допомогою технічних засобів з метою її продажу на підставі договору;

група будинків (споруд) - два або більше будинків (споруд), які разом з тепловими мережами до місця установки приладу комерційного обліку теплової енергії мають одну балансову належність;

джерело теплової енергії - виробничий об'єкт, призначений для виробництва теплової енергії;

інвестиційна програма - комплекс заходів, затверджений в установленому порядку, для підвищення рівня надійності та забезпечення ефективної роботи систем централізованого теплопостачання, який містить зобов'язання суб'єкта господарювання у сфері централізованого теплопостачання щодо будівництва (реконструкції, модернізації) об'єктів у цій сфері, поліпшення якості послуг, з відповідними розрахунками та обґрунтуваннями, а також зазначенням джерел фінансування та графіка виконання;

когенераційна установка - комплекс обладнання, що працює у спосіб комбінованого виробництва електричної та теплової енергії або перетворює скидний енергетичний потенціал технологічних процесів в електричну та теплову енергію;

магістральна теплова мережа - комплекс трубопроводів і споруд, що забезпечують транспортування теплоносія від джерела теплової енергії до місцевої (розподільчої) теплової мережі;

місцева (розподільча) теплова мережа - сукупність енергетичних установок, обладнання і трубопроводів, яка забезпечує транспортування теплоносія від джерела теплової енергії, центрального теплового пункту або магістральної теплової мережі до теплового вводу споживача;

нормативний документ - норми, правила, інструкції та стандарти, прийняті та зареєстровані в порядку, встановленому законодавством, щодо забезпечення належного технічного стану теплових, тепловикористальних установок та мереж, їх експлуатації, проектування та будівництва;

об'єкти у сфері теплопостачання - теплогенеруючі станції чи установки, теплові електростанції, теплоелектроцентралі, котельні, когенераційні установки, теплові мережі, які призначені для виробництва і транспортування теплової енергії, а також об'єкти та споруди, основне і допоміжне обладнання, що використовуються для забезпечення безпечної та надійної експлуатації теплових мереж;

охоронна зона теплових мереж - землі вздовж теплових мереж для забезпечення нормальних умов їх експлуатації, запобігання ушкодженню, а також для зменшення їх негативного впливу на людей, суміжні землі, природні об'єкти та довкілля;

постачання теплової енергії (теплопостачання) - господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору;

поточні рахунки із спеціальним режимом використання для проведення розрахунків за інвестиційними програмами (далі - спеціальні рахунки) - рахунки суб'єктів господарювання у сфері централізованого теплопостачання, призначені для накопичення та використання коштів виключно для виконання інвестиційних програм у зазначеній сфері;

тариф (ціна) на теплову енергію - грошовий вираз витрат на виробництво, транспортування, постачання одиниці теплової енергії (1 Гкал) з урахуванням рентабельності виробництва, інвестиційної та інших складових, що визначаються згідно із методиками, розробленими національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг;

теплова установка - обладнання, пристрої, призначені для виробництва, перетворення та споживання теплової енергії;

теповикористальна установка - комплекс обладнання (пристроїв), що використовує теплову енергію (теплоносій) для опалення, вентиляції, гарячого водопостачання, технологічних або комунально-побутових потреб;

теплогенеруюча установка - комплекс взаємопов'язаного обладнання, що виробляє теплову енергію, незалежно від місця його розташування;

теплоносії - рідка або газоподібна речовина, що циркулює у трубах або каналах і передає теплову енергію в системах тепlopостачання, опалення, вентиляції та технологічних установках;

технологічний мінімум споживання природного газу - мінімальний рівень використання природного газу об'єктом у сфері тепlopостачання, що забезпечує номінальне функціонування підприємства, недопущення виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру і визначається за методикою, затвердженою Кабінетом Міністрів України;

сфера тепlopостачання - сфера діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії споживачам;

прилад комерційного обліку теплової енергії - засіб вимірювальної техніки, що має нормовані метрологічні характеристики і тип якого занесений до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки, на основі показань якого визначається обсяг спожитої теплової енергії;

ринок теплової енергії - сфера обороту теплової енергії як товару, на який є попит і пропозиція;

система автономного тепlopостачання - внутрішньобудинкова система опалення, яка використовується для теплозабезпечення окремого багатоквартирного будинку;

система децентралізованого тепlopостачання - сукупність джерел теплової енергії потужністю від 1 до 3 Гкал/год., місцевих (розподільчих) теплових мереж;

система помірно-централізованого тепlopостачання - сукупність джерел теплової енергії потужністю від 3 до 20 Гкал/год., магістральних та/або місцевих (розподільчих) теплових мереж;

система централізованого тепlopостачання - сукупність джерел теплової енергії, магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мереж, що об'єднані між собою та використовуються для теплозабезпечення споживача, населеного пункту, яка включає системи децентралізованого та помірно-централізованого тепlopостачання;

споживач теплової енергії - фізична або юридична особа, яка використовує теплову енергію на підставі договору;

суб'єкти відносин у сфері тепlopостачання - фізичні та юридичні особи незалежно від організаційно-правових форм та форми власності, які здійснюють виробництво, транспортування, постачання теплової енергії, теплосервісні організації, споживачі, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування;

теплова енергія - товарна продукція, що виробляється на об'єктах сфери тепlopостачання для опалення, підігріву питної води, інших господарських і технологічних потреб споживачів, призначена для купівлі-продажу;

енергоносії - органічне паливо, електроенергія, нетрадиційні та поновлювані види енергії, вторинні енергетичні ресурси;

теплогенеруюча організація - суб'єкт господарської діяльності, який має у своїй власності або користуванні теплогенеруюче обладнання та виробляє теплову енергію;

теплотранспортуюча організація - суб'єкт господарської діяльності, який здійснює транспортування теплової енергії;

теплопостачальна організація - суб'єкт господарської діяльності з постачання споживачам теплової енергії;

теплосервісна організація - суб'єкт господарської діяльності з технічного обслуговування засобів виробництва, транспортування та споживання теплової енергії;

транспортування теплової енергії - господарська діяльність, пов'язана з передачею теплової енергії (теплоносія) за допомогою мереж на підставі договору.

Стаття 2. Сфера дії Закону

Цей Закон регулює відносини, що виникають у зв'язку з виробництвом, транспортуванням, постачанням і використанням теплової енергії, державним наглядом (контролем) у сфері теплопостачання, експлуатацією теплоенергетичного обладнання та виконанням робіт на об'єктах у сфері теплопостачання суб'єктами господарської діяльності незалежно від форми власності.

Стаття 3. Законодавство у сфері теплопостачання

Відносини між суб'єктами діяльності у сфері теплопостачання регулюються цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 4. Норми, правила і стандарти у сфері теплопостачання

Проектування, будівництво, реконструкція, ремонт, експлуатація об'єктів теплопостачання, виробництво, постачання теплової енергії регламентуються нормативно-правовими актами, які є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами відносин у сфері теплопостачання.

Стаття 5. Особливості відносин у сфері теплопостачання

Регулювання відносин у сфері теплопостачання має особливості, визначені цим Законом. Ці особливості викликані такими об'єктивними умовами функціонування систем теплопостачання:

наявністю поділу господарської діяльності у сфері теплопостачання на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії;

існуванням різних технологій виробництва теплової енергії, у тому числі технологій комбінованого виробництва електричної і теплової енергії та з використанням нетрадиційних і поновлюваних джерел енергії;

централізованим теплопостачанням споживачів від теплоелектроцентралей і котельень, які входять до об'єднаної енергетичної системи України;

існуванням об'єктів теплопостачання різних форм власності;
суттєвою сезонною відмінністю режимів виробництва і споживання теплової енергії протягом року;
особливим статусом суб'єктів природних монополій, який мають деякі суб'єкти господарювання у сфері теплопостачання.

Розділ II. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ

Стаття 6. Принципи державної політики у сфері теплопостачання

Державна політика у сфері теплопостачання базується на принципах:

- забезпечення енергетичної безпеки держави;
- державного управління і регулювання відносин у сфері теплопостачання;
- оптимального поєднання систем централізованого та автономного теплопостачання відповідно до затверджених місцевими органами виконавчої влади схем теплопостачання з періодом перегляду п'ять років;
- державної підтримки та стимулювання у сфері теплопостачання;
- формування цінової та тарифної політики;
- пріоритетного розвитку застосування технології комбінованого виробництва теплової та електричної енергії (когенерації) та використання вторинних енергетичних ресурсів, нетрадиційних і поновлювальних джерел енергії;
- забезпечення захисту прав та інтересів споживачів;
- взаємної відповідальності суб'єктів відносин у сфері теплопостачання за якісне постачання теплової енергії та своєчасну її оплату;
- періодичного перегляду, удосконалення та техніко-економічної оптимізації схем теплопостачання, затверджуваних місцевими органами виконавчої влади;
- додержання стандартів, правил і норм усіма суб'єктами відносин у сфері теплопостачання;
- заборони обмеження енергопостачання об'єктів у сфері теплопостачання в опалювальний період нижче технологічного мінімуму споживання природного газу. У разі несплати або внесення не в повному обсязі плати за використаний природний газ та послуги з його транспортування газопостачальна організація має право обмежити споживання природного газу суб'єктів господарювання у сфері теплопостачання, для яких тарифи встановлені на економічно обґрунтованому рівні, до технологічного мінімуму споживання;
- створення умов для функціонування сфери теплопостачання на принципах самоокупності;
- сприяння розвитку конкурентних відносин на ринку теплової енергії;

встановлення відповідальності суб'єктів теплопостачання за порушення законодавства у сфері теплопостачання;
підвищення екологічної безпеки систем теплопостачання;
створення умов для впровадження енергозберігаючих технологій;
забезпечення впровадження засобів обліку і приладів регулювання споживання теплової енергії.

Стаття 7. Напрями розвитку систем теплопостачання

Основними напрямами розвитку систем теплопостачання є:

планування теплопостачання, розроблення та реалізація схем теплопостачання міст та інших населених пунктів України, строк дії яких має бути не менше 5 - 7 років на основі оптимального поєднання централізованих та автономних систем теплопостачання;

впровадження когенераційних установок, у тому числі на базі діючих опалювальних котелень;

використання нетрадиційних і поновлюваних джерел енергії, у тому числі енергії сонця, вітру, біогазу, геотермальних вод, відходів виробництва;

впровадження високоефективного теплоенергетичного обладнання і матеріалів у новостворюваних та діючих системах теплопостачання, зокрема, котлів з підвищеним коефіцієнтом корисної дії, утилізаторів тепла вихідних газів, малогабаритних теплообмінних апаратів, уніфікованих блочних пальникових пристроїв з автоматикою, приладів диспетчерського контролю та управління технологічними процесами;

зниження втрат під час транспортування теплової енергії в магістральних та місцевих (розподільчих) теплових мережах шляхом впровадження сучасних видів теплоізоляції;

підвищення строків експлуатації трубопроводів методами впровадження нових видів антикорозійних покриттів та засобів електрохімічного захисту, використання неметалевих трубопроводів;

впровадження попереджувальної діагностики (енергетичного обстеження) стану систем теплопостачання у процесі експлуатації.

Стаття 8. Державна підтримка та стимулювання у сфері теплопостачання

Державна підтримка у сфері теплопостачання надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом про Державний бюджет України та місцевими бюджетами на відповідний рік, а також коштів на проведення науково-дослідних робіт з удосконалення систем теплопостачання та енергозбереження.

У разі здійснення теплогенеруючими або теплопостачальними організаціями заходів з енергозбереження, що привели до економії енергоносіїв при виробництві теплової енергії, до зменшення втрат при її транспортуванні та

постачанні, орган виконавчої влади, який згідно з цим Законом регулює тарифи на теплову енергію, на три роки залишає тарифи на рівні, встановленому до впровадження цих заходів. Якщо протягом строку окупності змінюються ціни на енергоносії, то відповідною мірою коригується рівень тарифу.

Розділ III. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ

Стаття 9. Засади державного управління у сфері теплопостачання

Завданнями державного управління у сфері теплопостачання є:

забезпечення надійності теплопостачання як одного з необхідних елементів безпеки людини;

створення механізмів функціонування ефективного ринку теплової енергії;

зменшення шкідливого впливу на довкілля;

створення умов для залучення інвестицій у розвиток та технічне оновлення систем теплопостачання.

Державне управління у сфері теплопостачання здійснюють:

на загальнодержавному рівні - Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади у межах своїх повноважень;

на місцевому рівні - Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації.

Стаття 10. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері теплопостачання

До повноважень Кабінету Міністрів України належать:

розробка та реалізація державної політики у сфері теплопостачання;

координація діяльності міністерств, інших центральних органів виконавчої влади у сфері розробки державних (міждержавних, регіональних) цільових програм розвитку систем теплопостачання, довгострокового прогнозування споживання теплової енергії, нормативно-правових актів щодо формування цін на теплову енергію;

організація здійснення контролю та обліку в цій сфері;

абзац п'ятий статті 10 виключено

вирішення інших питань у сфері теплопостачання відповідно до законів України.

Стаття 11. Повноваження центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства, належить:

забезпечення формування державної політики у сфері теплопостачання;
розроблення державних цільових програм розвитку систем теплопостачання і контроль за їх виконанням;
розроблення довгострокових прогнозних балансів споживання теплової енергії виходячи з потреб національної економіки, установ і організацій та населення;
розроблення науково обґрунтованих нормативів витрат та втрат енергоносіїв при виробництві, транспортуванні та постачанні теплової енергії;
установлення порядку ведення моніторингу у сфері теплопостачання;
координація діяльності місцевих органів виконавчої влади;
розроблення та внесення пропозицій щодо вдосконалення законодавства у сфері теплопостачання.

До повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері житлово-комунального господарства, належить:

реалізація державної політики у сфері теплопостачання;
забезпечення моніторингу у сфері теплопостачання, а також використання результатів моніторингу для вдосконалення систем теплопостачання;
погодження схем теплопостачання населених пунктів з кількістю жителів більш як 20 тисяч осіб та регіональних програм модернізації систем теплопостачання.
Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади у межах своїх повноважень беруть участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері теплопостачання, формуванні державних цільових програм, довгострокового прогнозування споживання теплової енергії з погодженням цих розробок з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.

Стаття 12. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій у сфері теплопостачання

До повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій у сфері теплопостачання належать:

розроблення і реалізація місцевих програм та участь у розробленні і реалізації державних цільових програм у цій сфері;

погодження діяльності у сфері теплопостачання з органами місцевого самоврядування та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства;

забезпечення виконання правил і норм у сфері теплопостачання;

здійснення контролю за забезпеченням споживачів міст та інших населених пунктів тепловою енергією.

Стаття 13. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері теплопостачання

До основних повноважень органів місцевого самоврядування у сфері теплопостачання належать:

регулювання діяльності суб'єктів відносин у сфері теплопостачання в межах, віднесених до відання відповідних рад;

затвердження місцевих програм розвитку у сфері теплопостачання, участь у розробці та впровадженні державних і регіональних програм у цій сфері;

затвердження з урахуванням вимог законодавства у сфері теплопостачання проектів містобудівних програм, генеральних планів забудови населених пунктів, схем теплопостачання та іншої містобудівної документації;

здійснення контролю за забезпеченням споживачів тепловою енергією відповідно до нормативних вимог;

погодження на розміщення в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці нових або реконструкцію діючих об'єктів теплопостачання та сприяння розвитку систем теплопостачання на відповідній території;

встановлення для відповідної територіальної громади в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на теплову енергію, які надаються підприємствами та організаціями комунальної власності, крім тарифів на теплову енергію, що виробляється на установках комбінованого виробництва теплової і електричної енергії;

погодження інвестиційних програм стосовно об'єктів теплопостачання, що перебувають у комунальній власності, крім тих, що виробляють теплову енергію на теплоелектроцентралях, ТЕС, АЕС, когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії;

сприяння провадженню інвестиційної діяльності у сфері теплопостачання.

Стаття 14. Державний нагляд (контроль) у сфері теплопостачання

Державний нагляд (контроль) у сфері теплопостачання здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) у галузі теплопостачання.

Предметом державного нагляду (контролю) у сфері теплопостачання є господарська діяльність, пов'язана з виробництвом, транспортуванням, постачанням та використанням теплової енергії в частині технічної експлуатації теплових, тепловикористальних установок і мереж, енергетичного обладнання суб'єктів відносин у сфері теплопостачання, випробування та ремонту зазначених установок і мереж, режимів споживання теплової енергії, а також виконання робіт з проектування теплових, тепловикористальних установок і мереж.

Способом здійснення державного нагляду (контролю) у сфері теплопостачання є проведення центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну

політику у сфері нагляду (контролю) у галузі теплопостачання, відповідних обстежень, перевірок, оглядів, інспектування теплових, тепловикористальних установок і мереж, енергетичного обладнання суб'єктів відносин у сфері теплопостачання в порядку, визначеному Законом України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності".

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) у галузі теплопостачання, здійснює нагляд за тепловими, тепловикористальними установками та мережами суб'єктів відносин у сфері теплопостачання щодо додержання вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічного стану теплових, тепловикористальних установок та мереж, їх експлуатації, проектування, будівництва, підтвердження готовності до роботи, користування енергією у сфері теплопостачання.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) у галузі теплопостачання, під час здійснення державного енергетичного нагляду (контролю) має право:

вимагати від суб'єктів відносин у сфері теплопостачання усунення виявлених порушень вимог законодавства;

вимагати припинення дій, які перешкоджають здійсненню державного енергетичного нагляду (контролю);

видавати суб'єктам відносин у сфері теплопостачання обов'язкові для виконання розпорядження щодо усунення порушень вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічного стану теплових, тепловикористальних установок та мереж, їх експлуатації, проектування та будівництва, користування енергією у сфері теплопостачання;

зупиняти експлуатацію теплових, тепловикористальних установок та мереж через їх незадовільний технічний стан та/або організацію їх експлуатації шляхом видання споживачам теплової енергії та суб'єктам у сфері теплопостачання вмотивованого письмового рішення керівника центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) у галузі теплопостачання, чи його заступника щодо неприпустимості продовження такої експлуатації. Підставою для такого зупинення є загроза життю або здоров'ю працівників і населення або наявність передумов для виникнення надзвичайних ситуацій техногенного чи природного характеру;

одержувати на письмовий запит безоплатно відповідно до законодавства необхідні для виконання покладених на нього завдань інформацію, пояснення, довідки, документи, матеріали, відомості з питань, що виникають під час здійснення державного нагляду (контролю). Зазначений письмовий запит повинен містити вичерпний перелік інформації, пояснень, довідок тощо, які підлягають наданню у відповідь на запит, та посилання на нормативно-правові акти, з метою виконання яких здійснюється збір інформації;

приймати рішення про відбір зразків продукції (частин енергетичного обладнання тощо) для проведення експертизи;

застосовувати відповідно до цього Закону штрафні санкції до суб'єктів господарювання за порушення вимог законодавства у сфері теплопостачання;

надавати суб'єктам відносин у сфері теплопостачання консультативну допомогу з питань, що належать до його компетенції, та розглядати спірні питання, що виникають між суб'єктами у сфері теплопостачання та споживачами енергії;

фіксувати процес проведення заходу чи кожен окрему дію за допомогою засобів аудіо- та відеотехніки.

Інспектори з державного енергетичного нагляду мають право:

доступу в установленому законом порядку до теплових, тепловикористальних установок і мереж суб'єктів відносин у сфері теплопостачання;

одержувати безоплатно від суб'єктів відносин у сфері теплопостачання інформацію, необхідну для виконання покладених на них завдань відповідно до нормативно-правових актів;

видавати в межах своїх повноважень суб'єктам відносин у сфері теплопостачання обов'язкові для виконання приписи про усунення порушень вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань технічного стану теплових, тепловикористальних установок та мереж, їх експлуатації, проектування та будівництва, користування енергією у сфері теплопостачання;

видавати суб'єктам відносин у сфері теплопостачання приписи щодо приведення технічного стану теплових, тепловикористальних установок і мереж, засобів обліку, контролю та регулювання виробництва, постачання та споживання теплової енергії, організації їх експлуатації у відповідність із вимогами нормативних документів з питань експлуатації, проектування та будівництва енергообладнання і мереж у сфері теплопостачання;

вносити керівникам суб'єктів господарської діяльності або їх уповноваженим представникам подання про усунення від виконання обов'язків відповідальної за теплове господарство посадової особи теплотехнічного профілю, дії чи бездіяльності якої призвели до порушення вимог нормативно-правових актів, нормативних документів з питань експлуатації, проектування та будівництва енергообладнання і мереж у сфері теплопостачання або яка не пройшла в установленому порядку перевірку знань правил технічної експлуатації теплових установок і мереж;

вимагати від суб'єктів відносин у сфері теплопостачання додержання встановлених нормативно-правовими актами режимів постачання та споживання теплової енергії;

складати в установленому законом порядку протоколи про адміністративні правопорушення та розглядати справи про адміністративні правопорушення;

фіксувати процес проведення заходу чи кожен окрему дію за допомогою засобів аудіо- та відеотехніки.

Розділ IV. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ

Стаття 15. Засади державного регулювання діяльності у сфері теплопостачання

Основними завданнями державного регулювання діяльності у сфері теплопостачання є:

реалізація державної політики щодо функціонування ринку теплової енергії;

захист прав споживачів;

забезпечення рівних можливостей доступу суб'єктів відносин у сфері теплопостачання на ринок теплової енергії;

запобігання монополізації та створення умов для розвитку конкурентних відносин у сфері теплопостачання.

Державне регулювання діяльності у сфері теплопостачання провадиться у формі:

ліцензування певних видів господарської діяльності в цій сфері;

регулювання тарифів на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії з урахуванням змін цін на енергоносії та інших витрат;

здійснення контролю за діяльністю суб'єктів відносин у сфері теплопостачання та застосування відповідних санкцій за порушення ними умов і правил здійснення господарської діяльності у сфері теплопостачання.

Державне регулювання у сфері теплопостачання здійснюється:

Кабінетом Міністрів України;

Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, крім суб'єктів господарської діяльності з теплопостачання, що здійснюють комбіноване виробництво теплової і електричної енергії та/або використовують нетрадиційні чи поновлювані джерела енергії;

Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, для суб'єктів господарювання у сфері теплопостачання, що здійснюють комбіноване виробництво теплової і електричної енергії та/або використовують нетрадиційні чи поновлювані джерела енергії;

Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями відповідно до закону.

Стаття 16. Повноваження національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, у сфері теплопостачання

До повноважень національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, при регулюванні господарської діяльності суб'єктів відносин у сфері теплопостачання, крім систем з теплоелектроцентралями, ТЕС, АЕС, іншими когенераційними установками та установками, що використовують нетрадиційні або поновлювані джерела енергії, належать:

розробка методик розрахунків тарифів на виробництво теплової енергії та плати за її транспортування та постачання;

забезпечення проведення єдиної тарифної політики у сфері теплопостачання;

ліцензування господарської діяльності з виробництва теплової енергії (крім діяльності з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії), транспортування її магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, постачання теплової енергії в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється умовами та правилами провадження господарської діяльності (ліцензійними умовами);

затвердження в установленому порядку ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва (крім виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії), транспортування і постачання теплової енергії та порядку контролю за їх додержанням;

розроблення методології (порядку) формування тарифів на теплову енергію у сфері теплопостачання для суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках, ліцензування діяльності яких здійснюється Комісією";

встановлення тарифів на теплову енергію суб'єктам природних монополій у сфері теплопостачання, ліцензування діяльності яких здійснюється Комісією;

здійснення загального контролю за додержанням ліцензійних умов; розгляд справ про порушення ліцензійних умов і за результатами розгляду прийняття рішень у межах своїх повноважень;

захист прав споживачів;

інформування громадськості про свою роботу, здійснення у встановленому законодавством порядку видавничої діяльності у сфері теплопостачання.

Стаття 16¹. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій при регулюванні діяльності у сфері теплопостачання

До повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій при регулюванні діяльності у сфері теплопостачання належать:

ліцензування господарської діяльності з виробництва теплової енергії (крім діяльності з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії), транспортування її магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, постачання теплової енергії в обсягах, що не перевищують рівень, який встановлюється умовами та правилами провадження господарської діяльності (ліцензійними умовами);

здійснення відповідно до своєї компетенції контролю за додержанням ліцензійних умов.

Стаття 17. Повноваження національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, у сфері теплопостачання

До повноважень національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, у сфері теплопостачання належать:

сприяння створенню конкурентного середовища в цій сфері;

регулювання тарифів на теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях, ТЕС, АЕС та когенераційних установках і установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії;

ліцензування певних видів господарської діяльності у сфері теплопостачання, якщо тепла енергія виробляється на теплоелектроцентралях, когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії;

здійснення контролю за додержанням ліцензійних умов у межах своїх повноважень;

розгляд справ про порушення ліцензійних умов і прийняття рішень у межах своїх повноважень.

Стаття 18. Антимонопольні обмеження

Суб'єктам господарської діяльності у сфері теплопостачання забороняється зловживати монопольним становищем у будь-якій формі.

Суб'єкти господарської діяльності, які здійснюють виробництво, постачання та транспортування теплової енергії і займають монопольне (домінуюче) положення на ринку теплової енергії, не можуть припинити свою діяльність або зменшувати обсяг постачання теплової енергії з метою створення дефіциту теплової енергії, якщо необхідність такого обмеження не встановлена законодавством України.

Розділ V. ПРИНЦИПИ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ

Стаття 19. Основні принципи господарювання

Діяльність у сфері теплопостачання може здійснюватись суб'єктами господарської діяльності у сфері теплопостачання всіх організаційно-правових форм та форм власності, зокрема, на основі договорів оренди, підряду, концесії, лізингу та інших договорів.

Теплогенеруючі організації, які використовують різні технології виробництва теплової енергії, мають рівні права доступу на ринок теплової енергії.

Споживач або суб'єкт теплоспоживання має право вибирати (змінювати) теплопостачальну організацію, якщо це технічно можливо.

Теплогенеруюча організація має право постачати вироблену теплову енергію безпосередньо споживачу згідно з договором купівлі-продажу. У разі якщо така організація не є теплотранспортуючою, то теплотранспортуюча організація не має права відмовити теплогенеруючій організації у транспортуванні теплової енергії, якщо це дозволяють технічні можливості системи.

Теплотранспортуюча організація не має права відмовити споживачу теплової енергії у забезпеченні його тепловою енергією за наявності технічних можливостей на приєднання споживача до теплової мережі.

Споживач повинен щомісячно здійснювати оплату теплопостачальній організації за фактично отриману теплову енергію.

Стаття 20. Загальні засади формування тарифів на теплову енергію

Тарифи на теплову енергію повинні забезпечувати відшкодування всіх економічно обґрунтованих витрат на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії.

Тарифи на теплову енергію, реалізація якої здійснюється суб'єктами господарювання, що займають монопольне становище на ринку, є регульованими.

Тарифи на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії, крім тарифів на виробництво теплової енергії для суб'єктів господарювання, що здійснюють комбіноване виробництво теплової і електричної енергії та/або використовують нетрадиційні та поновлювані джерела енергії, затверджуються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, та органами місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законодавством.

Тариф на теплову енергію для споживача визначається як сума тарифів на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії.

Тарифи повинні враховувати повну собівартість теплової енергії і забезпечувати рівень рентабельності не нижче граничного рівня рентабельності, встановленого Кабінетом Міністрів України за поданням

центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.

У разі якщо тимчасово тариф на теплову енергію встановлено нижче її собівартості з урахуванням граничного рівня рентабельності, то орган, яким встановлено цей тариф, повинен передбачити механізми компенсації цієї різниці в порядку, встановленому законодавством.

Збитки теплоенергогенеруючих та теплопостачальних організацій внаслідок надання пільг з оплати за спожиту теплову енергію окремим категоріям споживачів повністю відшкодовуються за рахунок джерел фінансування, визначених законами України, які передбачають відповідні пільги.

Органи державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій зобов'язані прийняти рішення про зменшення встановленого ними тарифу на суму нецільового використання коштів у разі:

використання суб'єктом господарювання у сфері теплопостачання коштів на цілі та/або у розмірах, які не передбачені програмою технічного розвитку та/або інвестиційною програмою;

використання суб'єктом господарювання у сфері теплопостачання коштів на цілі та/або у розмірах, які не передбачені структурою тарифу.

Стаття 21. Конкурентні засади у сфері теплопостачання

Теплогенеруючим організаціям незалежно від організаційно-правових форм та форм власності надається право доступу до магістральних та місцевих теплових мереж за умови виконання технічних умов на приєднання. Суб'єкт господарювання, який здійснює діяльність з транспортування теплової енергії, зобов'язаний приєднати теплогенеруючу організацію, що має намір здійснювати діяльність з виробництва теплової енергії, після виконання технічних умов та укладання договору на приєднання до теплової мережі. Спори щодо обсягу робіт, зазначених у технічних умовах на приєднання, розглядаються відповідно до законодавства.

Якщо до магістральної або місцевої теплової мережі теплопостачальної організації приєднані дві або декілька теплогенеруючих організацій, то встановлення пріоритетності укладання договорів на закупівлю теплової енергії від них здійснюється на конкурентних засадах. Конкурс організує виконавчий орган міської або селищної ради в порядку, встановленому законодавством.

Якщо теплопостачальна організація має свої теплогенеруючі потужності, участь у конкурсі на закупівлю теплової енергії цієї організації є обов'язковою.

При збільшенні обсягів теплоспоживання місцеві органи виконавчої влади обирають проекти теплогенеруючих об'єктів, призначених для будівництва, відповідно до затвердженої у встановленому законодавством порядку схеми теплопостачання на конкурентних засадах.

Після будівництва та введення в експлуатацію такого об'єкта залучені на його будівництво кошти (банківські кредити, продаж облігацій, фінансовий лізинг, інвестиції, відсотки за користування цими коштами тощо) повертаються шляхом урахування в тарифі на виробництво (транспортування) теплової енергії інвестиційної складової, що діє протягом строку окупності капіталовкладень у створення цього об'єкта теплопостачання.

У разі якщо розрахунковий тариф з урахуванням залучених коштів перевищує граничну верхню величину тарифу, встановленого на відповідній території, то після закінчення строку окупності капіталовкладень тариф зменшується до рівня граничної верхньої величини.

Стаття 22. Умови зміни права власності та особливості правонаступництва зобов'язань у сфері теплопостачання

Якщо при централізованому теплопостачанні технологічні витрати теплової енергії або витрати палива теплогенеруючих, теплотранспортних, теплопостачальних організацій перевищують нормативний рівень, то це може стати підставою для розірвання існуючих договірних відносин з ними.

Зміна форми власності або перехід права власності на відповідні об'єкти з виробництва, постачання та транспортування теплової енергії, яка здійснюється в порядку, передбаченому законами України, не повинна призводити до погіршення умов та якості теплопостачання споживачам.

У разі якщо суб'єкту господарювання надано в користування (оренду, концесію, управління тощо) цілісний майновий комплекс (індивідуально визначене майно) з вироблення теплової енергії, такий суб'єкт стає правонаступником за борговими зобов'язаннями з оплати спожитих енергоносіїв та послуг з їх транспортування і постачання, що виникли у суб'єкта господарювання, який раніше використовував зазначене майно (володів або користувався ним).

Договори про постачання та транспортування енергоносіїв укладаються з правонаступниками реорганізованої теплопостачальної та/або теплогенеруючої організації виключно за умови погодження порядку погашення заборгованості з оплати спожитих енергоносіїв та послуг з їх транспортування і постачання за попередній період.

Учасник (засновник) теплопостачальної або теплогенеруючої організації у разі прийняття рішення про її ліквідацію забезпечує погашення боргу такої організації перед постачальниками енергоносіїв.

Стаття 23. Ліцензування діяльності у сфері теплопостачання

Господарська діяльність з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії підлягає ліцензуванню в порядку, встановленому законом.

Стаття 24. Права та основні обов'язки споживача теплової енергії

Споживач теплової енергії має право на:

вибір одного або декількох джерел теплової енергії чи теплопостачальних організацій, якщо це можливо за існуючими технічними умовами;

отримання інформації щодо якості теплопостачання, тарифів, цін, порядку оплати, режимів споживання теплової енергії;

відшкодування згідно із законодавством збитків, заподіяних внаслідок порушення його прав, у разі виконання ним своїх зобов'язань відповідно до договору;

приєднання до теплової мережі відповідно до нормативно-правових актів;

отримання обсягів теплової енергії згідно з параметрами відповідно до договорів та стандартів;

отримання перерахунку за спожиту теплову енергію з урахуванням здійсненого авансового платежу та показань приладів комерційного обліку теплової енергії протягом місяця після закінчення опалювального періоду.

Захист прав споживачів теплової енергії, а також механізм реалізації захисту цих прав регулюються цим Законом, Законом України "Про захист прав споживачів", іншими нормативно-правовими актами.

Основними обов'язками споживача теплової енергії є:

своєчасне укладання договору з теплопостачальною організацією на постачання теплової енергії;

додержання вимог договору та нормативно-правових актів;

забезпечення безпечної експлуатації систем теплоспоживання;

забезпечення безперешкодного доступу до власного теплового обладнання приладів комерційного обліку представникам теплогенеруючої чи теплопостачальної організації за умови пред'явлення відповідного посвідчення при виконанні службових обов'язків;

недопущення провадження будь-яких видів господарської діяльності в охоронних зонах теплових мереж без погодження з власником об'єкта теплопостачання.

Споживач теплової енергії несе відповідальність за порушення умов договору з теплопостачальною організацією, відповідних нормативно-правових актів та виконання приписів органів, уповноважених здійснювати державний нагляд за режимами споживання теплової енергії згідно із законом.

Стаття 25. Права та основні обов'язки теплогенеруючої, теплотранспортної та теплопостачальної організацій

Теплогенеруюча, теплотранспортна та теплопостачальна організації мають право:

укладати договори купівлі-продажу теплової енергії із споживачами;

на відшкодування збитків у разі наявності порушень у роботі теплового обладнання споживача, що призвели до перебоїв у технологічному процесі теплопостачання;

обмежувати або припиняти постачання теплової енергії споживачам після письмового попередження, надісланого не пізніше ніж за три робочі дні, в разі заборгованості за спожиту теплову енергію в порядку, встановленому законодавством;

обмежувати або припиняти постачання теплової енергії споживачам у разі виникнення обставин непереборної сили, передбачених у договорі;

видавати дозволи та технічні умови на підключення споживачів до розподільчих теплових мереж;

отримувати від споживачів авансовий платіж, якщо це передбачено договором;

безперешкодного доступу до теплового обладнання та приладів комерційного обліку, що належать споживачу;

вимагати від суб'єктів господарської діяльності винесення споруд та інших об'єктів, зведених з порушенням вимог законодавства, за межі охоронних зон теплових мереж.

Теплопостачальні, теплотранспортні і теплогенеруючі організації зобов'язані:

при зміні тарифів на теплову енергію повідомляти споживача письмово або в засобах масової інформації в порядку, встановленому законодавством;

забезпечувати надійне постачання обсягів теплової енергії відповідно до умов договору та стандартів;

здійснювати перерахунок за спожиту теплову енергію із споживачами з урахуванням авансового платежу та показань приладів комерційного обліку теплової енергії протягом місяця після закінчення опалювального періоду.

Теплопостачальні організації, які здійснюють діяльність із постачання теплової енергії з використанням власних теплових мереж, зобов'язані забезпечити рівноправний доступ до цих мереж усіх суб'єктів господарської діяльності відповідно до укладених договорів.

У разі наявності технічної можливості теплопостачальні організації, що здійснюють постачання теплової енергії на закріпленій території, не мають права відмовити споживачу, який розташований на цій території, в укладенні договору.

У разі несвоєчасної сплати платежів за споживання теплової енергії споживач сплачує пеню за встановленими законодавством або договором розмірами.

У разі відмови споживача оплачувати споживання теплової енергії заборгованість стягується в судовому порядку.

Стаття 26. Проектування, будівництво, реконструкція та модернізація об'єктів тепlopостачання

Проектування, будівництво, реконструкція об'єктів у сфері тепlopостачання здійснюються на основі схем тепlopостачання, державних будівельних норм та нормативно-правових актів на проведення будівельних робіт.

Проектування, будівництво, реконструкція об'єктів у сфері тепlopостачання здійснюються спеціалізованими організаціями, які мають відповідні дозволи та ліцензії.

Реконструкція (розширення, технічне переоснащення), нове будівництво та модернізація теплогенеруючих об'єктів і теплових мереж здійснюються на основі оптимального поєднання централізованого та автономного тепlopостачання.

Фінансування капітального будівництва, реконструкції та обслуговування об'єктів у сфері тепlopостачання, призначених для спільних потреб теплогенеруючої організації та підприємств інших галузей, проводиться за рахунок замовників. Замовником можуть бути власники зазначених об'єктів або уповноважені ними особи.

У разі спорудження або реконструкції будівель, доріг, мостів та інших об'єктів роботи, пов'язані з упорядкуванням, перенесенням повітряних і підземних теплових мереж та інших об'єктів тепlopостачання, виконуються замовниками будівництва або реконструкції відповідно до затвердженої проектно-кошторисної документації та вимог відповідних нормативів, а також під контролем власників споруд або теплових мереж.

Оснащення об'єктів будівництва та тепlopостачання за рахунок бюджетних коштів здійснюється на тендерних засадах.

Стаття 26¹. Інвестиційна діяльність у сфері тепlopостачання

Інвестиційні програми розробляються суб'єктами господарювання у сфері тепlopостачання.

Порядок розроблення, погодження та затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері тепlopостачання встановлюється спільним рішенням центрального органу виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства, центрального органу виконавчої влади у сфері інвестиційної діяльності та національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг.

Суб'єкти господарювання у сфері тепlopостачання для проведення в установленому законодавством порядку розрахунків за інвестиційними програмами відкривають спеціальні рахунки.

На зазначені рахунки суб'єкти господарювання перераховують кошти в обсязі, передбаченому в установлених тарифах для виконання інвестиційних програм у сфері тепlopостачання.

Порядок зарахування коштів на спеціальний рахунок, використання зазначених коштів і здійснення контролю за їх витрачанням встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Суб'єкти господарювання у сфері теплопостачання - власники спеціальних рахунків зобов'язані використовувати кошти, що перебувають на таких рахунках, виключно для виконання інвестиційних програм. Використання зазначених коштів у будь-яких інших цілях забороняється.

Порядок контролю за реалізацією інвестиційних програм у сфері теплопостачання, а також граничний рівень вартості інвестицій, які можуть залучатися за інвестиційними програмами, що включаються при розрахунку економічно обґрунтованих витрат, та граничний термін дії інвестиційних програм до моменту повного погашення зобов'язань за ними встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 27. Охорона навколишнього середовища

Суб'єкти у сфері теплопостачання повинні дотримуватися вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, нести відповідальність за його порушення і здійснювати технічні та організаційні заходи, спрямовані на зменшення шкідливого впливу об'єктів у сфері теплопостачання на навколишнє природне середовище.

У разі порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища рішення про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення діяльності суб'єктів відносин у сфері теплопостачання приймають органи місцевого самоврядування і спеціально уповноважені органи виконавчої влади у межах своїх повноважень з урахуванням прав споживачів теплової енергії.

Для забезпечення безпеки населення, що мешкає в районі розташування об'єктів теплопостачання, встановлюються охоронні зони, розміри та порядок використання яких визначаються нормативно-правовими актами і проектами цих об'єктів, затвердженими у встановленому законодавством порядку.

Усі види господарської діяльності в охоронних зонах можуть провадитися тільки за погодженням з власником об'єкта теплопостачання або уповноваженим ним органом.

Стаття 28. Постачання теплової енергії в умовах обмеження в постачанні енергоносіїв та введення надзвичайного стану і особливого періоду

Суб'єкти господарської діяльності, які уклали договори на постачання енергоносіїв з теплогенеруючими або теплопостачальними організаціями, в разі обмеження об'ємів постачання енергоносіїв повинні письмово попередити місцеві органи виконавчої влади не пізніше як за 24 години до введення обмежень, при цьому повинні бути вказані терміни та обсяги обмежень. Обсяги обмежень не повинні призвести до зупинки теплогенеруючого обладнання.

У разі якщо незаплановані обмеження постачання енергоносіїв призвели до аварійного пошкодження в системі тепlopостачання, відшкодування наслідків аварії здійснюється в установленому законом порядку за рахунок організації - постачальника енергоносія.

У разі введення надзвичайного стану та особливого періоду відповідно до законів України "Про надзвичайний стан", "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" теплогенеруючі та тепlopостачальні організації, які розташовані у місцевості, на якій введено особливий період або надзвичайний стан, зобов'язані виконувати розпорядження органів, які здійснюють заходи надзвичайного стану або особливого періоду на відповідній території, щодо постачання теплової енергії споживачам незалежно від договору.

Стаття 29. Особливості умов праці у сфері тепlopостачання

Суб'єкти у сфері тепlopостачання зобов'язані забезпечувати комплектування робочих місць висококваліфікованими кадрами, підвищувати їх кваліфікацію, гарантувати соціальний захист.

Працівники, які забезпечують технологічні процеси у сфері тепlopостачання, зобов'язані проходити спеціальну підготовку і атестацію згідно з законодавством. Атестація персоналу проводиться за рахунок коштів теплогенеруючої або тепlopостачальної організації. Допуск до роботи працівників, які не пройшли відповідної підготовки, забороняється.

Працівникам основних професій, зайнятим у теплогенеруючих та тепlopостачальних організаціях, може встановлюватися надбавка до тарифної ставки чи посадового окладу за безперервний стаж роботи у сфері тепlopостачання у порядку, що затверджується Кабінетом Міністрів України, з віднесенням витрат на валові витрати виробництва та обігу.

Персонал теплогенеруючих енергетичних установок, який перебуває в зоні впливу теплового і електромагнітного випромінювання, а також інших шкідливих факторів, підлягає спеціальному медичному обстеженню та обов'язковому страхуванню за рахунок коштів підприємств. Перелік таких спеціальностей і посад затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства, і погоджується з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони праці.

Стаття 30. Страйки на об'єктах у сфері тепlopостачання

Страйки на об'єктах у сфері тепlopостачання забороняються у випадках, коли вони можуть призвести до порушення стабільності тепlopостачання споживачів в опалювальний період.

Розділ VI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ

Стаття 31. Штрафні санкції, що застосовуються до суб'єктів господарювання за правопорушення у сфері теплопостачання

Уповноважені органи застосовують до суб'єктів господарювання штрафні санкції:

1) за неподання передбаченої законом інформації уповноваженим державним органам або подання завідомо недостовірної інформації - у розмірі до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

2) за невиконання (ухилення від виконання) або несвоєчасне виконання рішень чи приписів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері енергозбереження, або центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) у галузі теплопостачання, або національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, - у розмірі до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

3) за перешкоджання або недопущення до систем теплопостачання та теплоспоживання працівників органу державного нагляду або представників теплогенеруючих (теплопостачальних) організацій при виконанні ними службових обов'язків - у розмірі до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

4) за порушення ліцензійних умов або діяльність з простроченою ліцензією - до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

5) за необґрунтоване застосування тарифів на виробництво теплової енергії та її транспортування чи постачання або завищення нарахування плати за фактично відпущену теплову енергію споживачу (покупцю) - у розмірі до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

6) за постачання теплової енергії, параметри якої не відповідають державним стандартам, затвердженим нормативам на теплову енергію, умовам договору купівлі-продажу, що зафіксовано представниками теплопостачальної (теплогенеруючої) організації та споживача у відповідному акті, - у розмірі до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян; після трьох таких порушень постачальник теплової енергії сплачує штраф як за порушення ліцензійних умов;

7) за самовільне (несанкціоноване) від'єднання споживача від теплової мережі теплопостачальної (теплогенеруючої) організації до закінчення строку дії договору купівлі-продажу теплової енергії - у розмірі до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

8) за водорозбір з систем опалення через крани та інші пристрої; самовільне підключення до систем опалення без укладання договору купівлі-продажу теплової енергії; роботу з пошкодженими пломбами на приладах комерційного

обліку теплової енергії або їх роботу з простроченим строком метрологічної повірки - у розмірі до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

9) за неприєднання власниками теплових мереж до теплової мережі теплогенеруючої установки або споживача теплової енергії, які розташовані на території, закріпленій за власниками в разі виконання ними умов на приєднання, - у розмірі до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

10) за порушення вимог нормативно-правових актів та/або нормативних документів щодо забезпечення належного технічного стану теплових, тепловикористальних установок та мереж, а також їх експлуатації - у розмірі від ста до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Відповідальність за порушення інших вимог цього Закону, у тому числі за порушення безперебійного постачання теплової енергії, не пов'язане з дією обставин непереборної сили, що завдало споживачу матеріальних збитків при виконанні ним договірних зобов'язань, визначається згідно із законом.

Справи про накладання штрафів за порушення, визначені цією статтею, розглядаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі теплопостачання, та органами державного регулювання в межах їх компетенції.

Суми штрафів, що накладаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі теплопостачання, та органами державного регулювання, перераховуються до Державного бюджету України.

Суб'єкт господарювання повинен сплатити штраф у п'ятнадцятиденний термін із дня отримання постанови про його накладання.

У разі несплати штрафу в зазначений строк він стягується в судовому порядку.

Рішення про накладання штрафу в справах про порушення, передбачені цим Законом, може бути оскаржено в суді.

Штрафні санкції, передбачені частиною першою цієї статті, застосовуються в установленому Кабінетом Міністрів України порядку.

Розділ VII. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ

Стаття 32. Міжнародне співробітництво у сфері теплопостачання

Суб'єкти діяльності у сфері теплопостачання беруть участь у міжнародному науково-технічному, зовнішньоекономічному, інформаційному та інших формах міжнародного співробітництва відповідно до державних цільових програм, міжнародних договорів України та законодавства України.

Стаття 33. Міжнародні договори України у сфері теплопостачання

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, застосовуються правила міжнародного договору України.

Розділ VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Внести зміни до таких законів України:

1) у статті 17 Закону України "Про електроенергетику" (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., N 1, ст. 1; 2000 р., N 38, ст. 319):

перше речення частини п'ятої викласти в такій редакції: "Формування цін на електричну енергію, вироблену на теплоелектроцентралях та інших установках з комбінованим виробництвом електричної і теплової енергії, здійснюється з урахуванням тарифів на теплову енергію";

частину шосту викласти в такій редакції:

"Регулювання тарифів на теплову енергію, вироблену на теплоелектроцентралях, інших установках з комбінованим виробництвом електричної і теплової енергії, здійснюється Національною комісією регулювання електроенергетики України";

2) статтю 9 Закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., N 36, ст. 299, N 45, ст. 377; 2001 р., N 11, ст. 45, N 16, ст. 76, N 22, ст. 105; 2002 р., N 6, ст. 39, N 7, ст. 50, N 17, ст. 121, N 20, ст. 134, N 30, ст. 207, N 31, ст. 214; 2003 р., N 13, ст. 92, N 23, ст. 145, N 36, ст. 276; 2004 р., N 12, ст. 155, N 13, ст. 180, N 15, ст. 228, N 38, ст. 468, N 50, ст. 537; 2005 р., N 4, ст. 106, N 5, ст. 114, N 6, ст. 138, N 9, ст. 183, NN 17, 18 - 19, ст. 267) доповнити пунктом 73 такого змісту:

"73) виробництво теплової енергії, транспортування її магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами та постачання теплової енергії".

3. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом та забезпечити розробку нормативно-правових актів, що впливають із цього Закону;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

В. ЮЩЕНКО

м. Київ

2 червня 2005 року

N 2633-IV

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про альтернативні джерела енергії

Цей Закон визначає правові, економічні, екологічні та організаційні засади використання альтернативних джерел енергії та сприяння розширенню їх використання у паливно-енергетичному комплексі.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

альтернативні джерела енергії - відновлювані джерела енергії, до яких належать енергія сонячна, вітрова, геотермальна, енергія хвиль та припливів, гідроенергія, енергія біомаси, газу з органічних відходів, газу каналізаційно-очисних станцій, біогазів, та вторинні енергетичні ресурси, до яких належать доменний та коксівний газ, газ метан дегазації вугільних родовищ, перетворення скидного енергопотенціалу технологічних процесів;

альтернативна енергетика - сфера енергетики, що забезпечує вироблення електричної, теплової та механічної енергії з альтернативних джерел енергії;

енергія, вироблена з альтернативних джерел, - електрична, тепла та механічна енергія, яка виробляється на об'єктах альтернативної енергетики і може виступати товарною продукцією, призначеною для купівлі-продажу;

об'єкти альтернативної енергетики - енергогенеруюче та інше обладнання, що виробляє енергію за рахунок використання альтернативних джерел енергії, частка яких становить не менш як 50 відсотків від встановленої потужності всіх задіяних на об'єкті джерел енергії;

сфера альтернативних джерел енергії - галузь діяльності, що пов'язана з використанням альтернативних джерел енергії для виробництва, постачання, транспортування, зберігання, передачі та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел.

Стаття 2. Законодавство України про альтернативні джерела енергії

Законодавство України про альтернативні джерела енергії базується на Конституції України і складається з цього Закону та інших нормативно-правових актів, які регулюють відносини у цій сфері.

Стаття 3. Основні засади державної політики у сфері альтернативних джерел енергії

Основними засадами державної політики у сфері альтернативних джерел енергії є:

нарощування обсягів виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, з метою економного витрачання традиційних паливно-енергетичних ресурсів та зменшення залежності України від їх імпорту шляхом

реструктуризації виробництва і раціонального споживання енергії за рахунок збільшення частки енергії, виробленої з альтернативних джерел;

додержання екологічної безпеки за рахунок зменшення негативного впливу на стан довкілля при створенні та експлуатації об'єктів альтернативної енергетики, а також при передачі, транспортуванні, постачанні, зберіганні та споживанні енергії, виробленої з альтернативних джерел;

додержання безпеки для здоров'я людини на об'єктах альтернативної енергетики на всіх етапах виробництва, а також при передачі, транспортуванні, постачанні, зберіганні та споживанні енергії, виробленої з альтернативних джерел;

науково-технічне забезпечення розвитку альтернативної енергетики, популяризація та впровадження науково-технічних досягнень у цій сфері, підготовка відповідних фахівців у вищих та середніх навчальних закладах;

додержання законодавства всіма суб'єктами відносин, пов'язаних з виробництвом, збереженням, транспортуванням, постачанням, передачею і споживанням енергії, виробленої з альтернативних джерел;

додержання умов раціонального споживання та економії енергії, виробленої з альтернативних джерел;

залучення вітчизняних та іноземних інвестицій і підтримка підприємництва у сфері альтернативних джерел енергії, в тому числі шляхом розробки і здійснення загальнодержавних і місцевих програм розвитку альтернативної енергетики.

Розділ II. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Стаття 4. Державне управління у сфері альтернативних джерел енергії

Верховна Рада України визначає основні напрями державної політики у сфері альтернативних джерел енергії та здійснює законодавче регулювання відносин у ній.

Кабінет Міністрів України та інші уповноважені органи виконавчої влади в межах повноважень, визначених законом, реалізують державну політику в галузі альтернативних джерел енергії та здійснюють управління нею.

Державне управління у сфері альтернативних джерел енергії передбачає:

розроблення загальнодержавних, галузевих та місцевих програм у сфері альтернативних джерел енергії, а також їх наукове, науково-технічне та фінансово-економічне супроводження, розробку і виконання завдань відповідних загальнодержавних цільових наукових та науково-технічних програм;

розроблення та прийняття органами виконавчої влади в межах їх компетенції нормативно-правових актів, державних норм, правил і стандартів, методичних документів щодо використання альтернативних джерел енергії;

координацію та узгодження галузевих і місцевих програм у сфері альтернативних джерел енергії із загальнодержавними програмами;

здійснення контролю за додержанням вимог законодавства у сфері альтернативних джерел енергії та за виконанням загальнодержавних програм у цій сфері.

Стаття 5. Державне регулювання у сфері альтернативних джерел енергії

Державне регулювання у сфері альтернативних джерел енергії здійснює Кабінет Міністрів України чи за його дорученням спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у відповідній сфері в порядку, визначеному законодавством.

Державне регулювання у сфері альтернативних джерел енергії здійснюється шляхом:

надання дозволів на провадження діяльності у сфері альтернативних джерел енергії;

розроблення, затвердження та запровадження норм, правил і стандартів виробництва, передачі, транспортування, постачання, зберігання і споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел;

нагляду та контролю за безпечним виконанням робіт на об'єктах альтернативної енергетики незалежно від їх форми власності, безпечною експлуатацією енергогенеруючого обладнання та за режимами передачі і споживання енергії;

нагляду та контролю за додержанням вимог технічної експлуатації на об'єктах альтернативної енергетики незалежно від їх форми власності, технічної експлуатації енергетичного обладнання об'єктів, підключених до об'єднаної енергетичної системи України;

встановлення тарифів на електричну енергію, вироблену на об'єктах альтернативної енергетики, а також на теплову енергію, видобуту з альтернативних джерел;

всебічного заохочення і підтримки науково-дослідницьких, дослідно-конструкторських робіт, діяльності винахідників і раціоналізаторів, спрямованих на розвиток виробництва та використання альтернативних джерел енергії.

Монопольна діяльність у сфері альтернативних джерел енергії регулюється відповідно до законодавства.

Стаття 6. Організаційне забезпечення діяльності у сфері альтернативних джерел енергії

Організаційне забезпечення діяльності у сфері альтернативних джерел енергії передбачає надання органами виконавчої влади в установленому законодавством порядку:

дозволів заявникам на виробництво електричної, теплової та механічної енергії з альтернативних джерел та її передачу і постачання;

дозволів заявникам на виробництво геотермальної енергії;

дозволів заявникам на розміщення обладнання, яке використовує сонячне випромінювання, вітер, хвилі морського прибою, для створення об'єктів альтернативної енергетики;

дозволів заявникам на будівництво або відновлення об'єктів гідроенергетики на малих річках;

дозволів заявникам на створення мереж для транспортування до споживачів енергії, виробленої з альтернативних джерел.

Організаційне забезпечення діяльності у сфері альтернативних джерел енергії також включає:

визначення джерел і напрямів фінансування заходів у сфері альтернативних джерел енергії;

надання підприємствами електричних мереж (енергопостачальних компаній) в установленому законодавством порядку дозволів, за погодженими технічними умовами, на підключення об'єктів усіх форм власності, що виробляють енергію з альтернативних джерел, до об'єднаної енергетичної системи України;

створення бази статистичних даних про ресурси альтернативних джерел енергії;

підтвердження відповідності енергогенеруючих об'єктів об'єктам альтернативної енергетики.

Стаття 7. Стандартизація у сфері альтернативних джерел енергії

Метою стандартизації у сфері альтернативних джерел енергії є розроблення нормативних документів для забезпечення на об'єктах альтернативної енергетики:

додержання вимог екологічного законодавства щодо забезпечення охорони довкілля, захисту життя і здоров'я людей;

застосування обладнання належної якості;

додержання санітарно-гігієнічних вимог та правил;

додержання вимог та виконання правил безпеки праці і здоров'я людини відповідно до законодавства.

Стаття 8. Фінансування заходів у сфері альтернативних джерел енергії

Фінансування заходів у сфері альтернативних джерел енергії здійснюється як за рахунок коштів, передбачених в оптових тарифах на електроенергію та тарифах на теплову енергію, шляхом впровадження спеціальної цільової надбавки до тарифу, визначеної законом, так і за рахунок коштів підприємств, установ, організацій, коштів державного та місцевого бюджетів, добровільних внесків та інших коштів, не заборонених законодавством.

Порядок формування фонду цільового фінансування зазначених заходів і здійснення контролю за цільовим використанням цих коштів встановлює Кабінет Міністрів України.

Стаття 9. Стимулювання виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел

Стимулювання виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, здійснюється відповідно до законодавства шляхом:

застосування економічних важелів і стимулів, передбачених законодавством про енергозбереження та охорону довкілля, з метою розширення використання альтернативних джерел енергії;

створення сприятливих економічних умов для спорудження об'єктів альтернативної енергетики.

Розділ III. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Стаття 10. Особливості використання альтернативних джерел енергії

Використання альтернативних джерел енергії має особливості, зокрема зумовлені природними умовами, а саме:

залежністю від атмосферних та інших умов довкілля;

наявністю водних ресурсів малих річок, необхідних для роботи гідроенергетичного обладнання;

наявністю біомаси, кількість якої залежить від обсягів щорічних урожаїв;

наявністю геотермальних джерел та свердловин, придатних для виробництва та використання геотермальної енергії;

наявністю теплових викидів, обсяги яких залежать від функціонування підприємств промисловості;

періодичністю природних циклів, внаслідок чого виникає незбалансованість виробництва енергії;

необхідністю узгодження та збалансування періодичності передачі обсягів енергії, виробленої з альтернативних джерел, зокрема передачі електричної енергії в об'єднану енергетичну систему України.

Стаття 11. Порядок експлуатації альтернативних джерел енергії

Експлуатація альтернативних джерел енергії на об'єктах альтернативної енергетики провадиться за умов:

безпечного проведення робіт, здійснення, державного нагляду за режимами споживання енергії;

енергетичної безпеки, що гарантує технічне та економічне задоволення періодичних, поточних і перспективних потреб споживачів енергії;

виконання технологічних вимог щодо виробництва, акумулювання, передачі, постачання та споживання енергії;

додержання єдиних державних норм, правил і стандартів усіма суб'єктами відносин, пов'язаних з будівництвом (створенням), експлуатацією, виведенням з експлуатації об'єктів альтернативної енергетики, систем диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;

додержання правил експлуатації об'єктів альтернативної енергетики, що регламентуються нормативно-правовими актами, обов'язковими для виконання всіма суб'єктами підприємницької діяльності.

Порядок експлуатації альтернативних джерел енергії встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12. Протиаварійний захист та екологічна безпека при використанні альтернативних джерел енергії

Протиаварійний захист та забезпечення екологічної безпеки при використанні альтернативних джерел енергії здійснюються шляхом:

запобігання аварійним ситуаціям і ліквідації їх наслідків на об'єктах альтернативної енергетики за рахунок додержання вимог та правил, встановлених відповідно до державних стандартів;

створення умов для розвитку, підвищення технічного рівня, безпечної експлуатації та охорони об'єктів альтернативної енергетики згідно із законодавством;

підтримки необхідного балансу потужності та якості енергії, виробленої з альтернативних джерел, для забезпечення надійного і безаварійного функціонування з об'єднаною енергетичною системою України;

здійснення нагляду за впровадженням нових систем протиаварійної автоматики та захисту об'єктів альтернативної енергетики, а також засобів зв'язку і диспетчерського (оперативно-технологічного) управління з енергетичними мережами України;

здійснення нагляду за експлуатацією систем протиаварійної автоматики та захисту об'єктів альтернативної енергетики від несанкціонованого втручання.

Стаття 13. Державний нагляд у сфері альтернативних джерел енергії

Державний нагляд у сфері альтернативних джерел енергії здійснює спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у відповідній сфері та інші органи у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 14. Відповідальність за порушення законодавства про використання альтернативних джерел енергії

Порушення законодавства про використання альтернативних джерел енергії тягне за собою відповідальність згідно із законами.

Розділ IV. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Стаття 15. Участь України у міжнародному співробітництві у сфері альтернативних джерел енергії

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, відповідно до законодавства України та міжнародних договорів України.

Якщо міжнародним договором України, згоду на обов'язковість якого надано Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться у цьому Законі, застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ V. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.
2. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:
 - розробити фінансовий механізм стимулювання розвитку альтернативної енергетики і подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо законодавчого забезпечення такого механізму;
 - підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;
 - привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
 - відповідно до своєї компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;
 - забезпечити перегляд міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л. КУЧМА

**м. Київ
20 лютого 2003 року
N 555-IV**

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про альтернативні види палива

Цей Закон визначає правові, соціальні, економічні, екологічні та організаційні засади виробництва (видобутку) і використання альтернативних видів палива, а також стимулювання збільшення частки їх використання до 20 відсотків від загального обсягу споживання палива в Україні до 2020 року.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі нижченаведені терміни вживаються у такому значенні:

альтернативні види палива - тверде, рідке та газове паливо, яке є альтернативою відповідним традиційним видам палива і яке виробляється (видобувається) з нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини;

відходи - шлаки та відходи промисловості, сільського господарства, комунально-побутових та інших підприємств, які можуть бути джерелом або сировиною для видобутку чи виробництва альтернативних видів палива;

нетрадиційні джерела та види енергетичної сировини - сировина рослинного походження, відходи, тверді горючі речовини, інші природні і штучні джерела та види енергетичної сировини, у тому числі нафтові, газові, газоконденсатні і нафтогазоконденсатні вичерпані, непромислового значення та техногенні родовища, важкі сорти нафти, природні бітуми, газонасичені води, газогідрати тощо, виробництво (видобуток) і переробка яких потребує застосування новітніх технологій і які не використовуються для виробництва (видобутку) традиційних видів палива;

споживачі альтернативних видів палива - фізичні та юридичні особи, які використовують технічні засоби, у тому числі двигуни внутрішнього згорання, котельні агрегати, печі, інші енергетичні агрегати, установки та машини, що працюють повністю або частково на альтернативних видах палива;

сфера альтернативних видів палива - сфера діяльності, пов'язана з виробництвом (видобутком), транспортуванням, зберіганням та споживанням альтернативних видів палива;

біологічні види палива (біопаливо) - тверде, рідке та газове паливо, виготовлене з біологічно відновлювальної сировини (біомаси), яке може використовуватися як паливо або компонент інших видів палива;

біокомпонент - біопаливо, що використовується як компонент інших видів палива;

біомаса - біологічно відновлювальна речовина органічного походження, що зазнає біологічного розкладу (відходи сільського господарства (рослинництва і

тваринництва), лісового господарства та технологічно пов'язаних з ним галузей промисловості, а також органічна частина промислових та побутових відходів;

біоетанол - спирт етиловий зневоджений, виготовлений з біомаси або спирту етилового - сирцю для використання як біопалива;

біобутанол - спирт бутиловий, виготовлений з біомаси, що використовується як біопаливо або біокомпонент;

біодизельне паливо (біодизель) - метилові та/або етилові етери вищих органічних кислот, отриманих з рослинних олій або тваринних жирів, що використовуються як біопаливо або біокомпонент;

біогаз - газ, отриманий з біомаси, що використовується як паливо;

біоводень - водень, отриманий з біомаси і є одним з видів біогазу;

виробник біопалива - суб'єкт господарської діяльності, що безпосередньо виробляє біопаливо з біомаси;

добавки на основі біоетанолу - біокомпоненти моторного палива, отримані шляхом синтезу із застосуванням біоетанолу або змішуванням біоетанолу з органічними сполуками та паливом, одержаними з вуглеводневої сировини, в яких вміст біоетанолу відповідає вимогам нормативних документів та які належать до біопалива;

рідке паливо з біомаси - біопаливо дизельне, біоетанол, біобутанол, чиста олія та інші синтетичні палива, виготовлені з біомаси;

синтетичні біопалива - синтетичні вуглеводні та суміші синтетичних вуглеводнів, виготовлені з біомаси;

тверде біопаливо - тверда біомаса, що використовується як котельно-пічне паливо, у тому числі дрова, торф, тирса, тріска, солома, інші сільськогосподарські відходи, гранули та брикети, вироблені з біомаси, деревне вугілля та вуглиста речовина.

Стаття 2. Основні принципи державної політики у сфері альтернативних видів палива

Основними принципами державної політики у сфері альтернативних видів палива є:

сприяння розробці та раціональному використанню нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини для виробництва (видобутку) альтернативних видів палива з метою економії паливно-енергетичних ресурсів та зменшення залежності України від їх імпорту;

поетапне збільшення нормативно визначеної частки виробництва і застосування біопалива та сумішевого палива моторного. Вміст біоетанолу в бензинах моторних, що виробляються та/або реалізуються на території України, становитиме:

у 2013 році - рекомендований вміст не менш як 5 відсотків (об'ємних);
у 2014 - 2015 роках - обов'язковий вміст не менш як 5 відсотків (об'ємних);
з 2016 року - обов'язковий вміст не менш як 7 відсотків (об'ємних);

зменшення негативного впливу на стан довкілля за рахунок використання як сировини для виробництва альтернативних видів палива відходів різного роду діяльності, додержання екологічної безпеки виробництва (видобутку), транспортування, зберігання та споживання альтернативних видів палива;

підтримка розвитку науково-технічної бази виробництва (видобутку) альтернативних видів палива, пропаганда науково-технічних досягнень у цій сфері;

підтримка підприємництва у сфері альтернативних видів палива на основі державного захисту інтересів підприємця;

пропаганда серед населення економічних, екологічних, соціальних та інших переваг виробництва (видобутку) і споживання альтернативних видів палива;

розвиток міжнародного науково-технічного співробітництва, широке використання можливостей світової науки і техніки у сфері альтернативних видів палива;

запобігання штучному створенню монополій на ринку альтернативних видів палива, а у разі визнання в установленому законодавством порядку природних монополій здійснення контролю за їх діяльністю, недопущення зловживань монопольним становищем та обмеження монополізму, якщо необхідність такого обмеження не встановлена законодавством.

Розділ II. ОЗНАКИ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВИДІВ ПАЛИВА. ЙОГО СПОЖИВАЧІВ, ПОРЯДОК ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

Стаття 3. Ознаки альтернативних видів палива

Паливо визначається альтернативним, якщо воно:

повністю виготовлене (видобуте) з нетрадиційних та поновлювальних джерел і видів енергетичної сировини (включаючи біомасу) або є сумішшю традиційного палива з альтернативним, вміст якого має відповідати технічним нормативам моторного палива;

виготовлене (видобуте) з нафтових, газових, нафтогазоконденсатних родовищ непромислового значення, вичерпаних родовищ, з важких сортів нафти тощо і за своїми ознаками відрізняється від вимог до традиційного виду палива. Якщо таке паливо за своїми ознаками відповідає вимогам до традиційного виду палива, дія цього Закону поширюється тільки на його виробництво (видобуток) і не поширюється на споживачів палива;

нормативи екологічної безпеки і наслідки застосування альтернативних видів палива для довкілля і здоров'я людини відповідають вимогам, встановленим законодавством України для традиційних видів палива.

Стаття 4. Альтернативні види рідкого палива

До альтернативних видів рідкого палива належать:

горючі рідини, одержані під час переробки твердих видів палива (вугілля, торфу, сланців);

спирти (біоетанол, біобутанол) та отримані на їх основі синтетичні продукти, що можуть використовуватись як паливо або компоненти палива (добавки на основі біоетанолу та біобутанолу), олії, інші види рідкого палива з біомаси (у тому числі біодизель);

горючі рідини, одержані з промислових відходів, у тому числі газових викидів, стічних вод, виливів та інших відходів промислового виробництва;

паливо, одержане з нафти і газового конденсату нафтових, газових та газоконденсатних родовищ непромислового значення та вичерпаних родовищ, з важких сортів нафти та природних бітумів, якщо це паливо не належить до традиційного виду.

Стаття 5. Альтернативні види газового палива

До альтернативних видів газового палива належать:

газ (метан) вугільних родовищ, а також газ, одержаний у процесі підземної газифікації та підземного спалювання вугільних пластів;

газ, одержаний під час переробки твердого палива (кам'яне та буре вугілля, горючі сланці, торф), природних бітумів, важкої нафти;

газ, що міститься у водоносних пластах нафтогазових басейнів з аномально високим пластовим тиском, в інших підземних газонасичених водах, а також у газонасичених водоймищах і болотах;

газ, одержаний з природних газових гідратів, та підгідратний газ;

біогаз, звалищний, генераторний газ у будь-якому стані, біоводень, інше газове паливо, одержане з біомаси; газ у будь-якому стані, одержаний під час переробки твердого палива (кам'яне та буре вугілля, горючі сланці, торф), природних бітумів, важкої нафти, нафтової сировини;

газ, одержаний з промислових відходів (газових викидів, стічних вод промислової каналізації, вентиляційних викидів, відходів вугільних збагачувальних фабрик тощо);

стиснений та зріджений природний газ, зріджений нафтовий газ, супутний нафтовий газ, вільний газ метан, якщо вони одержані з газових, газоконденсатних та нафтових родовищ непромислового значення та вичерпаних родовищ і не належать до традиційних видів палива.

Стаття 5¹. Альтернативні види твердого палива

До альтернативних видів твердого палива належать:

продукція та відходи сільського господарства (рослинництва і тваринництва), лісового господарства та технологічно пов'язаних з ним галузей промисловості, а також гранули, брикети, деревне вугілля та вуглиста речовина, вироблені з цієї продукції та відходів, що використовуються як паливо;

органічна частина промислових та побутових відходів, а також гранули та брикети, вироблені з них;

торф, а також гранули та брикети, вироблені з нього.

Стаття 6. Порядок визначення палива альтернативним

Належність палива до альтернативного підтверджується документом про ідентифікацію палива, що видається уповноваженим органом виконавчої влади в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Біологічні види палива, призначені для реалізації як товарна продукція, підлягають обов'язковій сертифікації відповідно до законодавства.

Виробниками альтернативних видів палива вважаються суб'єкти господарювання всіх форм власності, що виготовляють тверде, рідке та газове паливо з нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини.

Відмова органу виконавчої влади у видачі документа про ідентифікацію палива або порушення ним порядку видачі можуть бути оскаржені в судовому порядку.

Суб'єкти господарської діяльності, які реалізують свою продукцію, на вимогу покупця надають документ, що підтверджує якість палива та його належність до альтернативних видів палива.

Стаття 7. Технічні засоби, що працюють на альтернативних видах палива, та порядок підтвердження здатності технічного засобу працювати на альтернативних видах палива

До технічних засобів, що працюють на альтернативних видах палива, належать засоби, призначені або переобладнані для роботи принаймні на одному з видів альтернативного палива або на суміші традиційного палива з альтернативним, в яких вміст біоетанолу відповідає вимогам нормативних документів, що здатні працювати на такому паливі без погіршення безпечності, надійності та відповідності їх екологічних показників вимогам нормативних документів.

Призначення технічного засобу для роботи на альтернативному виді палива підтверджується документом підприємства - виробника цього засобу. Переобладнання технічного засобу для роботи на альтернативному виді палива погоджується з підприємством - виробником технічного засобу або центральним органом виконавчої влади з питань технічного регулювання у сфері, що стосується конструкції відповідного технічного засобу.

Підтвердження відповідності призначеного або переобладнаного для роботи на альтернативному виді палива технічного засобу здійснюється згідно з вимогами законодавства, що поширюється на технічні засоби, які працюють на традиційних паливах.

До техніки, обладнання, устаткування, що використовуються для реконструкції існуючих та будівництва нових підприємств з виробництва біопалив та таких, що використовуються для виготовлення та реконструкції технічних і транспортних засобів з метою споживання біопалив, відносяться товари, які класифікуються за кодами УКТ ЗЕД 8402, 8403, 8404, 8405, 8406, 8416, 8417, 8419, 8422 40 00, 8423 20 00 00, 8423 30 00 00, 8423 81, 8423 82, 8423 89 00 00, 8423 90 00 00, 8514.

До технічних та транспортних засобів, у тому числі самохідних сільськогосподарських машин, що працюють на біопаливі, відносяться товари, які класифікуються за кодами УКТ ЗЕД 8701, 8702, 8704, 8705, 8709.

Стаття 8. Особливості відносин у сфері виробництва та використання біологічних видів палива

Діяльність у сфері виробництва та використання біологічних видів палива може здійснюватися суб'єктами господарювання всіх форм власності відповідно до законодавства України.

Суб'єкти господарювання, що використовують різні технології виробництва біологічних видів палива, мають рівні права на доступ до ринку біологічних видів палива.

Суб'єкти господарювання, що здійснюють господарську діяльність у сфері виробництва, зберігання та введення в обіг рідких біологічних видів палива та біогазів, підлягають внесенню до державного реєстру виробників рідких біологічних видів палива та біогазів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Ведення державного реєстру виробників рідких біологічних видів палива та біогазів здійснюється органом, уповноваженим Кабінетом Міністрів України.

Біомаса, що утворюється внаслідок діяльності суб'єктів господарювання, може використовуватись як біопаливо або для виробництва біопалива чи біокомпонентів, крім тієї частини біомаси, яка використовується зазначеними суб'єктами для потреб власного виробництва, не пов'язаних з виробництвом біопалива чи біокомпонентів.

Суб'єкти господарювання, внаслідок діяльності яких утворюється біомаса, що використовується для виготовлення біопалива та біокомпонентів, зобов'язані вести облік такої біомаси в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Виробники біопалива зобов'язані вести облік виробленого ними біопалива та біокомпонентів у порядку, встановленому законодавством.

Виробництво біоетанолу здійснюється суб'єктами господарювання за наявності відповідної ліцензії.

Забороняються виробництво та зберігання спирту етилового на підприємствах з виробництва біоетанолу.

Забороняються зберігання та транспортування біоетанолу без його денатурації від 1 - 10 відсотків бензину або у разі його використання на експорт та виготовлення етил-трет-бутилового етеру (ЕТБЕ) - денатурація здійснюється згідно з умовами укладених договорів.

Розділ III. ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ СТИМУЛЮВАННЯ У СФЕРІ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВИДІВ ПАЛИВА

Стаття 9. Організаційно-економічні заходи щодо стимулювання виробництва (видобутку) та споживання альтернативних видів палива

Організаційно-економічні заходи щодо стимулювання виробництва (видобутку) та споживання альтернативних видів палива включають:

визначення джерел і напрямів фінансування заходів у сфері альтернативних видів палива;

створення системи державних стандартів у сфері альтернативних видів палива, які містять нормативно-технічні показники споживчої якості, питомих витрат палива в різних галузях народного господарства, нормативи екологічної безпеки та показники щодо безпеки праці і здоров'я людини;

застосування у сфері альтернативних видів палива економічних важелів і стимулів, передбачених законодавством України для підприємств, установ, організацій і громадян, діяльність яких пов'язана з розробками і впровадженням маловідхідних ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологій у процесі використання нетрадиційних та поновлюваних джерел і видів енергії, у тому числі викидів та скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище в процесі виробництва альтернативних видів палива;

надання юридичним і фізичним особам субсидій, дотацій, податкових, кредитних та інших пільг, встановлених відповідними законами України для стимулювання розробок і впровадження нових технологій, обладнання, матеріалів у процесі виробництва (видобутку) альтернативних видів палива;

стимулювання підприємств - виготовлювачів машин, механізмів, приладів, енергетичних установок, інших технічних засобів та пристроїв до них, що працюють на альтернативних видах палива, а також підприємств, установ, організацій і громадян, які переобладнують технічні засоби, що працюють на традиційних видах палива, для споживання альтернативних видів палива;

стимулювання інвестиційної діяльності і запровадження новітніх технологій у сфері альтернативних видів палива шляхом створення пільгового режиму інвестиційної та іншої господарської діяльності іноземним інвесторам;

надання відповідно до закону спеціальних державних гарантій захисту іноземних інвестицій, спрямованих на розвиток сфери альтернативних видів палива;

створення спеціального інформаційного фонду з метою накопичення, систематизації та поширення інформації про наявність в Україні нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини.

Стаття 10. Фінансування заходів щодо стимулювання виробництва (видобутку) та споживання альтернативних видів палива

Фінансування заходів щодо стимулювання виробництва (видобутку) та споживання альтернативних видів палива здійснюється за рахунок коштів підприємств, установ, організацій, незалежно від форм власності, коштів державного та місцевого бюджету, інших не заборонених законом джерел.

Стаття 11. Стандартизація

Метою стандартизації у сфері альтернативних видів палива є встановлення комплексу норм, правил, вимог, показників щодо технології виробництва (видобутку) та споживання цих видів палива, їх якості, екологічної безпеки, безпеки для здоров'я і праці людей.

Стандарти, якими встановлюються вимоги щодо якості альтернативних видів палива, повинні забезпечувати ефективне та економічне використання енергетичного потенціалу палива.

Показники споживчої якості кожного альтернативного виду палива встановлюються у відповідних стандартах.

Ці показники мають бути основою для всіх розрахунків щодо альтернативних видів палива (обсяги виробництва та реалізації, техніко-економічні, комерційні та інші показники).

Нормативи екологічної безпеки альтернативних видів палива та показники щодо безпеки для здоров'я і праці людей повинні перебувати в межах, встановлених законодавством для традиційних видів палива.

Стаття 12. Норми і нормативи

Нормами і нормативами у сфері альтернативних видів палива встановлюються витратні енергетичні показники процесів виробництва (видобутку) зазначених видів палива з нетрадиційних джерел і видів енергетичної сировини, показники витрат палива для різних технічних засобів, інші техніко-економічні показники, а також нормативи екологічної безпеки, санітарні показники.

Розділ IV. ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВИДІВ ПАЛИВА

Стаття 13. Правопорушення у сфері альтернативних видів палива

Правопорушеннями у сфері альтернативних видів палива є:

збут підприємствами-виробниками, юридичними та фізичними особами альтернативних видів палива, що не відповідають стандартам, технічним умовам;

виробництво, збут і споживання традиційних видів палива як альтернативних;

надання пільг виробникам та споживачам альтернативних видів палива, діяльність яких не відповідає вимогам законодавства про альтернативні види палива;

невиконання розпоряджень, приписів органів, які здійснюють державний нагляд та контроль за дотриманням чинного законодавства про альтернативні види палива, а також створення перешкод для їх діяльності;

необгрунтована відмова від надання відповідним органам необхідної інформації щодо виробництва (видобутку) та споживання альтернативних видів палива.

Законами України можуть бути встановлені й інші правопорушення у сфері альтернативних видів палива.

Стаття 14. Відповідальність за порушення законодавства про альтернативні види палива

Порушення законодавства про альтернативні види палива тягне за собою встановлену законами України дисциплінарну, адміністративну, цивільну чи кримінальну відповідальність.

Підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, а також громадяни зобов'язані відшкодовувати шкоду, заподіяну внаслідок порушення законодавства про альтернативні види палива, у порядку та розмірах, встановлених законодавством України.

Розділ V. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА (ВИДОБУТКУ) ТА СПОЖИВАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВИДІВ ПАЛИВА

Стаття 15. Міжнародне співробітництво

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері виробництва (видобутку) та споживання альтернативних видів палива відповідно до законодавства України та міжнародних договорів України.

Якщо міжнародним договором України, згоду на обов'язковість якого надано Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що містяться у цьому Законі, то застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ VI. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.
2. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:
 - підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із Законом України "Про альтернативні види рідкого та газового палива";
 - привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
 - відповідно до своєї компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;
 - забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л. КУЧМА

**м. Київ
14 січня 2000 року
N 1391-XIV**

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про комбіноване виробництво теплової та електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергопотенціалу

Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади діяльності суб'єктів відносин у сфері енергозбереження щодо використання когенераційних установок, регулює відносини, пов'язані з особливостями виробництва, передачі і постачання електричної та теплової енергії від когенераційних установок.

Метою цього Закону є створення правових засад для підвищення ефективності використання палива в процесах виробництва енергії або інших технологічних процесах, розвитку та застосування технологій комбінованого виробництва електричної і теплової енергії, підвищення надійності та безпеки енергопостачання на регіональному рівні, залучення інвестицій на створення когенераційних установок.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

відпущена енергія - електрична або тепла енергія, що постачається споживачам від когенераційної установки;

додаткове паливо - паливо, що спалюється постійно або тимчасово в продуктах згорання основного палива з метою підвищення електричної і/або теплової потужності когенераційної установки;

ефективність використання додаткового палива - відношення приросту обсягу відпущеної протягом року електричної і/або теплової енергії від когенераційної установки, обумовленого спаленням додаткового палива протягом вказаного строку, до енергії цього додаткового палива;

кваліфікація когенераційної установки - встановлення центральним органом виконавчої влади у сфері енергозбереження відповідності умов та показників експлуатації когенераційної установки вимогам (кваліфікаційним показникам) цього Закону;

кваліфікована когенераційна установка - когенераційна установка, умови і показники експлуатації якої відповідають вимогам цього Закону;

когенераційна установка - комплекс обладнання, що працює за способом комбінованого виробництва електричної і теплової енергії або перетворює скидний енергетичний потенціал технологічних процесів в електричну та теплову енергію;

комбіноване виробництво електричної та теплової енергії (когенерація) - спосіб одночасного виробництва електричної та теплової енергії в межах одного технологічного процесу у результаті спалення палива;

основне паливо - паливо, що забезпечує роботоздатність когенераційної установки, у тому числі скидний енергетичний потенціал технологічних процесів;

скидний енергетичний потенціал технологічних процесів - вторинні енергетичні ресурси, які можуть бути використані для виробництва електричної та теплової енергії в когенераційних установках. Перелік цих вторинних енергетичних ресурсів встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері енергозбереження.

Стаття 2. Сфера дії Закону

Цей Закон регулює відносини, що виникають у сфері енергозбереження між власниками когенераційних установок і енергопостачальними організаціями, які здійснюють діяльність з передачі або постачання електричної енергії, незалежно від форми власності.

Дія цього Закону в частині стимулювання використання когенераційних установок поширюється на установки, що введені в експлуатацію після набрання чинності цим Законом.

Стаття 3. Законодавство про комбіноване виробництво теплової і електричної енергії (когенерацію) та використання скидного енергетичного потенціалу

Відносини у сфері комбінованого виробництва теплової і електричної енергії регулюються законами України "Про енергозбереження", "Про електроенергетику", цим Законом, іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 4. Особливості використання і експлуатації когенераційних установок

Використання когенераційних установок має особливості, що обумовлені такими факторами:

споживанням традиційних органічних видів палива або використанням скидного енергетичного потенціалу технологічних процесів;

можливістю застосування додаткового палива;

можливістю відпуску електричної енергії від когенераційної установки в місцеві (локальні) електричні мережі або споживанням її для власних потреб об'єкта, на якому використовується когенераційна установка;

різноманітністю енергетичних об'єктів, на базі яких споруджуються когенераційні установки;

наявністю суттєво відмінних вимог до співвідношення обсягів електричної і теплової енергії, що виробляються когенераційною установкою.

Експлуатація когенераційних установок провадиться за умов:

підтримки необхідного балансу потужності та якості електричної енергії, виробленої когенераційними установками, для забезпечення надійного функціонування енергетичної системи;

запобігання неправомірному втручанню в роботу системи протиаварійної автоматики.

Розділ II

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ КОМБІНОВАНОГО ВИРОБНИЦТВА ТЕПЛОВОЇ ТА ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

Стаття 5. Принципи державної політики у сфері використання когенераційних установок

Державна політика у сфері використання когенераційних установок ґрунтується на засадах:

розвитку та збалансованого використання когенераційних установок у національній економіці;

сприяння перебудові діючих теплогенеруючих об'єктів в установки комбінованого виробництва електричної та теплової енергії з метою зростання ефективності використання палива та підвищення екологічної безпеки;

створення розподілених (місцевих) електрогенеруючих потужностей як умови підвищення надійності та безпеки енергопостачання на регіональному рівні;

державного регулювання відносин у цій сфері;

економічного стимулювання використання когенераційних установок на підприємствах незалежно від форми власності та галузевої належності;

забезпечення вільного доступу органів, що здійснюють державний контроль, до інформації про стан когенераційних установок та обсяги виробництва електричної і теплової енергії.

Стаття 6. Фінансування створення когенераційних установок

Фінансування розробки проектів, закупівлі технологічного обладнання та будівництва когенераційних установок здійснюється за рахунок власних і запозичених коштів підприємств, часткового використання коштів спеціальних рахунків технопарків, фізичних осіб, у тому числі іноземних інвесторів, кредитів енергосервісних компаній, а також за рахунок коштів відповідних бюджетів.

Стаття 7. Відносини власності при створенні і використанні когенераційних установок

При створенні когенераційних установок, у тому числі на базі діючих енергетичних об'єктів у промисловості або у комунальному теплопостачанні, із залученням коштів інвестора такий інвестор може набувати права власника

(співвласника) когенераційної установки на умовах, визначених інвестиційною угодою.

Уповноваженим особам власника (співвласника), інвестора когенераційної установки надається право доступу на територію, до приміщень і обладнання (устаткування) енергетичних об'єктів для спорудження та технічного обслуговування когенераційної установки на умовах, визначених інвестиційною угодою.

Власникам (співвласникам), інвесторам когенераційної установки надається відповідно до Земельного кодексу України право користування земельною ділянкою, на якій розташовується когенераційна установка, у тому числі в охоронній зоні з обмеженнями (обтяженнями) відповідно до закону або договору.

Власник когенераційної установки вирішує питання використання когенераційної установки на власний розсуд, а співвласники - за відповідною угодою, з урахуванням обмежень, передбачених законом.

Розділ III

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА СТИМУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ КОГЕНЕРАЦІЙНИХ УСТАНОВОК

Стаття 8. Державне регулювання у сфері використання когенераційних установок

Державне регулювання у сфері використання когенераційних установок здійснюють центральний орган виконавчої влади у сфері енергозбереження, національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, та уповноважені Президентом України центральні органи виконавчої влади у відповідних сферах діяльності в порядку, визначеному законодавством України.

Державне регулювання у сфері використання когенераційних установок здійснюється шляхом:

проведення кваліфікації когенераційних установок;

ліцензування господарської діяльності з комбінованого виробництва теплової і електричної енергії;

встановлення тарифів на електричну та теплову енергію, що виробляються когенераційними установками;

надання дозволів на встановлення або спорудження когенераційних установок на базі існуючих енергетичних об'єктів;

нагляду та контролю за безпечним виконанням робіт при будівництві чи реконструкції когенераційних установок.

Видачу ліцензій і встановлення тарифів на електричну та теплову енергію, що виробляються когенераційними установками, здійснює національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Стаття 9. Державне стимулювання створення і використання когенераційних установок

Власникам когенераційних установок незалежно від встановленої електричної потужності надається право безперешкодного доступу до місцевих (локальних) електричних мереж та продажу виробленої електричної енергії окремим споживачам за договорами, включаючи право постачати споживачу електричну енергію в години доби найбільшого або середнього навантаження електричної мережі (пікові та напівпікові періоди доби) одночасно (додатково) з основним постачальником електричної енергії.

Власникам кваліфікованих когенераційних установок у встановленому законодавством України порядку нарівні з іншими суб'єктами підприємницької діяльності з виробництва та постачання електричної енергії надається право продажу всього обсягу або частини виробленої ними електричної енергії в Оптовий ринок електричної енергії України, місцевим енергопостачальним організаціям, до електричних мереж яких приєднані когенераційні установки, а також за договорами зі споживачами по всій території України незалежно від електричної потужності когенераційної установки за тарифами, встановленими національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

До тарифів на електричну і теплову енергію, вироблену кваліфікованими когенераційними установками, не включається на період до 2015 року цільова надбавка, встановлена статтею 17 Закону України "Про електроенергетику", а також іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 10. Когенерація в комунальному теплопостачанні

Умови господарювання підприємств комунального теплопостачання, визначені нормативно-правовими актами, зберігаються у разі модернізації цих підприємств на основі використання когенераційних установок та поширюються на суб'єктів господарювання, які забезпечують тепловою енергією населення та об'єкти соціальної сфери від окремо споруджених когенераційних установок.

Розділ IV

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ КОГЕНЕРАЦІЙНИХ УСТАНОВОК

Стаття 11. Кваліфікація когенераційних установок

Когенераційні установки, які відпускають частину або весь обсяг виробленої електричної енергії споживачам, крім потреб власного споживання, можуть бути визнані як кваліфіковані, якщо вони відповідають кваліфікаційним показникам однієї з двох таких умов:

1) як основне паливо використовується скидний енергетичний потенціал технологічних процесів; для таких установок виробництво теплової енергії не є обов'язковим.

Якщо застосовується додаткове паливо, то ефективність використання додаткового палива протягом одного року з дня введення в експлуатацію цієї установки і кожних наступних 12 місяців повинна бути не меншою 42 відсотків.

У разі, якщо спалення додаткового палива застосовується для підтримання проектної електричної потужності когенераційної установки при тимчасовому зменшенні теплової потужності скидного енергетичного потенціалу стосовно його значення, прийнятого у технічному проекті когенераційної установки, обсяг витрат додаткового палива повинен бути узгоджений з центральним органом виконавчої влади у сфері енергозбереження;

2) як основне паливо використовується традиційне (органічне) паливо, при цьому обсяг відпущеної теплової енергії повинен бути не менше 10 відсотків від загального виробництва електричної і теплової енергії протягом одного року з дня її введення в експлуатацію і протягом кожних наступних 12 місяців; протягом вказаного строку обсяг відпущеної електричної та теплової енергії по відношенню до енергії основного та додаткового палива повинен становити не менше 42 відсотків.

Кваліфікацію когенераційних установок здійснює центральний орган виконавчої влади у сфері енергозбереження у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України. Строк дії кваліфікації становить один рік. Кваліфікація когенераційної установки, яка вперше введена в експлуатацію, провадиться за проектними даними та результатами випробувань когенераційної установки на експлуатаційних режимах. Кваліфікація когенераційної установки на кожний наступний рік після спливу строку її попередньої кваліфікації здійснюється за фактичними показниками експлуатації когенераційної установки за попередні 12 місяців.

Стаття 12. Особливості приєднання когенераційних установок до електричних та теплових мереж

Технічні умови на приєднання когенераційних установок до електричної і/або теплової мережі надаються її власником у порядку, встановленому нормативними актами, не пізніше 15 днів з дня отримання відповідного запиту. Приєднання здійснюється згідно з договором про приєднання, невід'ємним додатком до якого є технічні умови.

У разі, коли в технічних умовах передбачається проведення реконструкції або модернізації розподільчих електричних мереж або технологічного обладнання власника електричної мережі, пов'язаних з приєднанням когенераційної установки, власник когенераційної установки має право звернутися до національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, за експертним висновком щодо технічної обґрунтованості технічних вимог на приєднання, обсягу робіт.

Власник електричної мережі зобов'язаний підключити когенераційну установку до своєї електричної мережі у порядку, встановленому нормативними актами, за умови виконання договору на приєднання та після затвердження акта технічної комісії про готовність когенераційної установки до прийняття в експлуатацію.

Правила приєднання когенераційних установок до електричної мережі встановлює національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

У разі, коли в технічних умовах передбачається проведення реконструкції або модернізації теплових мереж або технологічного обладнання власника теплової мережі, пов'язаних з приєднанням когенераційної установки, власник когенераційної установки має право звернутися до центрального органу виконавчої влади у сфері теплопостачання за експертним висновком щодо технічної обґрунтованості технічних вимог на приєднання, обсягу робіт.

Власник теплової мережі зобов'язаний підключити когенераційну установку до своєї теплової мережі у порядку, встановленому нормативними актами, за умови виконання договору на приєднання та після затвердження акта технічної комісії про готовність когенераційної установки до прийняття в експлуатацію.

Правила приєднання когенераційних установок до теплової мережі встановлює центральний орган виконавчої влади у сфері теплопостачання.

Стаття 13. Державний нагляд у сфері використання когенераційних установок

Державний нагляд у сфері використання когенераційних установок здійснюють центральний орган виконавчої влади у сфері енергозбереження та інші уповноважені Президентом України центральні органи виконавчої влади у відповідних сферах діяльності.

Розділ V

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ КОГЕНЕРАЦІЙНИХ УСТАНОВОК

Стаття 14. Міжнародне співробітництво у сфері використання когенераційних установок

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері комбінованого виробництва теплової і електричної енергії та використання вторинних енергетичних ресурсів відповідно до законодавства України та міжнародних договорів України.

Стаття 15. Міжнародні договори України у сфері використання когенераційних установок

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що містяться у цьому Законі, то застосовуються правила міжнародного договору України.

Розділ VI ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім статті 9, яка набирає чинності з 1 січня 2006 року.

2. Внести зміни до таких законів України:

1) у Законі України "Про енергозбереження" (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., N 30, ст. 283):

статтю 3 доповнити пунктом "і" такого змісту:

"і) стимулювання раціонального використання паливно-енергетичних ресурсів шляхом комбінованого виробництва електричної та теплової енергії (когенерації)";

пункт "б" частини першої статті 17 доповнити словами "за їх споживання понад показники питомих витрат, визначених системою стандартів, а до введення системи стандартів у дію - нормами питомих витрат енергоресурсів, а також за невідповідність показників когенераційних установок кваліфікаційним показникам";

2) підпункт 2 пункту 2 розділу VI втратив чинність

3) частину першу статті 17 Закону України "Про електроенергетику" (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., N 1, ст. 1; 2000 р., N 38, ст. 319) доповнити словами "крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками".

3. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

забезпечити розробку нормативно-правових актів, що впливають із цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення центральними органами виконавчої влади прийнятих ними нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України

В. ЮЩЕНКО

**м. Київ
5 квітня 2005 року
N 2509-IV**

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про нафту і газ

Цей Закон визначає основні правові, економічні та організаційні засади діяльності нафтогазової галузі України та регулює відносини, пов'язані з особливостями користування нафтогазоносними надрами, видобутком, транспортуванням, зберіганням та використанням нафти, газу та продуктів їх переробки з метою забезпечення енергетичної безпеки України, розвитку конкурентних відносин у нафтогазовій галузі, захисту прав усіх суб'єктів відносин, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, переробкою нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, споживачів нафти і газу та працівників галузі.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

нафтогазова галузь - галузь економіки України, яка разом з іншими галузями забезпечує пошук, розвідку та розробку родовищ нафти і газу, транспортування, переробку, зберігання і реалізацію нафти, газу та продуктів їх переробки;

відправники - фізичні або юридичні особи усіх форм власності, які забезпечують доставку на приймальні термінали підприємств магістрального трубопроводного транспорту нафти, газу або продуктів їх переробки відповідно до укладених угод;

внутрішня транспортна послуга - переміщення територією України нафти і газу та продуктів їх переробки як власного виробництва, так і тих, що надійшли з інших країн, для задоволення потреб споживачів України;

газ - корисна копалина, яка являє собою суміш вуглеводнів та неуглеводневих компонентів, перебуває у газоподібному стані за стандартних умов (тиску 760 мм ртутного стовпа і температури 20° С) і є товарною продукцією;

геологічне вивчення нафтогазоносності надр - комплекс робіт (геологічне знімання, геофізичні, геохімічні, аерокосмогеологічні дослідження, прямі пошуки, буріння і випробування свердловин, дослідно-промислова розробка, науково-дослідні і тематичні роботи, їх аналіз та узагальнення), що проводяться з метою вивчення геологічної будови і нафтогазоносності надр на певній території;

гірничий відвід - частина нафтогазоносних надр, надана користувачам для промислової розробки родовищ нафти і газу або для створення та експлуатації підземних сховищ газу, нафти і продуктів їх переробки;

ділянка нафтогазоносних надр - обмежена по площі і глибині частина земної кори, на яку у встановленому порядку надається спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами;

дослідно-промислова експлуатація підземного сховища газу - проведення на вибраному для створення сховища об'єкті комплексу робіт, включаючи дослідні закачування та відбирання газу, з метою уточнення можливого максимального об'єму зберігання газу, інших гірничо-геологічних параметрів і техніко-економічних показників сховища та вибору раціонального варіанта його повного облаштування;

дослідно-промислова розробка родовища нафти і газу - стадія геологічного вивчення родовища, на якій здійснюється видобуток з родовища обмеженої кількості нафти і газу з метою визначення його промислової цінності, уточнення гірничо-геологічних та технологічних параметрів, необхідних для підрахунку запасів нафти, газу і супутніх компонентів та обґрунтування вибору раціонального методу (технології) промислової розробки родовища;

Абзац одинадцятий статті 1 виключено

угода про умови користування нафтогазоносними надрами, яка є невід'ємною частиною спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, - угода між центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, та заявником на отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами про технічні, технологічні, організаційні, фінансові, економічні, соціальні, екологічні зобов'язання сторін та про порядок регулювання відносин між ними в процесі користування нафтогазоносними надрами на наданій ділянці надр;

магістральний трубопровідний транспорт нафти і газу - технологічний комплекс - окремий трубопровід (або сукупність трубопроводів) та пов'язані з ним єдиним технологічним процесом об'єкти, за допомогою яких здійснюється постачання нафти і газу споживачам, включаючи транзитне постачання через територію України;

користування нафтогазоносними надрами - геологічне вивчення і розробка нафтогазоносних надр з метою пошуку та розвідки родовищ нафти й газу, видобутку нафти й газу або їх зберігання, повернення (захоронення) супутніх і стічних вод, інших відходів, що видобуваються в процесі розвідки і розробки родовищ нафти і газу;

користувач нафтогазоносними надрами - юридична або фізична особа, що має спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами з метою пошуку та розвідки родовищ нафти і газу, видобутку нафти і газу або їх зберігання, повернення (захоронення) супутніх і стічних вод, інших відходів, що видобуваються в процесі розвідки і розробки родовищ нафти і газу;

нафта - корисна копалина, що являє собою суміш вуглеводнів та розчинених в них компонентів, які перебувають у рідкому стані за стандартних умов (тиску 760 мм ртутного стовпа і температури 20° С), і є товарною продукцією;

нафтогазоносні надра - розташована під поверхнею суші та дном водоймищ частина земної кори, що простягається до глибин, доступних для геологічного вивчення та освоєння, яка містить нафту, газ та супутні їм компоненти;

перевалювальний комплекс - комплекс споруд для приймання, накопичення, тимчасового зберігання та перевантаження з одного виду транспорту на інший нафти, нафтопродуктів та скрапленого газу;

підземне сховище нафти, газу чи продуктів їх переробки - технологічний комплекс, штучно створений в природній або штучній ємності надр накопичувач нафти чи газу і технологічно поєднані з ним споруди, які служать для періодичного наповнення, зберігання і відбирання нафти, газу чи продуктів їх переробки для постачання споживачам;

поклад нафти і газу - одиничне природне скупчення нафти і газу в надрах;

промислова експлуатація підземного сховища нафти і газу - закачування у підземне сховище або вилучення з нього нафти чи газу;

промислова розробка родовища нафти і газу - технологічний процес вилучення з родовища нафти, газу та супутніх їм корисних компонентів, що здійснюється на основі відповідних проектних документів після завершення геологічного вивчення родовища, геолого-економічної оцінки і затвердження у встановленому порядку запасів нафти, газу і супутніх компонентів;

родовище нафти і газу - природне скупчення нафти і газу, що складається з одного чи кількох покладів, які в плані (горизонтальній проекції) частково або повністю збігаються між собою;

розробка родовища нафти і газу - технологічний процес вилучення з родовища нафти, газу та супутніх їм корисних компонентів, який складається з двох послідовних етапів - дослідно-промислової розробки родовища та промислової розробки родовища;

спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами - документ, що видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, і засвідчує право юридичної чи фізичної особи, якій цей документ виданий, на користування нафтогазоносними надрами протягом часу, в межах ділянки надр, на умовах, передбачених у цьому документі;

транзит нафти, газу та продуктів їх переробки трубопроводами - переміщення відповідно до укладених угод магістральними трубопроводами територією України між прикордонними пунктами приймання та здавання або на перевалювальні комплекси нафти, газу та продуктів їх переробки, що надійшли з території інших держав і призначені для споживачів за межами України, а

також переміщення по магістральних трубопроводах нафти, газу та продуктів їх переробки, пов'язане з наданням послуг з тимчасового їх зберігання або переробки на території України з подальшим переміщенням за її межі;

транспортна послуга - виробничі операції з приймання, переміщення, здавання, тимчасового зберігання і перевантаження нафти, газу та продуктів їх переробки.

Стаття 2. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на відносини, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, незалежно від форм власності господарюючих суб'єктів - учасників таких відносин.

Дія цього Закону не поширюється на відносини, які регулюються Законом України "Про угоди про розподіл продукції".

Стаття 3. Законодавство про нафту і газ

Відносини, пов'язані з користуванням нафтогазоносними надрами, видобутком, транспортуванням, зберіганням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, регулюються Кодексом України про надра, Законом України "Про трубопровідний транспорт", Законом України "Про угоди про розподіл продукції", іншими нормативно-правовими актами, а також цим Законом з питань, пов'язаних з особливостями нафтогазової галузі.

Стаття 4. Особливості регулювання відносин у нафтогазовій галузі

Регулювання відносин у нафтогазовій галузі має особливості, пов'язані з об'єктивними умовами функціонування галузі:

постійним і безперервним збалансуванням видобутку, постачання і споживання газу, для забезпечення якого встановлюється єдине диспетчерське (оперативно-технологічне) управління Єдиною газотранспортною системою України;

наявністю Єдиної газотранспортної системи України для газопостачання споживачів;

підвищеною вибухо- та пожежонебезпечністю газу, нафти та продуктів їх переробки і необхідністю у зв'язку з цим підтримання надійності та безпеки експлуатації об'єктів нафтогазової галузі.

Стаття 4¹. Особливості регулювання відносин у нафтогазовій галузі підприємств, частка держави у статутному капіталі яких 50 відсотків та більше, господарських товариств, 50 відсотків та більше акцій (часток, паїв) яких знаходяться у статутних капіталах інших господарських товариств, акціонером яких є держава і володіє в них контрольним пакетом акцій

Підприємства, частка держави у статутному капіталі яких 50 відсотків та більше, господарські товариства, 50 відсотків та більше акцій (часток, паїв) яких знаходяться у статутних капіталах інших господарських товариств, акціонером яких є держава і володіє в них контрольним пакетом акцій, а також дочірні підприємства, представництва та філії таких підприємств і товариств, учасники договорів про спільну діяльність, та/або особи, уповноважені договорами про спільну діяльність, укладеними за участю зазначених підприємств, щомісячно здійснюють продаж нафти сирової і газового конденсату власного видобутку, видобутих на підставі спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами (крім обсягів, що використовуються на власні технологічні потреби), а також скрапленого газу - виключно на біржових аукціонах.

Стартова ціна (без урахування податку на додану вартість та витрат на транспортування, постачання і зберігання) на біржових аукціонах для нафти та газового конденсату визначається на підставі митної вартості нафти за даними центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної митної справи, за 15 днів, що передують даті реєстрації заявок на проведення біржового аукціону, та з урахуванням надбавки за якість для нафти сирової і газового конденсату. Зниження ціни на нафту або на газовий конденсат на біржових аукціонах нижче стартової ціни не допускається.

Порядок організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової і газового конденсату власного видобутку, скрапленого газу, визначення стартових цін на таких аукціонах, надбавок за якість для нафти сирової і газового конденсату, а також порядок визначення обсягів реалізації на біржових аукціонах скрапленого газу для потреб населення встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Передача покупцям нафти сирової і газового конденсату здійснюється на родовищах або вузлах обліку суб'єктів господарювання, визначених частиною першою цієї статті. Відвантаження придбаних на біржових аукціонах нафти сирової і газового конденсату здійснюється залізничним, автомобільним або трубопровідним транспортом. Спосіб відвантаження та напрямок транспортування визначаються покупцем у відповідних договорах купівлі-продажу.

У разі якщо ціна, за якою здійснюється реалізація нафти сирової і газового конденсату на біржових аукціонах, нижча за стартову ціну, яка визначена згідно з частиною другою цієї статті, суб'єкти господарювання, визначені частиною першою цієї статті, сплачують до державного бюджету штраф у

розмірі 100 відсотків різниці вартості, обчисленої за стартовою ціною та фактичними цінами реалізації. Стягнення таких штрафів здійснюється органами державної податкової служби за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі.

Якщо під час чергового біржового аукціону виставлені на продаж обсяги нафти сирової або газового конденсату не були реалізовані повністю або частково, вони виставляються на додатковий біржовий аукціон, що проводиться того самого календарного місяця. У разі якщо продаж зазначених обсягів нафти сирової і газового конденсату не відбувся на додатковому біржовому аукціоні або додатковий біржовий аукціон не був проведений, нереалізовані обсяги нафти сирової і газового конденсату на підставі договору купівлі-продажу за стартовою ціною додаткового біржового аукціону реалізуються Національній акціонерній компанії "Нафтогаз України". Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України" оплачує відвантажені обсяги нафти сирової і газового конденсату протягом 30 днів з дати укладення договору купівлі-продажу.

З метою дотримання вимог цієї статті передання нафти сирової, газового конденсату та скрапленого газу на умовах договорів комісії, давальницької переробки, інших договорів, що не передбачають передання права власності на них, не допускається.

Дія цієї статті поширюється виключно на тих учасників договорів про спільну діяльність, відповідно до яких вартість вкладу підприємств, частка держави у статутному капіталі яких 50 відсотків та більше, господарських товариств, 50 відсотків та більше акцій (часток, паїв) яких знаходяться у статутних капіталах інших господарських товариств, акціонером яких є держава і володіє в них контрольним пакетом акцій, а також дочірніх підприємств, представництв та філій таких підприємств і товариств, становить 50 відсотків та більше загальної вартості вкладів учасників договорів про спільну діяльність.

Стаття 5. Принципи державної політики в нафтогазовій галузі

Державна політика в нафтогазовій галузі базується на принципах:

державного управління в нафтогазовій галузі;

державного регулювання діяльності в нафтогазовій галузі;

збереження цілісності та забезпечення надійності і ефективності функціонування Єдиної газотранспортної системи України, єдиного диспетчерського (оперативно-технологічного) управління нею;

створення умов для розвитку та підвищення ефективності діяльності нафтогазової галузі;

безпеки експлуатації об'єктів нафтогазової галузі;

раціонального споживання газу, нафти та продуктів їх переробки та впровадження енергозберігаючих технологій, включаючи обладнання газопроводів газотурбінними та турбодетандерними установками;

додержання єдиних державних норм, правил і стандартів усіма суб'єктами відносин, пов'язаних з видобутком, транспортуванням, постачанням і використанням газу, нафти та продуктів їх переробки;

забезпечення екологічно безпечного функціонування об'єктів нафтогазової галузі;

забезпечення захисту прав та інтересів усіх суб'єктів відносин, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, переробкою нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, споживачів нафти і газу та працівників галузі;

сприяння розвитку конкурентних відносин на ринку газу, нафти та продуктів їх переробки;

забезпечення підготовки кадрів високої кваліфікації для нафтогазової галузі;

створення умов для підтримання стабільного фінансового стану нафтогазової галузі;

взаємної відповідальності постачальників газу, нафти і продуктів їх переробки та споживачів;

створення умов для перспективних наукових досліджень;

забезпечення раціонального використання надр в інтересах Українського народу і надрокористувачів;

пріоритетного використання вітчизняного науково-технічного, технологічного та кадрового потенціалу.

Розділ II

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ НАФТОГАЗОВОЇ ГАЛУЗІ

Стаття 6. Державне управління в нафтогазовій галузі

Верховна Рада України визначає основні напрями державної політики у нафтогазовій галузі та здійснює законодавче регулювання відносин у ній.

Кабінет Міністрів України та інші уповноважені на це органи виконавчої влади в межах повноважень, визначених законом, реалізують державну політику в нафтогазовій галузі та здійснюють управління нею.

Стаття 7. Державне регулювання діяльності в нафтогазовій галузі

Державне регулювання діяльності в нафтогазовій галузі здійснюється шляхом встановлення загальних правил здійснення цієї діяльності суб'єктами

підприємницької діяльності, надання ліцензій на здійснення окремих видів діяльності, спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами та формування тарифної політики та іншими засобами, що визначаються законами.

Основними завданнями державного регулювання нафтогазової галузі є:

сприяння конкуренції у нафтогазовому комплексі;

забезпечення проведення цінової та тарифної політики в нафтогазовому комплексі;

захист прав усіх суб'єктів відносин, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, переробкою нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, споживачів нафти і газу та працівників галузі.

Стаття 8. Антимонопольні обмеження в нафтогазовій галузі

Суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють видобуток нафти і газу, транспортування нафти трубопроводами, транспортування і розподіл природного газу і визнані в установленому законодавством порядку монополістами на ринках нафти і газу, не можуть припиняти свою діяльність або зменшувати її обсяг з метою створення дефіциту нафти чи газу, якщо необхідність такого обмеження не встановлена чинним законодавством.

У разі виникнення спорів між сторонами угоди про транзит не допускається припинення або скорочення транзиту нафти, газу та продуктів їх переробки підприємством трубопровідного транспорту до вирішення спору в суді, якщо інше не передбачено відповідною угодою.

Розділ III

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 9. Повноваження органів місцевого самоврядування

До повноважень органів місцевого самоврядування у відносинах, пов'язаних з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, переробкою нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, в межах їх компетенції належить:

надання відповідно до законодавства згоди на розміщення на відповідній підпорядкованій їм території об'єктів нафтогазового комплексу, сфера екологічного впливу діяльності яких згідно з діючими нормативами включає відповідну територію;

абзац третій частини першої статті 9 виключено

участь у розробці комплексних планів нафтогазопостачання споживачів на підпорядкованій їм території;

участь у розробці і реалізації системи заходів щодо роботи об'єктів нафтогазової галузі у надзвичайних умовах;

інші повноваження, визначені законом.

Органи місцевого самоврядування не мають права втручатися в господарську діяльність суб'єктів, що здійснюють геологічне вивчення нафтогазоносності надр, розробку родовищ нафти і газу, переробку нафти і газу, зберігання, транспортування та реалізацію нафти, газу та продуктів їх переробки, крім випадків, передбачених чинним законодавством.

Розділ IV

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ КОРИСТУВАННЯ НАФТОГАЗОНОСНИМИ НАДРАМИ

Стаття 10. Право власності на нафту і газ

Право власності на природні ресурси нафти і газу, які знаходяться в межах території України, її територіальних вод та виключної (морської) економічної зони, належить Українському народу.

Нафта і газ, видобуті користувачем нафтогазоносних надр і повернуті в надра для зберігання, технологічних цілей або запобігання їх знищенню, належать користувачу нафтогазоносними надрами, якщо інше не передбачено цим Законом або угодою про умови користування нафтогазоносними надрами.

Після закінчення строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами державне майно, що було надане у користування власнику цього дозволу, повертається державі. Споруди, обладнання та інші активи, що були створені власником спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами в процесі здійснення підприємницької діяльності в нафтогазовій галузі, є його власністю і після закінчення строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами можуть використовуватися ним на власний розсуд.

Стаття 11. Спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами

Користування нафтогазоносними надрами, пошук і розвідка родовищ нафти і газу, їх експлуатація, спорудження та експлуатація підземних сховищ для зберігання нафти і газу здійснюються лише за наявності спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами, що надаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, на умовах, визначених чинним законодавством.

Спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами має містити зокрема:

відомості про отримувача спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, вид робіт, на проведення яких він видається;
визначення меж ділянки нафтогазоносних надр, що надаються в користування;
строк дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;
перелік обов'язкових додатків, у тому числі угоду про умови користування нафтогазоносними надрами.

Стаття 12. Принципи надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами

Надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами здійснюється з додержанням принципів:

відкритості конкурсної системи при виборі переможця конкурсу на отримання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами;

наявності у заявника відповідної кваліфікації, матеріально-технічних та фінансових можливостей для користування нафтогазоносними надрами;

забезпечення державою гарантій власникам спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами та захист їх інтересів відповідно до законодавства протягом усього строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

забезпечення власниками спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами взятих на себе зобов'язань, передбачених чинним законодавством та спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами;

забезпечення максимально ефективного і раціонального використання нафтогазоносних надр;

платності надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами;

погодження центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, умов конкурсів по кожній ділянці нафтогазоносних надр з органами місцевого самоврядування, а на користування нафтогазоносними надрами з метою промислової розробки - і із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері промислової безпеки та державного гірничого нагляду.

Стаття 13. Види спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами

На користування нафтогазоносними надрами надаються такі види спеціальних дозволів:

на геологічне вивчення нафтогазоносних надр, у тому числі дослідно-промислому розробку родовищ;

на геологічне вивчення нафтогазоносних надр, у тому числі дослідно-промислому розробку родовищ з подальшим видобуванням нафти і газу (промисловою розробкою родовищ);

на видобування нафти і газу (промислому розробку родовищ);

на будівництво та експлуатацію підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, у тому числі підземних сховищ нафти чи газу та споруд для захоронення відходів виробництва нафтогазової галузі і супутніх вод.

Видобування не придатних для побутового використання мінералізованих підземних вод для потреб нафтогазової галузі та захоронення супутніх і стічних вод у нафтогазоносних пластах та пластах, насичених мінералізованими водами, що не придатні для господарського і побутового використання, в межах цієї ділянки здійснюються користувачами нафтогазоносних надр без спеціального дозволу на водокористування.

Придатність мінералізованих підземних вод для побутового та господарського використання встановлюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення.

Користувач нафтогазоносними надрами, який має спеціальний дозвіл на видобування нафти і газу, має право проводити в межах наданої йому ділянки надр пошук і розвідку нових покладів нафти і газу.

Користувач нафтогазоносними надрами, який має спеціальний дозвіл на створення і використання підземних сховищ газу, нафти та продуктів їх переробки, може без укладання додаткової угоди здійснювати на одержаній ділянці надр додаткове геологічне вивчення (дорозвідку) об'єктів, у яких планується створити підземні сховища.

Стаття 14. Порядок надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами

Спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами надаються переможцям аукціонів, крім випадків, визначених Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр. Порядок проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами та порядок їх надання встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Власник спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами не може дарувати, продавати або в інший спосіб відчужувати права, надані йому спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами, іншій юридичній чи фізичній особі, в тому числі передавати їх до статутних капіталів

створюваних за його участю суб'єктів господарювання, а також вноситись як вклад у спільну діяльність.

Стаття 15. Виключена.

Стаття 16. Виключена.

Стаття 17. Строк дії спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами

Спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами надається на такий строк для:

геологічного вивчення нафтогазоносних надр, у тому числі дослідно-промислової розробки родовищ на суші - не більш як на 5 років, на континентальному шельфі та у межах виключної (морської) економічної зони України - 10 років;

видобутку нафти і газу (промислової розробки родовищ) на суші - не більш як на 20 років, на континентальному шельфі та у межах виключної (морської) економічної зони України - не більш як на 30 років;

геологічного вивчення нафтогазоносних надр з подальшою промисловою розробкою виявлених родовищ - на строк, що охоплював би період дії окремих спеціальних дозволів на геологічне вивчення нафтогазоносних надр і на видобування нафти і газу (промислову розробку родовищ), але не більш як на 20 років на суші і не більш як на 30 років на континентальному шельфі та в межах виключної (морської) економічної зони України;

спорудження та експлуатації підземних сховищ нафти чи газу - не більш як на 50 років.

Користувач нафтогазоносними надрами, який належно виконував вимоги та умови, передбачені спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами та угодою про користування нафтогазоносними надрами, має право на продовження строку дії цього дозволу.

Строк дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами починається з дня одержання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, якщо в ньому не передбачено інше. Користувач нафтогазоносними надрами зобов'язаний приступити до проведення робіт на визначеній ділянці нафтогазоносних надр не пізніше ніж через 180 календарних днів з моменту початку строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами.

Стаття 18. Надання земельних ділянок для потреб нафтогазової галузі

Надання земельних ділянок у користування для потреб нафтогазової галузі здійснюється у порядку, встановленому земельним законодавством України.

Стаття 19. Вимоги до ділянок, на які надаються спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами

Ділянки, на які надаються спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами, повинні обмежуватися відповідною площею і глибиною. Повний або частковий збіг ділянок для однакових видів користування нафтогазоносними надрами (крім геологічного вивчення нафтогазоносних надр) не допускається.

Для видобування і зберігання нафти і газу ділянки нафтогазоносних надр повинні повністю охоплювати виявлене родовище нафти чи газу або створене підземне сховище.

Розміри ділянки нафтогазоносних надр, яка надається для видобування нафти і газу, повинні відповідати розміру родовища.

Розміри і межі ділянок, що надаються у користування, встановлюються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, відповідно до законодавства.

Максимальна площа ділянок, які надаються для геологічного вивчення нафтогазоносних надр, не може перевищувати 500 квадратних кілометрів, для ділянок Чорного моря не може перевищувати 1000 квадратних кілометрів. На умовах угод про розподіл продукції площа ділянок може визначатися Кабінетом Міністрів України.

Якщо виявлене родовище або створене підземне сховище виходить за межі ділянки нафтогазоносних надр, наданої у користування з метою геологічного вивчення, за заявкою користувача нафтогазоносними надрами розмір цієї ділянки може бути збільшено для цієї ж мети без проведення конкурсу, якщо суміжна ділянка нафтогазоносних надр не надана в користування.

Стаття 20. Основні права та обов'язки користувачів нафтогазоносними надрами

Власник спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами має право:

використовувати надану йому ділянку нафтогазоносних надр для здійснення виключно того виду діяльності, що зазначений у спеціальному дозволі на користування нафтогазоносними надрами;

залучати на підрядних умовах виконавців окремих видів робіт, пов'язаних з користуванням нафтогазоносними надрами, які мають технічні можливості, що відповідають вимогам чинного законодавства, за умови прийняття ними відповідальності за порушення екологічних стандартів і вимог;

вести, припиняти свою діяльність на ділянці нафтогазоносних надр на умовах, визначених цим Законом та угодою про умови користування нафтогазоносними надрами.

Власник спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами зобов'язаний:

забезпечити повноту геологічного вивчення, раціональне комплексне використання і охорону нафтогазоносних надр згідно з угодою про умови користування нафтогазоносними надрами та програмою робіт;

додержуватися вимог законодавства України, чинних стандартів, правил, норм виконання робіт, пов'язаних з користуванням нафтогазоносними надрами;

створити безпечні для працівників і населення умови проведення робіт, пов'язаних з користуванням нафтогазоносними надрами;

відшкодувати збитки, заподіяні підприємствам, установам, організаціям, громадянам та довікілью.

Додатковий перелік прав та обов'язків власника спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами визначається угодою про умови користування нафтогазоносними надрами.

Стаття 21. Надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами для створення та використання підземних сховищ нафти, газу та продуктів їх переробки

Надання спеціальних дозволів на створення та використання підземних сховищ здійснюється на підставі техніко-економічного обґрунтування доцільності їх створення в порядку, передбаченому цим Законом.

Стаття 22. Особливості надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами в межах територіальних вод та виключної (морської) економічної зони України

На ділянках нафтогазоносних надр, що знаходяться в межах територіальних вод та виключної (морської) економічної зони України і на використання яких отримано спеціальний дозвіл, ведення робіт здійснюється відповідно до особливого режиму, який встановлюється власником спеціального дозволу за погодженням із центральними органами виконавчої влади, що забезпечують реалізацію державної політики у сферах захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, безпеки на морському та річковому транспорті, рибного господарства, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Надання у користування нафтогазоносних надр в межах виключної (морської) економічної зони України здійснюється з урахуванням правового режиму морських просторів.

Одержання спеціального дозволу на користування ділянкою нафтогазоносних надр, що знаходиться в межах територіальних вод або виключної (морської) економічної зони України, означає одночасне набуття права на користування акваторією в межах цієї ділянки для проведення робіт, передбачених

спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами. У разі неможливості розмістити відповідні технологічні споруди для користування нафтогазоносними надрами в межах акваторії ділянки нафтогазоносних надр ці споруди розміщуються в акваторії поза межами ділянки нафтогазоносних надр. Розміщення будь-яких технологічних споруд для користування нафтогазоносними надрами протягом усього строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами в межах територіальних вод та виключної (морської) економічної зони України погоджуються центральними органами виконавчої влади, що забезпечують реалізацію державної політики у сферах захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, безпеки на морському та річковому транспорті, рибного господарства, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

В угоді про умови користування ділянкою нафтогазоносних надр щодо користування ділянкою нафтогазоносних надр, що знаходяться в межах територіальних вод або виключної (морської) економічної зони України, можуть встановлюватися додаткові вимоги, які не суперечать чинному законодавству.

Стаття 23. Спільне використання нафтогазоносних надр у нафтогазовій галузі

Якщо під час розвідувальних робіт відповідним центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, зроблено обґрунтований висновок про знаходження родовища (родовищ) нафти і газу в межах ділянок двох або більше користувачів нафтогазоносними надрами, між цими користувачами укладається угода про спільну розвідку та розробку родовища.

У разі виникнення спору щодо умов спільного користування надрами спір вирішується в судовому порядку.

Стаття 24. Відмова у наданні спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами

Спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами не надається у разі, коли:

не виконані вимоги цього Закону та умови проведення конкурсу;

заявником подано документи з порушенням вимог проведення конкурсу на отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

заявником надано недостовірні або неповні відомості про себе.

Спори, що виникають у разі відмови у наданні спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, вирішуються у судовому порядку.

Стаття 25. Визнання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами недійсним

Спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами, видані з порушенням встановленого порядку їх отримання, визнаються недійсними в судовому порядку.

Стаття 26. Зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами

Дія спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами може бути тимчасово зупинена центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, безпосередньо або за поданням органів державного гірничо-технічного, екологічного і санітарного контролю та органів місцевого самоврядування у разі:

порушення користувачем нафтогазоносними надрами або уповноваженим ним виконавцем робіт умов спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами або угоди про умови користування нафтогазоносними надрами;

виникнення внаслідок виконання робіт, пов'язаних з користуванням нафтогазоносними надрами на ділянці, безпосередньої загрози життю чи здоров'ю працівників користувача нафтогазоносними надрами або населення;

неодноразового порушення вимог законодавства щодо охорони довкілля і раціонального використання нафтогазоносних надр;

виконання на наданій ділянці робіт, не обумовлених спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами, крім пошуків і розвідки нових покладів нафти і газу в межах ділянки.

Після зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами надрокористувач зобов'язаний зупинити виконання на наданій йому у користування ділянці надр цільових робіт, передбачених цим дозволом.

Зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами не знімає з користувача нафтогазоносними надрами обов'язку проводити роботи, пов'язані із запобіганням виникненню аварійної ситуації або усуненням її наслідків.

Зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами не перериває строк дії цього дозволу.

Дія спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами поновлюється після усунення користувачем нафтогазоносних надр причин, що обумовили зупинення його дії, і сплати усіх фінансових санкцій, накладених у зв'язку з причинами, що обумовили зупинення його дії.

Стаття 27. Анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами

Анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами здійснюється у разі:

відмови користувача нафтогазоносними надрами від користування нафтогазоносними надрами;

ліквідації суб'єкта господарської діяльності, якому надано спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами;

вилучення в установленому законодавством порядку наданої у користування ділянки нафтогазоносних надр;

визнання виданого спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами недійсним;

зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами і невжиття користувачем нафтогазоносними надрами заходів для усунення причин цього зупинення;

якщо користувач нафтогазоносними надрами без поважних причин протягом 180 календарних днів з моменту початку строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами не приступив до користування нафтогазоносними надрами;

використання нафтогазоносних надр не за призначенням.

Анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Рішення про анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами може бути оскаржене у судовому порядку.

Анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами тягне за собою розірвання угоди з надрокористувачем про умови користування нафтогазоносними надрами.

Відшкодування збитків сторін, пов'язаних із анулюванням спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, здійснюється сторонами відповідно до угоди про умови користування нафтогазоносними надрами. У разі виникнення спору щодо відшкодування збитків він вирішується у судовому порядку.

Стаття 28. Угода про умови користування нафтогазоносними надрами

Угода про умови користування нафтогазоносними надрами є невід'ємним додатком до спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, який регулює і конкретизує передбачені законодавством України та спеціальним дозволом технічні, технологічні, організаційні, фінансові,

економічні, соціальні, екологічні аспекти користування нафтогазоносними надрами на відповідній ділянці нафтогазоносних надр.

Переможець конкурсу на отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами укладає із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, угоду про передбачені конкурсом умови користування нафтогазоносними надрами.

Істотними умовами угоди про умови користування нафтогазоносними надрами є:

програма робіт, що повинна бути виконана власником спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, порядок її уточнення чи зміни;

джерела фінансування робіт;

строки виконання робіт;

зобов'язання щодо охорони довкілля;

умови продовження, зупинення або анулювання дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, в тому числі при виникненні форс-мажорних обставин;

порядок здійснення контролю за виконанням умов спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

право власності на інформацію, отриману в результаті користування нафтогазоносними надрами;

порядок проведення і фінансування ліквідаційних робіт;

відповідальність сторін;

порядок розгляду спорів.

Пропозиції, зобов'язання та гарантії претендента, на підставі яких його було визнано переможцем конкурсу, є обов'язковими для виконання і зазначаються в угоді про умови користування нафтогазоносними надрами.

Угода про умови користування нафтогазоносними надрами може доповнюватися іншими умовами, які не суперечать чинному законодавству і визначаються з урахуванням особливостей проведення передбачених спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами робіт.

Стаття 29. Державний контроль і нагляд за дотриманням правил і нормативів користування нафтогазоносними надрами і умов спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами та угоди про умови користування нафтогазоносними надрами

Державний контроль за дотриманням правил і нормативів користування нафтогазоносними надрами, умов спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами та угод про умови користування нафтогазоносними

надрами здійснюють центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, органи місцевого самоврядування в межах своєї компетенції.

Державний нагляд за веденням робіт по геологічному вивченню нафтогазоносних надр та їх використанню здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері промислової безпеки та державного гірничого нагляду.

Користувач нафтогазоносними надрами зобов'язаний надавати цим органам необхідну для їх роботи документацію та інформацію, давати усні або письмові пояснення з питань, що належать до компетенції цих органів.

У разі виявлення порушень відповідні органи можуть тимчасово зупинити провадження робіт, передбачених спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами, до усунення цих порушень (зупинити дію спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами), а також внести на розгляд центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері промислової безпеки та державного гірничого нагляду, питання про позбавлення надрокористувача спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами.

Розділ V

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ГЕОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ НАФТОГАЗОНОСНОСТІ НАДР

Стаття 30. Проведення геологорозвідувальних робіт на ділянках, де здійснюється видобування нафти і газу

У разі коли на ділянці, наданій користувачеві нафтогазоносними надрами для видобування нафти і газу, виникає необхідність проведення пошукових і розвідувальних робіт, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, зобов'язаний надіслати користувачеві нафтогазоносними надрами пропозицію щодо проведення таких робіт.

Користувач нафтогазоносними надрами, який одержав таку пропозицію, повинен у місячний строк дати письмову згоду на проведення пошукових і розвідувальних робіт або обгрунтовану відмову від нього.

У разі відмови користувача нафтогазоносними надрами або недержання протягом місяця від нього відповіді центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, оголошує конкурс на отримання спеціального дозволу на геологічне вивчення нафтогазоносних надр, у тому числі дослідно-промислому розробку на цій ділянці.

Стаття 31. Державна реєстрація та облік геологорозвідувальних робіт

Роботи, пов'язані з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, підлягають обов'язковій державній реєстрації та обліку, що провадяться у встановленому законодавством порядку відповідним центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Матеріали для реєстрації таких геологорозвідувальних робіт надає користувач нафтогазоносними надрами.

Стаття 32. Звітність про геологічне вивчення нафтогазоносних надр

Користувач нафтогазоносними надрами, який здійснює роботи з геологічного вивчення нафтогазоносності надр, після їх завершення складає геологічний звіт про виконані роботи та їх результати і передає його до Державного інформаційного геологічного фонду України.

Розвідувальні роботи на родовищах нафти і газу завершуються шляхом затвердження центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, геолого-економічної оцінки запасів нафти і газу та супутніх компонентів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Звіт про геолого-економічну оцінку запасів передається до Державного інформаційного геологічного фонду України.

Стаття 33. Володіння і розпорядження геологічною інформацією щодо нафтогазоносності надр

Геологічна інформація, одержана (придбана) за рахунок коштів Державного бюджету України, є державною власністю і використовується згідно з чинним законодавством України.

Геологічна інформація, одержана (придбана) за власні кошти користувача нафтогазоносними надрами, є його власністю. Умови використання цієї інформації встановлюються чинним законодавством України.

Порядок розпорядження геологічною інформацією щодо нафтогазоносних надр визначається Кабінетом Міністрів України.

Будь-яка юридична або фізична особа може звернутися із запитом щодо геологічної інформації в Державний інформаційний геологічний фонд України.

Державний інформаційний геологічний фонд України надає інформацію щодо нафтогазоносності надр за запитом будь-якої юридичної або фізичної особи в установленому законодавством порядку.

Інформація, що є власністю користувача нафтогазоносними надрами, яка не підлягає передачі до Державного інформаційного геологічного фонду України, повинна зберігатися користувачем нафтогазоносними надрами або його правонаступниками згідно з законодавством.

Стаття 34. Фінансування геологічного вивчення нафтогазоносних надр

Геологічне вивчення нафтогазоносних надр проводиться за рахунок передбачених у Державному бюджеті України коштів, за власні кошти користувачів нафтогазоносними надрами або за кошти з інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Порядок формування і використання коштів на геологічне вивчення нафтогазоносних надр визначається чинним законодавством України.

У разі якщо геологічне вивчення родовищ або покладів нафтогазоносних надр, взятих на державний облік і зарахованих до державного фонду родовищ корисних копалин, повністю здійснювалося за рахунок коштів Державного бюджету України, ці поклади передаються в промислову розробку на конкурсних засадах.

Розділ VI

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ РОЗРОБКИ РОДОВИЩ НАФТИ І ГАЗУ

Стаття 35. Дослідно-промислова розробка родовищ нафти і газу

Введення родовища або окремого покладу в дослідно-промислову розробку здійснюється за рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі, на підставі обгрунтованої заяви користувача нафтогазоносними надрами, до якої додаються проект дослідно-промислової розробки родовища (покладу) та проект його облаштування, інвестиційний проект (програма), підготовлений і затверджений у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Видобуток нафти і газу з родовища (покладу) за час його дослідно-промислової розробки не повинен спричиняти істотного зменшення обсягу їх кінцевого видобутку із надр та обмежувати вибір найбільш ефективних методів промислової розробки родовища.

Видобуток нафти і газу з родовища (покладу) при дослідно-промисловій розробці повинен здійснюватися в режимах, обсягах і термінах відповідно до проекту дослідно-промислової розробки з дотриманням показників інвестиційного проекту (програми).

Стаття 36. Введення родовищ нафти і газу у промислову розробку

Введення родовища або окремого покладу нафти і газу у промислову розробку здійснюється за рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі, на підставі обгрунтованої заяви користувача нафтогазоносними надрами.

Для введення родовища (покладу) нафти і газу у промислову розробку користувач нафтогазоносними надрами повинен мати:

спеціальний дозвіл на видобування нафти і газу (промислову розробку родовищ);

затверджену в установленому порядку геолого-економічну оцінку запасів родовища (покладу) за результатами розвідувальних робіт;

акти або договори на користування земельними ділянками та акт про надання гірничого відводу для розробки родовища;

затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі, технологічний проект (схему) промислової розробки родовища (покладу), комплексний проект його облаштування, виконаний згідно із законодавством, та інвестиційний проект (програму);

дозвіл центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері промислової безпеки та державного гірничого нагляду.

Стаття 37. Основні вимоги до промислової розробки родовищ нафти і газу

Під час здійснення промислової розробки родовищ нафти і газу користувачі нафтогазоносними надрами зобов'язані:

застосовувати прогресивні технології і техніку, що забезпечують раціональне використання нафтогазоносних надр та найбільш повне вилучення з нафтогазоносних надр і використання нафти, газу і супутніх компонентів;

не допускати вибіркової розробки найбільш продуктивних ділянок родовищ;

безумовно і своєчасно виконувати всі технічні вимоги затвердженого технологічного проекту (схеми) розробки родовища і комплексного проекту його облаштування;

дотримуватися показників інвестиційного проекту (програми);

дотримуватися правил розробки нафтових і газових родовищ, затверджених рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища;

забезпечувати достовірний облік видобутих нафти, газу, супутніх компонентів, а також закачки в пласти води та газу за кожною свердловиною, покладом і за родовищем в цілому, своєчасне подання відповідним органам виконавчої влади встановлених форм звітності відповідно до чинного законодавства;

забезпечувати безумовне виконання встановлених стандартів, норм і правил щодо забезпечення раціонального використання нафтогазоносних надр під час промислової розробки родовищ, а також вимог чинного законодавства з питань охорони праці та охорони довкілля;

у разі виявлення фактів вилучення нафти і газу на родовищах, розташованих у прикордонних зонах, з території сусідніх держав, негайно повідомляти про це відповідні органи державної влади;

надавати представникам органів, які здійснюють державний контроль і нагляд за дотриманням правил і нормативів користування нафтогазоносними надрами, під час виконання ними службових обов'язків необхідну інформацію та забезпечувати вільний доступ на об'єкти нафтогазової галузі;

забезпечувати повне і своєчасне виконання умов спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами та угоди про умови користування нафтогазоносними надрами;

відшкодовувати заподіяні ними збитки підприємствам, установам, організаціям, громадянам та довкіллю.

Стаття 38. Виведення родовищ нафти і газу з промислової розробки

Виведення родовищ нафти і газу з промислової розробки, а також контроль за впливом ліквідованих при цьому промислових об'єктів на довкілля здійснюються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, з додержанням вимог чинного законодавства.

Стаття 39. Страхування при промисловій розробці родовищ нафти і газу

При розробці нафтогазоносних надр власники спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами зобов'язані укласти страхові угоди на випадок:

завдання екологічної шкоди внаслідок аварій чи технічних неполадок при розробці нафтогазового родовища;

пошкодження державного майна протягом строку розробки нафтогазового родовища, наданого в користування.

Власник спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами також має право укласти угоди про добровільне страхування.

Розділ VII

ПІДЗЕМНІ СХОВИЩА НАФТИ, ГАЗУ І НАФТОПРОДУКТІВ

Стаття 40. Право власності на підземні сховища

Підземні сховища нафти, газу та продуктів їх переробки, створені в природних ємностях, є об'єктами права державної власності.

Стаття 41. Порядок спорудження та експлуатація підземних сховищ нафти, газу і продуктів їх переробки

Спорудження та експлуатація підземних сховищ нафти, газу та продуктів їх переробки здійснюються на підставі спеціальних дозволів на будівництво та експлуатацію підземних сховищ, виданих центральним органом виконавчої

влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, технологічних схем і проектів та проектів їх облаштування.

Проектно-кошторисна документація (проекти, робочі проекти, робоча документація) на спорудження і реконструкцію підземних сховищ підлягає у встановленому порядку комплексній державній експертизі.

Введення підземних сховищ у дослідно-промислову і промислову експлуатацію здійснюється на підставі заяви користувача нафтогазоносними надрами за рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі, погодженим з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері промислової безпеки та державного гірничого нагляду, та іншими органами.

Розділ VIII

МАГІСТРАЛЬНИЙ ТРУБОПРОВІДНИЙ ТРАНСПОРТ І ПЕРЕВАЛЮВАЛЬНІ КОМПЛЕКСИ НАФТИ, ГАЗУ ТА ПРОДУКТІВ ЇХ ПЕРЕРОБКИ

Стаття 42. Введення в експлуатацію і виведення з експлуатації магістральних трубопроводів

Введення в експлуатацію і виведення з експлуатації магістральних трубопроводів нафти, газу та продуктів їх переробки здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 43. Відносини між підприємствами магістрального трубопровідного транспорту, перевалювальними комплексами нафти, газу та продуктів їх переробки і відправниками

Відправники незалежно від форми власності мають рівні права на користування магістральним трубопровідним транспортом і перевалювальними комплексами нафти, газу та продуктів їх переробки, що перебувають у державній власності.

Відправники мають право обирати маршрут транспортування. Підприємства магістрального трубопровідного транспорту зобов'язані надавати відправникам інформацію про можливі маршрути транспортування.

Стаття 44. Єдина газотранспортна система України

У межах Єдиної газотранспортної системи України відповідно до закону діють обов'язкові для всіх організаційних структур виробнича дисципліна, правила надання оперативної інформації про обсяги газопостачання, об'єм, режими транспортування і споживання газу, обліковий час, порядок взаємодії структур системи у разі виникнення ускладнень з газопостачанням в окремих регіонах України під час різких похолодань, аварій, планового ремонту.

В Україні діє єдина централізована диспетчерська система оперативно-технологічного управління виробництвом, передачею та постачанням природного газу.

Функції диспетчерського (оперативно-технологічного) управління Єдиною газотранспортною системою України виконує державне підприємство, яке визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі.

Структуру державного підприємства, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління, визначає центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі.

Централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління поширюється на суб'єкти підприємницької діяльності нафтогазової галузі, об'єкти яких підключені до Єдиної газотранспортної системи України.

Централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління передбачає:

планування та оперативне управління потужностями з урахуванням режимів газопостачання;

планування та контроль за додержанням режиму роботи Єдиної газотранспортної системи України;

запобігання аварійним ситуаціям і ліквідація їх наслідків у Єдиній газотранспортній системі України шляхом підтримання необхідних режимів роботи, забезпечення надійного і сталого функціонування Єдиної газотранспортної системи України та її спільної роботи з газотранспортними системами сусідніх держав;

здійснення контролю за впровадженням нових систем протиаварійної автоматики та захисту, а також засобів зв'язку і диспетчерського (оперативно-технологічного) управління.

Усі оперативні команди і розпорядження державного підприємства, що здійснює диспетчерське (оперативно-технологічне) управління відповідно до законодавства України, підлягають беззаперечному виконанню всіма суб'єктами підприємницької діяльності, об'єкти яких підключені до Єдиної газотранспортної системи України.

Втручання в диспетчерське (оперативно-технологічне) управління Єдиною газотранспортною системою України з боку органів влади та органів місцевого самоврядування, політичних партій і рухів та інших громадських організацій не допускається, крім випадків, передбачених законодавством України.

Суб'єкти підприємницької діяльності, об'єкти яких підключені до Єдиної газотранспортної системи України, зобов'язані подавати відповідно до закону державному підприємству, що здійснює диспетчерське (оперативно-

технологічне) управління, звіти та інформацію, передбачені нормативно-технічними документами.

Положення про функціонування Єдиної газотранспортної системи України затверджується Кабінетом Міністрів України.

Розділ ІХ ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ

Стаття 45. Охорона довкілля у процесі користування нафтогазоносними надрами

Суб'єкти господарської діяльності незалежно від форми власності, що здійснюють користування нафтогазоносними надрами, видобуток, транспортування, зберігання, переробку та реалізацію нафти, газу та продуктів їх переробки, повинні додержуватися вимог законодавства про охорону довкілля, нести відповідальність за його порушення і здійснювати технічні, організаційні заходи, спрямовані на зменшення шкідливого впливу на нього.

Проекти на проведення геологорозвідувальних робіт на землях природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення підлягають обов'язковій екологічній експертизі.

Стаття 46. Ліквідація аварійних викидів газу, нафти чи пластової води із свердловин

Ліквідацію аварійних викидів газу, нафти чи пластової води із свердловин здійснюють користувачі нафтогазоносними надрами, які проводять буріння розвідувальних та експлуатаційних нафтових і газових свердловин, а також розробку нафтових і газових родовищ та експлуатацію підземних сховищ газу.

Надрокористувачі повинні укласти із спеціалізованими підрозділами із запобігання та ліквідації відкритих нафтових і газових фонтанів угоди на виконання ними інспекційно-профілактичних і аварійних робіт.

Стаття 47. Охоронні та санітарно-захисні зони об'єктів нафтогазової галузі

Для забезпечення безпеки населення, що проживає в районі розташування об'єктів нафтогазової галузі, встановлюються охоронні та санітарно-захисні зони, розміри і порядок використання яких визначаються чинним законодавством та проектами цих об'єктів, затвердженими в установленому порядку.

Розділ Х ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У НАФТОГАЗОВІЙ ГАЛУЗІ

Стаття 48. Охорона об'єктів нафтогазової галузі

Особливо важливі об'єкти нафтогазової галузі, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, охороняються спеціалізованими охоронними підрозділами відповідно до чинного законодавства.

Режим охорони інших об'єктів нафтогазової галузі відповідні підприємства визначають самостійно з дотриманням вимог чинного законодавства.

Стаття 49. Спільна діяльність з користування нафтогазоносними надрами

У разі, якщо діяльність, пов'язана з користуванням нафтогазоносними надрами, здійснюється на умовах договору про спільну інвестиційну діяльність, спільне виробництво, виробничу кооперацію, один із учасників цього договору зобов'язаний мати відповідний спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами.

Стаття 50. Особливості умов праці у нафтогазовій галузі

Підприємства нафтогазової галузі зобов'язані укомплектувати робочі місця кваліфікованими кадрами, забезпечувати їм безпечні умови праці.

Працівники, які забезпечують виробничі процеси в нафтогазовій галузі, зобов'язані проходити спеціальну підготовку і перевірку знань (атестацію) згідно з вимогами законодавства. Перелік спеціальностей і посад працівників, які повинні проходити спеціальну підготовку і атестацію, затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері промислової безпеки та гірничого нагляду, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі.

Працівникам підприємств нафтогазової галузі, які перебувають в зоні впливу шкідливих і небезпечних факторів, надаються передбачені чинним законодавством пільги у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Дисципліна праці працівників, зайнятих на роботах по видобутку нафти і газу на континентальному шельфі, а також працівників спеціалізованої служби із запобігання та ліквідації нафтових та газових фонтанів, регулюється відповідними положеннями, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 51. Відповідальність за порушення законодавства, що регулює діяльність у нафтогазовій сфері

Особи, винні у порушенні законодавства, що регулює діяльність у нафтогазовій галузі, несуть адміністративну, цивільно-правову чи кримінальну відповідальність за:

крадіжку нафти, газу та продуктів їх переробки, у тому числі з трубопроводів;

пошкодження приладів обліку нафти, газу та продуктів їх переробки;

розукомплектування та пошкодження об'єктів нафтогазової галузі, розкрадання майна цих об'єктів;

створення перешкод у виконанні робіт, пов'язаних з обслуговуванням об'єктів нафтогазової галузі;

порушення встановлених норм безпеки, що створює загрозу безпечній життєдіяльності населення та експлуатаційного персоналу;

порушення правил охорони об'єктів нафтогазової галузі;

вчинення насильницьких дій, які перешкоджають виконанню оперативним персоналом та посадовими особами об'єктів нафтогазової галузі своїх службових обов'язків;

порушення умов та правил діяльності, що передбачені відповідним спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами та угодою про умови користування нафтогазоносними надрами;

незабезпечення газом споживачів, які не порушують своїх зобов'язань перед постачальниками;

відмову підприємств нафтогазової галузі надавати інформацію щодо нафтогазоносності надр до Державного інформаційного геологічного фонду України у випадках, передбачених чинним законодавством;

невиконання розпоряджень, експертних висновків, приписів органів, які здійснюють державний нагляд і контроль за додержанням чинного законодавства в нафтогазовій галузі, а також створення перешкод для виконання службових обов'язків представниками цих органів.

Законами України може бути встановлена відповідальність за інші порушення законодавства, що регулює діяльність у нафтогазовій галузі.

Стаття 52. Міжнародне співробітництво

Суб'єкти нафтогазової галузі беруть участь у міжнародному науково-технічному, зовнішньоекономічному та інших формах міжнародного співробітництва відповідно до законодавства та міжнародних договорів України.

Якщо міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ XI

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.
2. Об'єкти магістрального трубопровідного транспорту і перевалювальні комплекси нафти, газу та продуктів їх переробки, що побудовані за кошти комунальних або приватних власників після набрання чинності Законом України "Про трубопровідний транспорт", можуть перебувати в комунальній або приватній власності, а також передаватися у державну власність згідно з законом.

3. Статтю 6 Закону України "Про страхування" (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., N 18, ст. 78; 1998 р., N 2, ст. 4, N 11 - 12, ст. 50; 1999 р., N 4, ст. 35; 2000 р., N 19, ст. 143, N 27, ст. 213, N 38, ст. 318, N 50, ст. 436; 2001 р., N 15, ст. 73) доповнити пунктом 35 такого змісту:

"35) страхування майнових ризиків при промисловій розробці родовищ нафти і газу у випадках, передбачених Законом України "Про нафту і газ".

4. Пункт 6 частини першої статті 26 Кодексу України про надра (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., N 36, ст. 340) після слів "двох років" доповнити словами "а для нафтогазоперспективних площ та родовищ нафти та газу - 180 календарних днів".

5. Кабінету Міністрів України у двомісячний строк:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність із Законом України "Про нафту і газ";

привести свої рішення у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади прийнятих ними нормативно-правових актів, що не відповідають цьому Закону;

відповідно до компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ

12 липня 2001 року

N 2665-III

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про функціонування паливно-енергетичного комплексу в особливий період

Цей Закон визначає правові та організаційні засади функціонування паливно-енергетичного комплексу в особливий період.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Сфера дії Закону

Цей Закон регулює відносини, що виникають у зв'язку з виробництвом, передачею, постачанням і використанням енергоносіїв в особливий період підприємствами, установами та організаціями паливно-енергетичного комплексу незалежно від форми власності, та їх взаємодію з органами державної влади, Збройними Силами України та іншими утвореними відповідно до законів України військовими формуваннями, органами місцевого самоврядування, органами управління єдиної системи цивільного захисту, а також підприємствами, установами та організаціями галузей національної економіки, які настають із запровадженням особливого періоду.

Стаття 2. Законодавство про функціонування паливно-енергетичного комплексу в особливий період

Відносини, пов'язані з функціонуванням паливно-енергетичного комплексу в особливий період, регулюються цим Законом, законами України "Про оборону України", "Про Цивільну оборону України", "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію", "Про електроенергетику", "Про нафту і газ", Гірничим законом України та іншими нормативно-правовими актами.

Розділ II ОСНОВНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПАЛИВНО- ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД

Стаття 3. Підприємства, установи та організації паливно-енергетичного комплексу в особливий період

До складу паливно-енергетичного комплексу в особливий період входять підприємства, установи та організації електроенергетичного, ядерно-промислового, вугільно-промислового та нафтогазового комплексів незалежно від форми власності.

Стаття 4. Основні завдання підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу в особливий період

Основними завданнями підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу в особливий період є:

виробництво відповідно до мобілізаційних завдань (замовлень) на особливий період електричної та теплової енергії, продуктів переробки нафти і газу, обладнання, комплектувальних виробів, видобуток вугілля, торфу, нафти і газу, постачання і транспортування нафти, газу та продуктів їх переробки, передача (постачання) електричної та теплової енергії для потреб Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань, підприємств, установ та організацій, а також населення;

утримання в належному стані об'єктів паливно-енергетичного комплексу та призначеної для їх обслуговування техніки відповідно до вимог законодавства, чинного в особливий період;

забезпечення технічного прикриття та відбудови найважливіших об'єктів комплексу;

посилення безпеки, охорони та оборони його об'єктів;

створення передумов для мінімізації загроз для населення, що проживає у безпосередній близькості від об'єктів паливно-енергетичного комплексу, які мають стратегічне значення.

Стаття 5. Планування роботи підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу в особливий період

Планування роботи підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу в особливий період здійснюється у мирний час центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у паливно-енергетичному комплексі, відповідно до мобілізаційних завдань (замовлень), що встановлюються Кабінетом Міністрів України, у взаємодії з центральними і місцевими органами виконавчої влади виходячи з потреб держави.

Постачання продукції підприємств паливно-енергетичного комплексу в особливий період здійснюється у такій послідовності:

органи державної влади;

Збройні Сили України та інші утворені відповідно до законів України військові формування, правоохоронні органи та органи і підрозділи цивільного захисту;

оператори телекомунікацій, що забезпечують зв'язок для потреб державної системи урядового зв'язку, національної системи конфіденційного зв'язку;

підприємства, що виконують мобілізаційні завдання (замовлення) із створення, виробництва, ремонту та постачання озброєння, боєприпасів, військової техніки, спеціальних комплектувальних виробів;

підприємства, що виконують мобілізаційні завдання (замовлення) із створення, виробництва та постачання матеріально-технічних засобів;

заклади охорони здоров'я, що виконують мобілізаційні завдання (замовлення);

підприємства повітряного, водного, автомобільного та залізничного транспорту;

органи місцевого самоврядування;

підприємства, установи та організації, що забезпечують життєдіяльність населення;

інші об'єкти, що належать до відповідних груп з цивільної оборони.

Розділ III

ПІДГОТОВКА ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ДО ФУНКЦІОНУВАННЯ В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД

Стаття 6. Здійснення підготовки підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу до сталого функціонування в особливий період

Підготовка підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу до сталого функціонування в особливий період здійснюється в мирний час відповідно до мобілізаційних планів, а також довгострокових і річних програм мобілізаційної підготовки галузей національної економіки, пов'язаних з:

виробництвом електричної та теплової енергії, продуктів переробки нафти і газу, обладнання, комплектувальних виробів, видобутком вугілля, торфу, нафти і газу, постачанням і транспортуванням нафти, газу та продуктів їх переробки, передачею (постачанням) електричної та теплової енергії;

упровадженням раціональних схем виробництва та управління;

розвитком комунікацій та інфраструктури.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у паливно-енергетичному комплексі, здійснює координацію і методичне забезпечення заходів щодо підготовки підприємств, установ та організацій комплексу до сталого функціонування в особливий період.

Стаття 7. Основні заходи щодо здійснення підготовки підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу до сталого функціонування в особливий період

З метою підготовки підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу до сталого функціонування в особливий період здійснюються організаційні, інженерно-технічні та спеціальні заходи.

Основними організаційними заходами є:

розроблення центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у паливно-енергетичному комплексі, мобілізаційного плану роботи підприємств, установ та організацій на особливий період;

завчасне створення системи управління паливно-енергетичним комплексом в особливий період з використанням міських і позаміських пунктів управління;

раціональне розміщення об'єктів паливно-енергетичного комплексу в межах території України;

створення передумов для мінімізації загроз для населення, що проживає у безпосередній близькості від об'єктів паливно-енергетичного комплексу, які мають стратегічне значення;

організація охорони та оборони об'єктів паливно-енергетичного комплексу;

розроблення комплексних програм розвитку паливно-енергетичного комплексу з урахуванням особливостей його функціонування в особливий період;

створення, зберігання та освіження (оновлення) запасів матеріальних цінностей державного, у тому числі мобілізаційного, резерву;

створення страхового фонду документації для забезпечення виробництва продукції мобілізаційного призначення, проведення аварійно-рятувальних та відбудовних робіт під час ліквідації наслідків стихійного лиха, аварії та катастрофи;

створення запасів державного резерву нафтопродуктів на особливий період;

забезпечення створення, розвитку і збереження мобілізаційних потужностей згідно з мобілізаційним планом;

бронювання військовозобов'язаних працівників за підприємствами, установами та організаціями паливно-енергетичного комплексу.

Основними інженерно-технічними заходами є:

своєчасне проведення на об'єктах паливно-енергетичного комплексу планово-запобіжних робіт, капітального ремонту, заміна фізично та морально застарілого обладнання;

організація виробництва відповідно до мобілізаційних завдань електричної та теплової енергії, продуктів переробки нафти і газу, обладнання, комплектувальних виробів, видобутку вугілля, торфу, нафти і газу, постачання і транспортування нафти, газу та продуктів їх переробки, передача (постачання) електричної та теплової енергії;

упровадження сучасних енергозберігаючих та інформаційних технологій;

підготовка людських і матеріально-технічних ресурсів до виконання робіт з технічного прикриття та відбудови об'єктів комплексу, створення мобільного резерву пересувних ремонтних засобів;

підготовка підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу до сталого функціонування в умовах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження, а також до роботи в нічних та інших умовах обмеженої видимості з дотриманням світломаскування.

Основними спеціальними заходами є:

забезпечення технічного прикриття та відбудови об'єктів паливно-енергетичного комплексу;

підготовка та утримання в готовності до використання запасних пунктів управління і захисних споруд цивільної оборони;

планування та підготовка до проведення евакуації працівників підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу і населення, що проживає у безпосередній близькості від об'єктів паливно-енергетичного комплексу, які мають стратегічне значення.

Стаття 8. Утворення і підготовка спеціальних формувань для проведення аварійно-рятувальних та відбудовних робіт на об'єктах паливно-енергетичного комплексу

На підприємствах, в установах та організаціях паливно-енергетичного комплексу в мирний час створюються спеціальні формування для проведення аварійно-рятувальних та відбудовних робіт на об'єктах зазначеного комплексу в особливий період.

Забезпечення створення, належної підготовки та підтримання у готовності спеціальних формувань для проведення аварійно-рятувальних та відбудовних робіт на об'єктах паливно-енергетичного комплексу здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у паливно-енергетичному комплексі.

Стаття 9. Фінансове і матеріально-технічне забезпечення підготовки підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу до сталого функціонування в особливий період

Фінансування витрат, пов'язаних з мобілізаційною підготовкою підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу до сталого функціонування в особливий період, здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, а також коштів підприємств, установ та організацій відповідно до законодавства.

Матеріально-технічне забезпечення підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу в особливий період здійснюється за рахунок державних (у тому числі мобілізаційних) резервів, які створюються на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у паливно-енергетичному комплексі, на підприємствах, в установах та організаціях, діяльність яких пов'язана з

будівництвом та експлуатацією об'єктів зазначеного комплексу відповідно до мобілізаційних завдань на особливий період.

Стаття 10. Контроль за станом готовності підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу до виконання завдань в особливий період

Порядок організації та здійснення контролю за станом готовності підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу до виконання завдань в особливий період встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Розділ IV
УПРАВЛІННЯ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНИМ КОМПЛЕКСОМ В
ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД

Стаття 11. Порядок організації роботи та здійснення управління підприємствами, установами та організаціями паливно-енергетичного комплексу в особливий період

Організацію роботи підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу в особливий період здійснює Кабінет Міністрів України шляхом використання автоматизованих систем управління, запасних пунктів управління центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у паливно-енергетичному комплексі, та каналів зв'язку усіх форм власності.

Забезпечення функціонування паливно-енергетичного комплексу, технічного прикриття та відбудови його об'єктів в особливий період покладається на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у паливно-енергетичному комплексі.

Відповідальність за невиконання підприємствами, установами та організаціями комплексу мобілізаційних завдань в особливий період несуть їх керівники.

Безпосереднє управління підприємствами, установами та організаціями паливно-енергетичного комплексу в особливий період здійснюють їх керівники та місцеві органи виконавчої влади в межах своїх повноважень.

Інформування центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у паливно-енергетичному комплексі, підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу здійснюється через загальну систему оповіщення.

Стаття 12. Взаємодія центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у паливно-енергетичному комплексі, з іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади і підприємствами, установами та організаціями в особливий період

У процесі підготовки паливно-енергетичного комплексу до функціонування в особливий період та під час його функціонування у цей період центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у паливно-енергетичному комплексі, взаємодіє з іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади, штабами оперативних командувань, військовими комісаріатами шляхом спільного розроблення планових організаційно-методичних документів і заходів щодо забезпечення сталого функціонування підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу в особливий період, матеріально-технічного забезпечення, а також прийняття відповідних нормативно-правових актів.

Взаємодія з питань функціонування підприємств, установ та організацій паливно-енергетичного комплексу в особливий період з відповідними органами інших держав забезпечується відповідно до міжнародних договорів України.

**Розділ V
ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ**

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.
2. Кабінету Міністрів України забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом.

Президент України

В. ЮЩЕНКО

**м. Київ
2 листопада 2006 року
N 307-V**

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу

Цей Закон визначає комплекс організаційних та економічних заходів, спрямованих на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу.

Метою цього Закону є сприяння поліпшенню фінансового становища підприємств паливно-енергетичного комплексу, запобіганню їх банкрутству та підвищенню рівня інвестиційної привабливості шляхом урегулювання процедурних питань та впровадження механізмів погашення заборгованості, надання суб'єктам господарської діяльності права їх застосування, визначення порядку взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування, розпорядників бюджетних коштів із суб'єктами господарської діяльності щодо застосування механізмів погашення заборгованості.

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1.1. Підприємства паливно-енергетичного комплексу - гірничі підприємства (шахти, рудники, копальні, кар'єри, розрізи, збагачувальні фабрики), газодобувні підприємства, котельні, підключені до магістральних теплових мереж, а також підприємства, які на дату виникнення заборгованості мали ліцензію хоча б з одного виду діяльності:

виробництва електричної енергії;

передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами;

передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами;

постачання електричної енергії за регульованим тарифом;

оптового постачання електричної енергії;

транспортування природного газу магістральними трубопроводами;

транспортування природного і нафтового газу розподільними трубопроводами;

транспортування нафтопродуктів магістральними трубопроводами;

постачання природного газу за регульованим тарифом;

1.2. Погашення заборгованості - заходи, спрямовані на зменшення та/або розстрочення кредиторської та дебіторської заборгованостей шляхом

застосування механізмів списання, взаєморозрахунків, реструктуризації, часткової оплати на умовах, визначених цим Законом.

1.3. Учасники розрахунків - підприємства паливно-енергетичного комплексу, суб'єкти господарської діяльності, розпорядники коштів державного та місцевих бюджетів, державні цільові фонди, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного матеріального резерву, правонаступники ліквідованих фондів, що були передбачені законодавством, розпорядник цільового галузевого фонду створення ядерно-паливного циклу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі, які мають дебіторську або кредиторську заборгованість та здійснюють заходи щодо її погашення на умовах, визначених цим Законом.

1.4. Заборгованість - підтверджена учасниками розрахунків на розрахункову дату сума коштів, яка:

1) підлягає сплаті за товари, роботи (послуги), спожиті у процесі виробництва (видобутку), передачі (транспортування) та/або постачання енергоносіїв, відповідно до укладених договорів або з інших підстав, передбачених законом, у тому числі суми пені, штрафних та фінансових санкцій, але не сплачена;

2) є податковим боргом та підлягає сплаті, але не сплачена, до бюджетів усіх рівнів та державних цільових фондів, у тому числі ліквідованих;

3) підлягає сплаті, але не сплачена, до цільового галузевого фонду створення ядерно-паливного циклу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі;

4) передбачена видатками бюджетів усіх рівнів, але не отримана суб'єктами господарської діяльності, у тому числі за пільгами та субсидіями, для сплати за спожиті енергоносії;

5) підлягає сплаті і виникла внаслідок відсутності у Державному бюджеті України минулих років видаткових статей або передбачення видатковими статтями часткового фінансування видатків для розрахунків за енергоносії, у тому числі за пільгами та субсидіями (трансфертами), спожиті підприємствами, організаціями, закладами та установами, які фінансуються з бюджетів усіх рівнів;

6) є заборгованістю казенних підприємств, у тому числі тих, які були казенними станом на 1 січня 2011 року, за зобов'язаннями з оплати електричної енергії у розмірі станом на 1 липня 2011 року, що є непогашеними на дату набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законів України з питань врегулювання заборгованості за електричну енергію".

1.5. Енергоносії - кам'яне і буре вугілля, торф, інші види первинного твердого палива, кам'яновугільні брикети, інші види вторинного твердого палива, буровугільні і торф'яні брикети, газ нафтопереробки, нафтопродукти, природний газ, природні енергетичні ресурси (ядерна, гідравлічна та геотермальна енергія, інші природні ресурси), електрична і теплова енергія.

1.6. Реєстр підприємств паливно-енергетичного комплексу, які беруть участь у процедурі погашення заборгованості (далі - Реєстр) - автоматизована комп'ютерна база даних, яка ведеться оптовим постачальником електричної енергії та призначена для накопичення, систематизації і зберігання відомостей про підприємства паливно-енергетичного комплексу, які прийняли рішення про участь у процедурі погашення заборгованості, а також для видачі відповідних документів, які підтверджують участь підприємства паливно-енергетичного комплексу у процедурі погашення заборгованості, визначеної цим Законом, і забезпечення інформацією користувачів Реєстру.

1.7. Розрахунковий центр - підрозділ оптового постачальника електричної енергії - державного підприємства "Енергоринок", уповноважений здійснювати функції, визначені цим Законом, зокрема ведення Реєстру, координації дій учасників розрахунків під час проведення процедури погашення заборгованості.

1.8. Розрахункова дата - дата, на яку кожним з учасників розрахунків фіксується сума кредиторської та дебіторської заборгованостей для погашення шляхом застосування механізмів, визначених цим Законом. Розрахунковою датою встановлюється 1 січня 2007 року, а для казенних підприємств, у тому числі тих, які були казенними станом на 1 січня 2011 року, за зобов'язаннями з оплати електричної енергії - 1 липня 2011 року.

1.9. Поточні рахунки із спеціальним режимом використання для погашення заборгованості (далі - поточні рахунки для погашення заборгованості) - поточні рахунки із спеціальним режимом використання учасників розрахунків, відкриті в установах уповноваженого банку та призначені виключно для проведення грошових розрахунків для погашення заборгованості при застосуванні механізмів взаєморозрахунків та реструктуризації, на умовах, визначених цим Законом, операції на яких не можуть бути призупинені та на кошти на яких не може бути звернено стягнення відповідно до Закону України "Про виконавче провадження".

1.10. Звітність - періодичне та/або разове подання до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі, підприємствами паливно-енергетичного комплексу, які внесені до Реєстру, документів, що складаються за наслідками підтвердження сум заборгованості та/або після застосування механізмів

погашення заборгованості, визначених цим Законом. Порядок, зміст та періодичність подання звітності встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі.

1.11. Виробник електричної енергії - суб'єкт господарської діяльності, який є власником або на інших підставах користується генеруючими потужностями і згідно з умовами відповідної ліцензії виробляє та продає електричну енергію.

1.12. Пункт 1.12 статті 1 виключено

1.13. Постачальник природного газу за регульованим тарифом - суб'єкт господарської діяльності, який згідно з умовами відповідної ліцензії постачає природний газ безпосередньо споживачам на визначеній території за тарифами, які підлягають державному регулюванню.

1.14. Постачальник теплової енергії - суб'єкт господарської діяльності, який здійснює діяльність з виробництва та постачання теплової енергії безпосередньо споживачам на визначеній території за тарифами, що регулюються в порядку, встановленому законодавством.

Терміни "оптовий постачальник електричної енергії", "енергопостачальник" вживаються в цьому Законі у значенні відповідно до Закону України "Про електроенергетику".

Терміни "податковий борг", "податкові зобов'язання" вживаються в цьому Законі у значенні відповідно до Податкового кодексу України.

Термін "розпорядник бюджетних коштів" вживається в цьому Законі у значенні відповідно до Бюджетного кодексу України.

Термін "арбітражний керуючий" вживається в цьому Законі у значенні відповідно до Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом".

Стаття 2. Сфера дії Закону

Цей Закон регулює відносини, пов'язані з проведенням комплексу заходів, спрямованих на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу.

Дія цього Закону поширюється на підприємства паливно-енергетичного комплексу, а також інших учасників розрахунків, які мають або перед якими є заборгованість, що виникла внаслідок неповних розрахунків за енергоносіями.

Стаття 3. Порядок участі підприємств паливно-енергетичного комплексу у процедурі погашення заборгованості

3.1. Для участі у процедурі погашення заборгованості шляхом застосування механізмів, визначених цим Законом, орган управління підприємства паливно-енергетичного комплексу приймає відповідне рішення. Підприємство паливно-енергетичного комплексу, яке прийняло рішення про участь у процедурі погашення заборгованості, підлягає реєстрації шляхом внесення цього підприємства до Реєстру. Порядок ведення та користування даними Реєстру визначається Кабінетом Міністрів України.

3.2. Внесення підприємства паливно-енергетичного комплексу до Реєстру.

3.2.1. Для внесення до Реєстру підприємство паливно-енергетичного комплексу протягом одного місяця з дня набрання чинності цією статтею подає до розрахункового центру підтверджувальні документи, у тому числі:

копію рішення органу управління підприємства щодо участі у процедурі погашення заборгованості;

абзац третій підпункту 3.2.1 пункту 3.2 статті 3 виключено

копію установчих документів;

абзац п'ятий підпункту 3.2.1 пункту 3.2 статті 3 виключено

копії наявних ліцензій;

копію балансу підприємства та звіту про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованості станом на розрахункову дату та за останній звітний період;

довідку, складену підприємством у довільній формі, про обсяги та структуру дебіторської та кредиторської заборгованостей із зазначенням кредиторів, дебіторів, величини і видів заборгованості станом на розрахункову дату та за останній звітний період.

Підтверджувальні документи підписуються або засвідчуються уповноваженою особою та скріплюються печаткою підприємства. Повноваження особи, яка подає підтверджувальні документи, встановлюються відповідно до вимог законодавства. Відповідальність за повноту та достовірність даних, наведених у підтверджувальних документах, несуть учасники розрахунків.

3.2.2. У разі, якщо на дату подання зазначених документів стосовно підприємства паливно-енергетичного комплексу порушено справу про банкрутство або за виконавчими документами здійснюється виконавче провадження, таке підприємство, крім документів, зазначених у частині другій цієї статті, подає до розрахункового центру копії судових рішень щодо

заборгованості, а також довідку, складену в довільній формі, із зазначенням стадії провадження справи про банкрутство, та копію плану санації, затвердженого судом (у разі наявності).

3.2.3. Якщо державне, комунальне підприємство або господарське товариство, у статутному фонді якого частка держави становить не менше ніж 50 відсотків і яке є підприємством паливно-енергетичного комплексу, перебуває у процедурі банкрутства (підготовче, попереднє засідання, стадія розпорядження майном або санації підприємства), особа, що виконує функції управління таким підприємством-боржником, зобов'язана у термін, визначений цим Законом, здійснити заходи для внесення підприємства-боржника до Реєстру.

Відповідальність щодо здійснення заходів з внесення такого підприємства до Реєстру несе особа, що виконує функції органів управління підприємства-боржника.

3.2.4. У разі наявності всіх необхідних підтверджувальних документів розрахунковий центр не має права відмовити підприємству паливно-енергетичного комплексу у включенні його до переліку, що подається на затвердження до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі.

3.2.5. Розрахунковий центр протягом десяти днів після закінчення терміну, встановленого для підприємств паливно-енергетичного комплексу, які прийняли рішення про участь у процедурі погашення заборгованості, для подачі підтверджувальних документів формує і подає до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі, на затвердження перелік підприємств паливно-енергетичного комплексу, які прийняли рішення про участь у процедурі погашення заборгованості.

3.2.6. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі, протягом п'яти днів після надання розрахунковим центром переліку підприємств паливно-енергетичного комплексу, які прийняли рішення про участь у процедурі погашення заборгованості, видає наказ про затвердження такого переліку. Наказ центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі, є підставою для внесення до Реєстру підприємств паливно-енергетичного комплексу, визначених переліком. Підприємство паливно-енергетичного комплексу вважається таким, що бере участь у процедурі погашення заборгованості, з дня видання наказу центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі, про затвердження переліку підприємств паливно-енергетичного комплексу, які

прийняли рішення про участь у процедурі погашення заборгованості. Документом, що підтверджує участь підприємства паливно-енергетичного комплексу у процедурі погашення заборгованості, є виписка з Реєстру.

3.3. Підприємства, що внесені до Реєстру, зобов'язані надавати звітність центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі. Відповідальність за достовірність наданої звітності несе керівник підприємства.

3.4. Процедура погашення заборгованості підприємствами паливно-енергетичного комплексу діє до 1 січня 2013 року.

3.5. Виключення з Реєстру підприємства паливно-енергетичного комплексу здійснюється у випадках та в порядку, визначених цим Законом.

3.5.1. У разі, якщо протягом трьох місяців з дня видання центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі, відповідного наказу підприємство паливно-енергетичного комплексу не надає звітності за результатами проведених розрахунків із застосуванням механізмів, визначених цим Законом, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі, приймає рішення про виключення підприємства з переліку підприємств паливно-енергетичного комплексу, які беруть участь у процедурі погашення заборгованості.

3.5.2. У разі подання до розрахункового центру рішення підприємства паливно-енергетичного комплексу про припинення участі підприємства у процедурі погашення заборгованості розрахунковий центр протягом п'яти днів звертається з поданням до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі, про виключення підприємства з переліку підприємств паливно-енергетичного комплексу, які беруть участь у процедурі погашення заборгованості.

3.5.3. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі, протягом п'яти днів після звернення розрахункового центру з поданням видає наказ про виключення підприємства з переліку підприємств паливно-енергетичного комплексу, які беруть участь у процедурі погашення заборгованості.

3.5.4. Підприємство вважається виключеним із переліку підприємств паливно-енергетичного комплексу, які беруть участь у процедурі погашення заборгованості, з дня видання відповідного наказу центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі, про що здійснюється відповідний запис у Реєстрі.

3.6. Користувачами Реєстру є:

органи державної влади та органи місцевого самоврядування;

розпорядники бюджетних коштів;

державні цільові фонди;

підприємства - учасники розрахунків;

органи правосуддя та правопорядку.

3.7. Внесення підприємства паливно-енергетичного комплексу до Реєстру є підставою для повернення господарським судом без розгляду заяви про порушення провадження у справі про банкрутство.

Суддя господарського суду повертає заяву про порушення справи про банкрутство, якщо підприємство паливно-енергетичного комплексу внесено до Реєстру, про що виноситься відповідна ухвала. Ухвала господарського суду щодо відмови у прийнятті заяви про порушення справи про банкрутство направляється заявнику протягом п'яти днів з дня винесення ухвали.

Повернення заяви не перешкоджає можливості повторного звернення кредитором до господарського суду із заявою про порушення провадження у справі про банкрутство підприємства-боржника після завершення його участі у процедурі погашення заборгованості.

Особливості участі у процедурі погашення заборгованості підприємств паливно-енергетичного комплексу, щодо яких здійснюється провадження у справі про банкрутство (підготовче, попереднє засідання, стадія розпорядження майном або санації підприємства), визначаються статтею 4 цього Закону.

На строк участі підприємства паливно-енергетичного комплексу у процедурі погашення заборгованості щодо такого підприємства зупиняється дія пункту 140 Державної програми приватизації на 2000 - 2002 роки, затвердженої Законом України "Про Державну програму приватизації", у частині заборони здійснення операцій з борговими вимогами та зобов'язаннями.

На строк участі підприємства паливно-енергетичного комплексу у процедурі погашення заборгованості підлягають зупиненню виконавчі провадження та заходи примусового виконання рішень щодо цього підприємства із стягнення заборгованості, яка виникла до 1 січня 2012 року, що підлягають виконанню в порядку, встановленому Законом України "Про виконавче провадження", крім рішень про виплату заробітної плати, вихідної допомоги, інших виплат (компенсацій), що належать працівнику у зв'язку з трудовими відносинами, відшкодування матеріальної (майнової) шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, стягнення аліментів та рішень про стягнення заборгованості із сплати внесків до фондів загальнообов'язкового

державного соціального страхування, яка виникла до 1 січня 2011 року, і заборгованості із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до органів Пенсійного фонду України.

Під час примусового виконання рішень суду про стягнення заборгованості підприємств паливно-енергетичного комплексу із сплати внесків до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, яка виникла до 1 січня 2011 року, і заборгованості цих підприємств із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до органів Пенсійного фонду України стягнення на основні засоби, що використовуються у процесі виробництва, не звертається.

3.8. У разі дострокового виключення підприємства паливно-енергетичного комплексу з Реєстру для такого підприємства з дня виключення скасовується зупинення заходів примусового виконання рішень, що підлягають виконанню в порядку, встановленому Законом України "Про виконавче провадження", відновлюється дія пункту 140 Державної програми приватизації на 2000 - 2002 роки, затвердженої Законом України "Про Державну програму приватизації", у частині заборони здійснення операцій з борговими вимогами та зобов'язаннями, а також дія статті 4 цього Закону.

3.9. Для проведення розрахунків з використанням механізмів погашення заборгованості, визначених цим Законом, учасники розрахунків відкривають поточні рахунки для погашення заборгованості. Підприємства паливно-енергетичного комплексу - учасники розрахунків відкривають поточні рахунки для погашення заборгованості після їх внесення до Реєстру. Поточні рахунки для погашення заборгованості відкриваються на строк участі підприємств у процедурі погашення заборгованості. Строк, на який підприємства відкривають поточні рахунки для погашення заборгованості, подовжується на період розрахунків за договорами реструктуризації, які проводяться в порядку, визначеному статтею 10 цього Закону.

(установлено, що у 2012 році норми і положення статті 3 застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України виходячи з наявних фінансових ресурсів Державного бюджету України та бюджету Пенсійного фонду України на 2012 рік, згідно із Законом України від 22.12.2011 р. N 4282-VI)

(установлено, що у 2013 році норми і положення статті 3 застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів

України виходячи з наявних фінансових ресурсів Державного бюджету України та бюджету Пенсійного фонду України на 2013 рік, згідно із Законом України від 06.12.2012 р. N 5515-VI)

Стаття 4. Особливості участі у процедурі погашення заборгованості підприємств паливно-енергетичного комплексу, щодо яких здійснюється провадження у справі про банкрутство

4.1. Участь підприємства паливно-енергетичного комплексу у процедурі погашення заборгованості, щодо якого здійснюється провадження у справі про банкрутство (підготовче, попереднє засідання, стадія розпорядження майном підприємства-боржника)

Відповідальність щодо здійснення заходів із внесення до Реєстру підприємства паливно-енергетичного комплексу, щодо якого прийняте рішення про проведення процедури розпорядження майном, несе особа, що здійснює функції органів управління підприємства-боржника.

У разі відсутності призначеного господарським судом арбітражного керуючого функції, покладені на нього цим Законом, виконуються органом управління підприємства-боржника.

Господарським судом приймається рішення про продовження терміну проведення підготовчого чи попереднього засідання, процедури розпорядження майном підприємства-боржника на строк, що відповідає строку процедури погашення заборгованості, визначеному цим Законом.

Під час участі підприємства паливно-енергетичного комплексу у процедурі погашення заборгованості арбітражний керуючий зобов'язаний сприяти здійсненню органами управління підприємства-боржника заходів із погашення заборгованості, визначених цим Законом.

Розмір вимог кредиторів підприємства-боржника, що підлягають погашенню з використанням механізмів, визначених цим Законом, визначається з урахуванням особливостей, встановлених статтею 6 цього Закону.

На період дії процедури погашення заборгованості на учасників розрахунків не поширюється мораторій на задоволення вимог кредиторів щодо сум заборгованості, які підлягають погашенню на умовах, визначених цим Законом.

До закінчення процедури погашення заборгованості господарським судом не розглядаються клопотання про відкриття процедури санації, визнання підприємства-боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури.

Протягом двох тижнів з дня завершення процедури погашення заборгованості арбітражний керуючий з органом управління підприємства паливно-енергетичного комплексу або орган управління підприємства-боржника (у разі відсутності арбітражного керуючого) надає господарському суду звіт про результати участі підприємства-боржника у процедурі погашення заборгованості та пропозиції щодо подальшого провадження у справі про банкрутство.

4.2. Участь підприємства паливно-енергетичного комплексу у процедурі погашення заборгованості, щодо якого прийнято рішення про проведення санації

Відповідальність щодо здійснення заходів із внесення до Реєстру підприємства паливно-енергетичного комплексу, щодо якого прийнято рішення про проведення санації підприємства, несе особа, що здійснює функції органів управління підприємства-боржника.

Господарським судом приймається рішення про продовження процедури санації підприємства-боржника на строк, що відповідає строку процедури погашення заборгованості, визначеної цим Законом.

На арбітражного керуючого підприємства-боржника покладається обов'язок щодо здійснення всіх необхідних заходів для участі підприємства-боржника у процедурі погашення заборгованості.

Розмір вимог кредиторів, що підлягають погашенню з використанням механізмів згідно з цим Законом, визначається з урахуванням особливостей, встановлених статтею 6 цього Закону.

На період дії процедури погашення заборгованості на учасників розрахунків не поширюється мораторій на задоволення вимог кредиторів щодо сум заборгованості, які підлягають погашенню на умовах, визначених цим Законом.

До закінчення процедури погашення заборгованості господарським судом не розглядаються клопотання про визнання підприємства-боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури.

Протягом двох тижнів з дня завершення процедури погашення заборгованості арбітражний керуючий підприємства паливно-енергетичного комплексу надає господарському суду звіт про результати участі підприємства-боржника у процедурі погашення заборгованості та пропозиції щодо подальшого провадження у справі про банкрутство. У разі необхідності склад кредиторів та план санації підприємства-боржника підлягають перегляду.

Стаття 5. Розрахунковий центр та його функції

5.1. Для досягнення мети цього Закону, а також для координації дій учасників розрахунків - підприємств паливно-енергетичного комплексу у процесі підтвердження та погашення заборгованості у складі оптового постачальника електричної енергії - державного підприємства "Енергоринок" на період дії процедури погашення заборгованості утворюється розрахунковий центр.

5.2. Розрахунковий центр відповідно до завдань, покладених на нього:

веде Реєстр та видає документи, що підтверджують участь підприємств паливно-енергетичного комплексу у процедурі погашення заборгованості;

абзац третій пункту 5.2 статті 5 виключено

здійснює координацію дій учасників розрахунків у процесі погашення заборгованості;

здійснює аналіз та пошук можливих сприятливих механізмів погашення заборгованості для учасників розрахунків;

з метою розширення кола учасників розрахунків у процесі погашення заборгованості формує комп'ютерні бази даних стосовно пропозицій суб'єктів господарської діяльності щодо участі у проведенні взаєморозрахунків на умовах, визначених цим Законом, та супроводжує ведення таких баз даних;

визначає обсяги кредиторської заборгованості оптового постачальника електричної енергії, яка підлягає списанню на умовах, визначених цим Законом, у розмірі різниці між сумами дебіторської та кредиторської заборгованостей оптового постачальника електричної енергії, за погодженням з кредиторами оптового постачальника електричної енергії, та інформацію щодо цих обсягів подає центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі;

відповідає за збереження інформації, отриманої від учасників розрахунків у процесі виконання цього Закону.

Стаття 6. Підтвердження заборгованості

6.1. Однією з умов застосування кожного механізму погашення заборгованості, встановленого цим Законом, є підтвердження учасниками розрахунків сум заборгованості в тій частині, яку передбачається погасити на умовах, визначених цим Законом.

6.2. У процесі підтвердження заборгованості учасниками розрахунків самостійно в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, на підставі відповідних документів встановлюються та уточнюються суми дебіторської та кредиторської заборгованостей, що підлягають погашенню. За результатами

встановлення та уточнення сум заборгованості складається акт про наявність та розмір заборгованості, яку передбачається погасити із застосуванням механізмів, визначених цим Законом.

6.3. Залежно від причини виникнення та обраного механізму погашення заборгованості до документів, на підставі яких складається акт про наявність та розмір заборгованості, можуть бути віднесені документи, що відповідно до законодавства підтверджують наявність в учасників розрахунків кредиторської або дебіторської заборгованості, а також копії рішень відповідних органів виконавчої влади про ліквідацію юридичних осіб - боржників або кредиторів тощо.

6.4. Порядок підтвердження заборгованості при застосуванні різних механізмів її погашення на умовах, визначених цим Законом, встановлюється Кабінетом Міністрів України. Таким порядком повинні бути визначені:

абзац другий пункту 6.4 статті 6 виключено

утворення на державних підприємствах, а також у господарських товариствах, у статутних фондах яких частка держави становить більше ніж 50 відсотків, експертних комісій з погашення заборгованості;

склад документів, які необхідні для підтвердження заборгованості при застосуванні кожного механізму погашення заборгованості, визначеного цим Законом;

термін та процедура розгляду взаємних звернень учасників розрахунків стосовно підтвердження заборгованості;

процедура та термін надання відповідними органами виконавчої влади копій рішень про ліквідацію юридичних осіб, а також інформації про наявність їх правонаступників;

відповідальність керівників державних, комунальних підприємств, а також господарських товариств, у статутних фондах яких частка держави становить більше ніж 50 відсотків, за недотримання термінів та порядку проведення процедури підтвердження сум заборгованості при зверненнях підприємств паливно-енергетичного комплексу, які внесені до Реєстру.

Стаття 7. Особливості проведення взаєморозрахунків

7.1. У разі наявності в межах заборгованості рівних сум заборгованості, що підтвержені за встановленим порядком, дозволяється проведення взаєморозрахунків між:

7.1.1) споживачами електричної енергії та енергопостачальниками, енергопостачальниками та оптовим постачальником електричної енергії, оптовим постачальником електричної енергії та виробниками електричної

енергії, виробниками електричної енергії та суб'єктами господарської діяльності - кредиторами виробників електричної енергії, підприємствами паливно-енергетичного комплексу та бюджетами всіх рівнів і державними цільовими фондами, бюджетами всіх рівнів та суб'єктами господарської діяльності;

7.1.2) споживачами продукції гірничих підприємств та гірничими підприємствами, гірничими підприємствами та бюджетами всіх рівнів і державними цільовими фондами, кредиторами гірничих підприємств, суб'єктами господарської діяльності;

7.1.3) споживачами природного газу та постачальниками природного газу за регульованим тарифом, постачальниками природного газу за регульованим тарифом та підприємствами, що здійснюють транспортування газу магістральними трубопроводами до газорозподільних мереж або безпосередньо до споживачів, Дочірньою компанією "Газ України", Національною акціонерною компанією "Нафтогаз України", газодобувними підприємствами та бюджетами всіх рівнів і державними цільовими фондами, суб'єктами господарської діяльності;

7.1.4) споживачами теплової енергії та постачальниками теплової енергії, постачальниками теплової енергії та виробниками теплової енергії, виробниками теплової енергії та суб'єктами господарської діяльності - кредиторами виробників або постачальників теплової енергії, підприємствами паливно-енергетичного комплексу та бюджетами всіх рівнів і державними цільовими фондами.

7.2. Проведення взаєморозрахунків здійснюється шляхом послідовного виконання зобов'язань учасниками розрахунків на підставі відповідних угод та в разі наявності в межах заборгованості, зафіксованої на розрахункову дату, рівних сум заборгованості, що підтверджені при визначенні таких сум.

7.3. Для розширення сфери застосування механізму проведення взаєморозрахунків для погашення заборгованості за електричну енергію дозволяється переведення заборгованості за електричну енергію в порядку, визначеному чинним законодавством, у межах сум заборгованості, підтвердженої на розрахункову дату, з одного суб'єкта господарської діяльності - споживача електричної енергії на іншого суб'єкта господарської діяльності за умови, що останній має грошові вимоги в сумі, що дорівнює кредиторській заборгованості споживача електричної енергії, до оптового постачальника електричної енергії або виробника електричної енергії і такі грошові вимоги виникли у зв'язку з продажем товарів (робіт, послуг) до розрахункової дати.

7.4. Проведення взаєморозрахунків на умовах, визначених цим Законом, за участю бюджетів усіх рівнів дозволяється лише на суму заборгованості, що виникла з причин:

неповного фінансування передбачених державним та/або місцевими бюджетами видатків для розрахунків за енергоносії, спожиті підприємствами, організаціями та установами, що фінансуються з державного та/або місцевих бюджетів;

неповної оплати видатків, передбачених бюджетами всіх рівнів на фінансування пільг та субсидій, встановлених законодавством відносно оплати за енергоносії;

невиконання зобов'язань з оплати енергоносіїв державними та комунальними підприємствами, у тому числі через невідповідність тарифів на електричну, теплову енергію та газ, що спожиті такими підприємствами, вартості товарів, робіт, послуг, які вони реалізовували, виконували або надавали в межах своєї господарської діяльності, за умов, що величина такої вартості визначалася або встановлювалася органами державної влади чи органами місцевого самоврядування.

7.5. Органи державної податкової служби не мають права відмовити за зверненням учасників розрахунків - платників податків в укладенні договору щодо проведення взаєморозрахунків на умовах, визначених цим Законом.

7.6. У процесі проведення взаєморозрахунків для погашення заборгованості можуть використовуватися власні кошти учасників розрахунків та залучені кошти.

7.7. Взаєморозрахунки проводяться через поточні рахунки для погашення заборгованості, які відкриваються учасниками розрахунків. Взаєморозрахунки з погашення заборгованості за електричну енергію за участю постачальників електричної енергії за регульованим тарифом та оптового постачальника електричної енергії здійснюються згідно з окремим алгоритмом оптового ринку електричної енергії, встановленим національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

7.8. Порядок проведення взаєморозрахунків встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 8. Погашення заборгованості з частковою оплатою її суми

8.1. Для погашення сум заборгованості, які входять до складу заборгованості, у тому числі заборгованості зі сплати пені, штрафних та фінансових санкцій, між підприємствами паливно-енергетичного комплексу, які внесені до Реєстру, та іншими суб'єктами господарської діяльності після підтвердження заборгованості може використовуватися механізм погашення повної суми

заборгованості шляхом її часткової оплати кредиторю за ціною товару (робіт, послуг), що встановлюється сторонами, на основі укладення відповідного договору. При погашенні платниками податків заборгованості з частковою оплатою її суми сума такої заборгованості не включається до валових витрат кредиторів та до валового доходу дебіторів.

8.2. Вартість договору визначається виходячи із звичайної ціни товарів (робіт, послуг) на момент виникнення відповідного зобов'язання.

Звичайна ціна товарів (робіт, послуг) для цілей цієї статті застосовується у порядку, визначеному Податковим кодексом України.

Вартість договору, однією із сторін якого є державне, комунальне підприємство або господарське товариство, у статутному фонді якого частка держави становить більше ніж 50 відсотків, визначається учасниками розрахунків та затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі спільно з національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування державної фінансової, бюджетної, податкової політики, державної політики економічного і соціального розвитку, державної політики у сфері житлово-комунального господарства, Службою безпеки України.

8.3. Для розрахунків за договорами погашення повної суми заборгованості шляхом її часткової оплати, за винятком заборгованості за електричну енергію постачальників електричної енергії за регульованим тарифом та оптового постачальника електричної енергії, використовуються поточні рахунки суб'єктів господарської діяльності - учасників розрахунків.

8.4. Розрахунки за договорами погашення повної суми заборгованості за електричну енергію шляхом її часткової оплати здійснюються згідно з окремим алгоритмом оптового ринку електричної енергії, встановленим національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Стаття 9. Списання заборгованості

9.1. На умовах, визначених цим Законом, дозволяється списання заборгованості:

9.1.1) суб'єктів господарської діяльності - учасників розрахунків у складі:

- а) заборгованості по зобов'язаннях за енергоносії та послуги з їх передачі (транспортування) та/або постачання, за якими минув строк позовної давності;
- б) заборгованості по зобов'язаннях за енергоносії та послуги з їх передачі (транспортування) та/або постачання, за якими існують рішення судових

органів, щодо яких минув строк пред'явлення виконавчого документа до виконання;

в) заборгованості по зобов'язаннях за енергоносії та послуги з їх передачі (транспортування) та/або постачання, оформлених векселями, щодо яких минув строк позовної давності;

г) заборгованості казенних підприємств, у тому числі тих, які були казенними станом на 1 січня 2011 року, за зобов'язаннями з оплати електричної енергії у розмірі станом на 1 липня 2011 року, що є непогашеними на дату набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законів України з питань врегулювання заборгованості за електричну енергію";

9.1.2) підприємств паливно-енергетичного комплексу, які внесені до Реєстру, у складі:

а) заборгованості по зобов'язаннях за енергоносії та послуги з їх передачі (транспортування) та/або постачання, за якою не минув строк позовної давності та яка виникла з причин:

недостатності для задоволення грошових вимог підприємств паливно-енергетичного комплексу коштів та майна юридичних осіб, які перебувають у процесі ліквідації або ліквідовані відповідно до указів Президента України, рішень Кабінету Міністрів України, інших органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування і в яких відсутні правонаступники;

відсутності в Державному бюджеті України минулих років видаткових статей або передбачення видатковими статтями часткового фінансування видатків для розрахунків за енергоносії, спожиті підприємствами, організаціями, закладами та установами, які фінансуються з Державного бюджету України;

відсутності у Державному бюджеті України минулих років видаткових статей або передбачення видатковими статтями часткового фінансування пільг та субсидій, встановлених законодавством при сплаті за спожиті енергоносії;

постачання енергоносіїв підприємствам, організаціям, закладам та установам, які фінансуються з Державного бюджету України, у сумах більших, ніж передбачено видатковими статтями Державного бюджету України;

відсутності в місцевих бюджетах минулих років видаткових статей або передбачення видатковими статтями часткового фінансування видатків для компенсації обсягів відповідних пільг та субсидій, встановлених законодавством стосовно сплати за енергоносії;

відсутності в місцевих бюджетах минулих років видаткових статей або передбачення видатковими статтями часткового фінансування видатків для

розрахунків за енергоносії, спожиті підприємствами, організаціями, закладами та установами, що фінансуються з місцевих бюджетів;

постачання енергоносіїв підприємствам, організаціям, закладам та установам, які фінансуються з місцевих бюджетів, на більшу суму, ніж передбачено видатковими статтями місцевих бюджетів;

невиконання зобов'язань з оплати енергоносіїв державними та комунальними підприємствами, у тому числі через невідповідність тарифів на електричну, теплову енергію та газ, що спожиті такими підприємствами, вартості товарів, робіт, послуг, які вони реалізовували, виконували або надавали в межах своєї господарської діяльності, за умов, що величина такої вартості визначалася або встановлювалася органами державної влади чи органами місцевого самоврядування;

несплати населенням за електричну енергію та природний газ у розмірі заборгованості, що виникла до 1 січня 2002 року та є непогашеною станом на розрахункову дату;

невиконання казенними підприємствами, у тому числі тими, які були казенними станом на 1 січня 2011 року, зобов'язань з оплати електричної енергії у розмірі станом на 1 липня 2011 року, що є непогашеними на дату набрання чинності Законом України "Про внесення змін до деяких законів України з питань врегулювання заборгованості за електричну енергію";

б) заборгованості по зобов'язаннях за товари, роботи (послуги), спожиті у процесі виробництва (видобутку), передачі (транспортування) та/або постачання енергоносіїв, за якими минув строк позовної давності;

в) сум пені, штрафних та фінансових санкцій, нарахованих, але не сплачених, відповідно до законодавства України на суми податкових зобов'язань, що входять до складу податкового боргу, зафіксованого на розрахункову дату;

г) сум обов'язкових платежів до Державного інноваційного фонду та зборів на фінансування витрат, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, ремонтом і утриманням автомобільних доріг загального користування, що підлягали сплаті станом на 1 вересня 2002 року;

9.1.3) заборгованості за електричну енергію оптового постачальника електричної енергії та виробників електричної енергії в розмірі різниці між сумами дебіторської та кредиторської заборгованостей оптового постачальника електричної енергії, що визначається за погодженням з кредиторами оптового постачальника електричної енергії та затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі спільно з національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, центральними органами виконавчої

влади, що забезпечують формування державної фінансової, бюджетної, податкової політики, державної політики економічного і соціального розвитку, державної політики у сфері житлово-комунального господарства, Службою безпеки України;

9.1.4) заборгованості зі сплати платежів до цільового галузевого фонду створення ядерно-паливного циклу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі, за винятком сум, що підлягають перерахуванню до спеціального фонду Державного бюджету України відповідно до Закону України "Про Державний бюджет України на 2005 рік".

9.2. При погашенні платниками податків заборгованості у складі, визначеному цією статтею, що підтверджена за встановленим порядком, суми такої заборгованості не включаються до валових витрат кредиторів та до валового доходу дебіторів, штрафні санкції не нараховуються.

9.3. При списанні платниками податків - учасниками розрахунків заборгованості, визначеної цією статтею, не застосовується порядок врегулювання безнадійної заборгованості, встановлений Податковим кодексом України.

9.4. Обсяги заборгованості, визначені для списання учасниками розрахунків дебіторської заборгованості, збитки від списання якої підлягають відшкодуванню в порядку, визначеному статтею 11 цього Закону, підлягають затвердженню центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі спільно з національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування державної фінансової, бюджетної, податкової політики, державної політики економічного і соціального розвитку, державної політики у сфері житлово-комунального господарства, Службою безпеки України.

Стаття 10. Реструктуризація заборгованості за енергоносії

10.1. Державним, комунальним підприємствам, а також господарським товариствам, у статутних фондах яких частка держави становить більше ніж 50 відсотків, які відносяться до підприємств паливно-енергетичного комплексу та внесені до Реєстру, дозволяється без отримання додаткових погоджень з державними органами, уповноваженими управляти зазначеними підприємствами, за взаємною згодою, провести реструктуризацію кредиторської та/або дебіторської заборгованостей терміном до двадцяти років з дати укладення відповідних договорів про реструктуризацію заборгованості з відстрочкою погашення заборгованості до двох років дії таких договорів та сплатою протягом наступних років щомісячно рівними частками.

Суб'єктам господарської діяльності інших форм власності дозволяється, за взаємною згодою, провести реструктуризацію кредиторської та/або дебіторської заборгованостей.

10.2. Реструктуризація основного податкового боргу, в тому числі боргу, який виник у зв'язку із застосуванням механізмів погашення заборгованості, визначених цим Законом (без пені та штрафних санкцій)

10.2.1. Підприємства паливно-енергетичного комплексу, які внесені до Реєстру та мають у складі заборгованості основний податковий борг (без пені та штрафних санкцій), що залишився непогашеним після застосування механізму взаєморозрахунків, передбаченого цим Законом, мають право на реструктуризацію основного податкового боргу шляхом розстрочення терміном на двадцять років з дати укладення відповідних договорів про реструктуризацію (розстрочення) заборгованості - основного податкового боргу (без пені та штрафних санкцій), з відстрочкою погашення на перші два роки дії таких договорів та сплатою протягом наступних років щомісячно рівними частками.

10.2.2. Суб'єкти господарської діяльності - кредитори підприємств паливно-енергетичного комплексу, що не є підприємствами паливно-енергетичного комплексу і уклали договори реструктуризації заборгованості з підприємствами паливно-енергетичного комплексу, які внесені або були внесені до Реєстру та мають у складі заборгованості на розрахункову дату основний податковий борг (без пені та штрафних санкцій), мають право на розстрочення такої заборгованості в сумі, яка дорівнює сумі реструктуризованої заборгованості підприємства паливно-енергетичного комплексу перед таким суб'єктом за відповідним договором.

10.2.3. Підприємствам паливно-енергетичного комплексу, які внесені до Реєстру, дозволяється на умовах, визначених цією статтею та положеннями Податкового кодексу України, провести реструктуризацію податкових зобов'язань, які виникають при погашенні ними на умовах, визначених цим Законом, заборгованості, щодо якої до набрання чинності цим Законом застосований порядок врегулювання, визначений статтею 12 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств".

10.3. Органи державної податкової служби за зверненням учасників розрахунків - платників податків укладають договори про реструктуризацію основного податкового боргу, в тому числі боргу, який виник у зв'язку із застосуванням механізмів погашення заборгованості (без пені та штрафних санкцій), на умовах, визначених цим Законом.

Договір про реструктуризацію основного податкового боргу (без пені та штрафних санкцій) повинен укладатися з урахуванням таких умов:

договір про реструктуризацію заборгованості може бути скасований в судовому порядку за позовом кредитора в разі, якщо боржник ухиляється від виконання умов договору щодо здійснення поточних розрахунків за договором реструктуризації основного податкового боргу (без пені та штрафних санкцій) або щодо повної сплати платником податків поточних нарахованих сум податків та зборів (обов'язкових платежів) до бюджетів усіх рівнів;

скасування договору про реструктуризацію заборгованості є підставою для нарахування пені, штрафних та фінансових санкцій відповідно до законодавства на несплачену суму заборгованості.

10.4. Розрахунки за договорами реструктуризації проводяться учасниками розрахунків з використанням:

поточних рахунків суб'єктів господарської діяльності - учасників розрахунків у разі, якщо розрахунки проводяться за рахунок власних або залучених коштів учасників розрахунків (за винятком погашення заборгованості за електричну енергію між споживачами та постачальниками електричної енергії за регульованим тарифом, а також між постачальниками електричної енергії за регульованим тарифом та оптовим постачальником електричної енергії - державним підприємством "Енергоринок");

поточних рахунків для погашення заборгованості при розрахунках між споживачами та постачальниками електричної енергії за регульованим тарифом, а також між постачальниками електричної енергії за регульованим тарифом та оптовим постачальником електричної енергії, розрахунки за якими проводяться згідно з окремим алгоритмом оптового ринку електричної енергії, затвердженим національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики;

поточних рахунків енергопостачальників та поточного рахунку для погашення заборгованості, відкритого оптовим постачальником електричної енергії, розрахунки за якими проводяться згідно з окремим алгоритмом оптового ринку електричної енергії, затвердженим національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, у разі, якщо для розрахунків використовуються власні та/або залучені кошти енергопостачальників;

поточних рахунків для погашення заборгованості суб'єктів господарської діяльності - учасників розрахунків, якщо розрахунки проводяться за рахунок коштів цільової надбавки відповідно до статті 11 цього Закону.

10.5. Реструктуризована заборгованість не підлягає індексації, на неї не нараховуються пеня, штрафні та інші фінансові санкції, крім випадків розірвання договору про реструктуризацію заборгованості, укладеного відповідно до цього Закону.

Нарахування пені на додаткові податкові зобов'язання, розраховані внаслідок збільшення доходів підприємств паливно-енергетичного комплексу, що внесені до Реєстру, при укладанні договорів про реструктуризацію заборгованості, здійснюється у порядку, встановленому Податковим кодексом України.

10.6. З метою відшкодування збитків учасників розрахунків від списання основної суми дебіторської заборгованості (без пені, штрафних та фінансових санкцій), що виникла з причин, визначених у підпункті "а" підпункту 9.1.2, підпунктами 9.1.3, 9.1.4 цього Закону, підприємства паливно-енергетичного комплексу мають право укласти договори реструктуризації заборгованості з кредиторами на умовах, визначених цією статтею.

Обсяги заборгованості, визначені учасниками розрахунків для укладання договорів реструктуризації на умовах, визначених цим пунктом, підлягають затвердженню центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі спільно з національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування державної фінансової, бюджетної, податкової політики, державної політики економічного і соціального розвитку, державної політики у сфері житлово-комунального господарства, Службою безпеки України.

Стаття 11. Порядок розрахунків за договорами реструктуризації заборгованості

11.1. Порядок розрахунків за договорами реструктуризації заборгованості поширюється на договори, укладені в порядку, визначеному пунктом 10.6 статті 10 цього Закону.

11.2. Джерелом для забезпечення розрахунків за договорами реструктуризації заборгованості є цільова надбавка, яка є складовою цін (тарифів) на електричну енергію та газ, а також послуги з їх передачі, транспортування, яка встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Кошти цільової надбавки, які призначені для розрахунків за договорами реструктуризації заборгованості, не підлягають включенню до валових доходів учасників розрахунків - платників податків, що їх отримують.

11.3. Джерелом для забезпечення розрахунків за договорами реструктуризації, укладеними відповідно до пункту 10.6 статті 10 цього Закону з метою відшкодування збитків учасників розрахунків від списання дебіторської заборгованості, що виникла з причин, визначених абзацами другим - п'ятим у підпункті "а" підпункту 9.1.2, підпунктами 9.1.3, 9.1.4 статті 9 цього Закону, є цільові надбавки до оптової ринкової ціни на електричну енергію та відпускну ціни на природний газ Національної акціонерної компанії "Нафтогаз України".

Джерелом для забезпечення розрахунків за договорами реструктуризації, укладеними відповідно до пункту 10.6 статті 10 цього Закону з метою відшкодування збитків учасників розрахунків від списання дебіторської заборгованості, що виникла з причин, визначених абзацами шостим - десятим підпункту "а" підпункту 9.1.2 статті 9 цього Закону, є цільові надбавки до тарифів на послуги з передачі електричної енергії та транспортування природного газу.

11.4. Рішення про порядок і терміни запровадження цільових надбавок для забезпечення розрахунків за договорами реструктуризації заборгованості приймається Кабінетом Міністрів України на підставі пропозицій та обґрунтувань, наданих центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики в паливно-енергетичному комплексі. При прийнятті рішення Кабінетом Міністрів України визначаються крім цього учасники розрахунків - отримувачі цільової надбавки та суб'єкти господарської діяльності, які отримують кошти за договорами реструктуризації, види цільових надбавок та їх розмір, а також порядок проведення розрахунків.

11.5. Кошти цільової надбавки у складі цін (тарифів) на електричну енергію надходять на поточний рахунок для погашення заборгованості, який відкривається оптовим постачальником електричної енергії - державним підприємством "Енергоринок", шляхом перерахування коштів цільової надбавки згідно з окремим алгоритмом оптового ринку електричної енергії, встановленим національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Кошти цільової надбавки у складі цін (тарифів) на природний газ надходять на поточний рахунок для погашення заборгованості, який відкривається Національною акціонерною компанією "Нафтогаз України", шляхом перерахування коштів цільової надбавки згідно з окремим алгоритмом розподілу коштів, встановленим національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Кошти цільової надбавки перераховуються оптовим постачальником електричної енергії - державним підприємством "Енергоринок" або Національною акціонерною компанією "Нафтогаз України" підприємству паливно-енергетичного комплексу - отримувачу таких коштів виключно через поточні рахунки для погашення заборгованості.

Кошти цільової надбавки, отримані для розрахунків за договорами реструктуризації заборгованості, перераховуються суб'єктам господарської діяльності виключно через поточні рахунки для погашення заборгованості як належні для розрахунків за договорами реструктуризації заборгованості.

11.6. Контроль за цільовим використанням коштів цільової надбавки здійснюється національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Стаття 12. Прикінцеві положення

12.1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім статей 3 - 11.

12.2. Статті 3 - 11 цього Закону набирають чинності через два місяці з дня його опублікування.

12.4. Внести зміни до таких законів України:

12.4.1. У Законі України "Про оподаткування прибутку підприємств" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., N 27, ст. 181, N 47, ст. 294; 1998 р., N 10, ст. 35, N 18, ст. 94; 1999 р., N 1, ст. 1, N 2 - 3, ст. 22, N 8, ст. 55, N 15, ст. 83, N 17, ст. 114, N 18, ст. 140, N 28, ст. 229, N 32, ст. 264, N 38, ст. 338, ст. 352, N 39, ст. 356, N 50, ст. 435; 2000 р., N 2, ст. 16, N 10, ст. 78, N 20, ст. 149, N 22, ст. 172, N 25, ст. 197, N 26, ст. 209, N 32, ст. 254, ст. 260, N 35, ст. 283, N 38, ст. 319, N 43, ст. 370; 2001 р., N 2 - 3, ст. 10, N 7, ст. 36, N 11, ст. 46, N 20, ст. 96, N 23, ст. 114; 2002 р., N 2, ст. 11, N 5, ст. 31, N 9, ст. 68, N 29, ст. 192, N 33, ст. 238, N 35, ст. 259, N 36, ст. 266; 2003 р., N 10 - 11, ст. 86, N 12, ст. 88, N 30, ст. 249; 2004 р., N 17 - 18, ст. 250, N 26, ст. 360, N 32, ст. 393, N 52, ст. 563; 2005 р., NN 17 - 19, ст. 267):

статтю 22 після пункту 22.30 доповнити новим пунктом такого змісту:

"22.31. Встановити, що на період дії процедури погашення заборгованості згідно із Законом України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу" для платників податків - учасників розрахунків, визначених цим Законом, порядок оподаткування їх прибутку визначається з урахуванням особливостей, встановлених Законом України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу".

Норми статті 12 цього Закону не поширюються на заборгованість, до якої застосовується механізм списання на умовах, визначених Законом України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу".

У зв'язку з цим пункт 22.31 вважати пунктом 22.32.

12.4.2. Підпункт 12.4.2 пункту

12.4 статті 12 втратив чинність

12.4.3. Підпункт 12.4.3 пункту
12.4 статті 12 втратив чинність

12.4.4. У Законі України "Про виконавче провадження" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., N 24, ст. 207; 2002 р., N 14, ст. 96; 2003 р., N 5, ст. 46; 2004 р., N 6, ст. 37, N 11, ст. 140):

частину першу статті 34 доповнити пунктом 15 такого змісту:

"15) внесення підприємства паливно-енергетичного комплексу до Реєстру підприємств паливно-енергетичного комплексу, які беруть участь у процедурі погашення заборгованості відповідно до Закону України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу";

частину другу статті 36 доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

"у випадках, передбачених пунктом 15 статті 34, - до закінчення терміну дії процедури погашення заборгованості підприємствами паливно-енергетичного комплексу, визначеного Законом України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу";

главу 11 "Прикінцеві положення" після пункту 1 доповнити новим пунктом такого змісту:

"2. На строк участі підприємств паливно-енергетичного комплексу, які внесені до Реєстру підприємств паливно-енергетичного комплексу та беруть участь у процедурі погашення заборгованості відповідно до Закону України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу", щодо таких підприємств зупиняється дія статей 4, 5 цього Закону".

У зв'язку з цим пункт 2 вважати пунктом 3.

12.4.5. У Законі України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., NN 17 - 19, ст. 267):

статтю 64 доповнити словами "операцій щодо проведення розрахунків відповідно до Закону України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу";

абзац другий статті 68 доповнити словами "а також крім випадків, визначених у Законі України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу".

12.4.6. Пункт 1 розділу VII "Прикінцеві положення" Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., N 42 - 43, ст. 378; 2001 р., N 11, ст. 52; 2003 р., N 24, ст. 160; 2004 р., N 22, ст. 312; 2005 р., N 9, ст. 186) доповнити абзацом такого змісту:

"Положення цього Закону щодо провадження у справах про банкрутство підприємств паливно-енергетичного комплексу, які беруть участь у процедурі погашення заборгованості на умовах, визначених Законом України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу", застосовуються з урахуванням особливостей, визначених Законом України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу".

12.4.7. У статті 15¹ Закону України "Про електроенергетику" (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., N 1, ст. 1; 2000 р., N 38, ст. 321; 2005 р., N 7 - 8, ст. 162; NN 17 - 19, ст. 267):

частину першу після першого речення доповнити реченням такого змісту: "Для проведення розрахунків з погашення заборгованості за спожиту електричну енергію з використанням механізмів погашення заборгованості, визначених Законом України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу", енергопостачальники, що здійснюють підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, і оптовий постачальник електричної енергії відкривають в установі уповноваженого банку поточні рахунки із спеціальним режимом використання для погашення заборгованості";

частину третю доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

"поточний рахунок із спеціальним режимом використання для погашення заборгованості оптового постачальника електричної енергії";

після частини п'ятої доповнити новою частиною такого змісту:

"Кошти, які надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання для погашення заборгованості енергопостачальників, що здійснюють підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, і оптового постачальника електричної енергії для проведення розрахунків з погашення заборгованості за спожиту електричну енергію з використанням механізмів погашення заборгованості, визначених Законом України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу", перераховуються згідно з окремими алгоритмами оптового ринку електричної

енергії, встановленими національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики".

У зв'язку з цим частини шосту - дев'яту вважати відповідно частинами сьомою - десятою.

12.5. Кабінету Міністрів України:

у двомісячний строк з дня набрання чинності цим Законом затвердити нормативно-правові акти, що впливають із цього Закону;

розробити порядок проведення взаєморозрахунків з погашення заборгованості за енергоносії за участю бюджетів усіх рівнів шляхом одноденного кредитування уповноваженими банками учасників розрахунків;

при розробці проекту Закону України про Державний бюджет України на 2006 рік урахувати особливості проведення взаєморозрахунків з погашення заборгованості за енергоносії за участю бюджетів усіх рівнів шляхом одноденного кредитування уповноваженими банками учасників розрахунків;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України

В. ЮЩЕНКО

м. Київ

23 червня 2005 року

№ 2711-IV

Упорядник

Кострюков Сергій Володимирович

**ЕНЕРГЕТИЧНЕ ЗАКОНОДАВСТВО
ОСНОВНІ ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ
ЧАСТИНА I**

Підп. до друку 25.03.2013. Формат 30 x 42/4.
Папір офсет. Ризографія. Ум. друк. арк. 9,3.
Обл.-вид. арк. 9,3. Тираж 100 пр. Зам. №

ДВНЗ “Національний гірничий університет”
49005, м. Дніпропетровськ, просп. К. Маркса, 19.